

KOTITARPEESTA TALOUSHMETSIIIN

**Keskustelu yksityismetsätalouden neuvonnan
uudelleenjärjestelystä vuosina 1922–1928**

**Suomen historian lisensiaatintyö
Jyväskylän yliopisto
2001**

Petteri Mäkelä

Petteri Mäkelä

Kotitarpeesta talousmetsiin. Keskustelu yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelystä vuosina 1922–1928.

Suomen historia

Lisensiaatintyö

2001

150 sivua

Tiivistelmä

Yksityismetsätalouden neuvonnasta vastasivat vuoteen 1928 asti maanviljelys- ja talousseurat. Yksityismetsätaloutta puolestaan valvoivat lääninmetsälautakunnat. Järjestelmän toimivuus asetettiin kyseenalaiseksi viimeistään 1920-luvun alussa, kun neuvontaa varten myönnettyjen valtionapujen kokenjääneisyys vaikeutti toimintaa. Vuonna 1922 asetettiin yksityismetsäkomitea, joka ehdotti vuonna 1926 valmistuneessa mietinnössään uutta yksityismetsälakia, jossa valvonta ja neuvonta oli tarkoitus yhdistää samalle järjestölle, metsänhoitolautakunnalle. Ehdotusta vastustettiin jyrkästi maanviljelysseurayhteisössä, jonka näkemyksen mukaan mahdolliset puutteet voitaisiin korvata lisäämällä määrärahoja. Vastustuksen argumentit kävivät ilmi keväällä 1924, minkä jälkeen asia oli esillä lehdistössä. Keskeiseksi vastustuksen kohteeksi joutui valvonnan ja neuvonnan yhdistäminen, minkä maanviljelysseuraväki epäili mahdollistavan lautakuntien virkailijoiden väärinkäytökset. Suurimpana periaatteellisena ongelmana ehdotetussa järjestelmässä pidettiin sitä, että se erottaisi metsätalouden maataloudesta maataloilla. Yksityismetsälakiehdotusta kannattivat yksimielisesti metsäammattilaiset, jotka vetosivat kansantalouden eli käytännössä vientiteollisuuden etuihin.

Yksityismetsäkomitean mietinnöstä annettujen lausuntojen jälkeen Väinö Tannerin sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus toi lakiesityksen eduskuntaan syksyllä 1927. Samaan aikaan käytiin kiihkeitä keskustelu lehtien palstoilla. Itse lakiesitys muuttui vain vähän eduskunnan käsittelyssä ja yksityismetsälaki hyväksyttiin keväällä 1928. Laki astui voimaan seuraavan vuoden alussa. Maanviljelysseurat ja niiden kattojärjestö Suomen Maanviljelysseurojen Keskusliitto järjestivät syksyllä 1927 kampanjan yksityismetsälakia vastaan. Ne saivat aikaan eduskunnan maatalousvaliokunnassa kielteisen lausunnon, sillä lähes puolet valiokunnan jäsenistä kuului maanviljelysseuroihin. Lausunto kuitenkin vesittyi siinä määrin, että siihen jätettiin kaksi eriävää mielipidettä.

Poliittisista puolueista maalaisliitto koki yksityismetsälain järjestämiskysymyksen tärkeimmäksi. Puolue oli ottanut aseman maanviljelijöiden edunvalvojana ja noin puolet sen eduskuntaryhmästä oli tavalla tai toisella mukana maanviljelysseurojen toiminnassa. Vaikka maanviljelysseuraväki pyrki vaikuttamaan eduskuntaryhmän toimintaan, eivät maalaisliittolaiset kuitenkaan kaikki asettuneet vastustamaan yksityismetsälakia. Myös osa maanviljelysseuraväestä luisti rintamasta.

Viime kädessä keskustelu yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelystä jäi maanviljelysseurojen edunvalvontakamppailuksi. Poliittisia puolueita kysymys ei kiinnostanut ja maataloudelliset järjestöt tukivat maanviljelysseuroja laimeasti. Myöskään vastustuksen foorumeina toimineet lehdet, Ilkka ja Maaseudun Tulevaisuus eivät tukeneet kamppailua loppuun asti. Tähän vaikutti eniten se, että vuoden 1928 valtiopäivillä asiaa vei eteenpäin J. E. Sunilan maalaisliittolainen vähemmistöhallitus.

Asiasanat: metsäpolitiikka, metsätalous, metsänhoitolautakunnat, yksityismetsälaki

SISÄLLYS

I JOHDANTO	3
1. METSÄSEKTORIYHTEISKUNNAN LÄPIMURTO	3
1.1. Suomen metsät 1920-luvulla	8
2. YKSITYISMETSÄLAINSÄÄDÄNTÖ 1900-LUVUN ALUSSA	14
2.1. Metsän hävittämisen ehkäiseminen	17
3. METSÄHALLITUS YKSITYISMETSÄTALOUDEN YLIMPÄNÄ VALVOJANA	20
3.1. Metsähallituksen valvontavelvollisuudet	23
4. AIKAISEMPI TUTKIMUS	25
5. TUTKIMUSTEHTÄVÄ	27
6. LÄHTEET	29
II ONGELMALLINEN YKSITYISMETSÄTALOUS	33
1. HAASKAAVAT HAKKUUT JA TUHLAAVA KOTITARVEKÄYTTÖ	34
2. RUOTSIN MALLI	38
3. ASUTUSTOIMINNAN VAIKUTUS YKSITYISMETSÄIEN HOITON	40
4. LÄÄNINMETSÄLAUTAKUNTIEN TOIMINTA	44
5. YKSITYISMETSÄTALOUDEN EDISTÄMINEN JA NEUVONTA	48
5.1. Maanviljelys- ja talousseurat käytännön työssä	49
5.2. Suomen Maatalousseurojen Keskusliitto kattojärjestönä	54
5.3. Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio koordinoijana	59

III YKSITYISMETSÄKOMITEAN UUDISTUSEHDOTUS	65
1. YKSITYISMETSÄKOMITEA	65
2. PUOLESTA JA VASTAAN – LAUSUNNOT	
YKSITYISMETSÄKOMITEAN MIETTINNÖSTÄ	70
2.1. Uutta lakia tarvitaan	70
2.2. Tapio kahden vaiheilla	76
2.3. Kielteisiä kantoja	81
3. KESKUSTELUA LEHTIEN PALSTOILLA	87
IV VALIOKUNNAT MIETTIVÄT, KESKUSTELU YLTYY	95
1. LAKIEHDOTUS VALTIOPÄIVILLE –	
VUOROPUHELUN AIKA	95
1.1. Positiivista julkisuutta	97
1.2. Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton vastaisku	104
2. YKSITYISMETSÄLAKI VALIOKUNTAKIERROKSELLA	109
2.1. Maatalousvaliokunta kielteisellä kannalla	109
2.2. Laki- ja talousvaliokunnan sanoo kyllä	117
V LAKI TOTEUTUU	123
1. LAKIESITYS VUODEN 1928 VALTIOPÄIVILLÄ	124
1.1. Maanviljelysseuraväen rivit horjuvat	124
1.2. Ongelmaton toinen käsittely	126
1.3. Viimeinen väittely	130
2. KOMMENTOINTI ASIALINJALLA	138
VI KOHTI TEHOKKAAMPAA METSÄNHOITOA	144
LÄHTEET	151

I JOHDANTO

1. METSÄSEKTORIYHTEISKUNNAN LÄPIMURTO

Suomalainen yhteiskunta oli maailmansotien välillä vielä agraarinen, vaikka maa ennen toista maailmansotaa nopeasti teollistui. Maa- ja metsätaloudesta sai vielä vuonna 1940 elinkeinonsa yli puolet suomalaisista. Suomi oli ikään kuin idän ja lännen välissä, kuulumatta vielä selkeästi lännen teollistuneisiin valtioihin tai idän maatalousvaltaisiin yhteiskuntiin. Kuitenkin esimerkiksi Markku Kuisma on todennut, että Suomi erottautui nopeasti Itä-Euroopan hitaasti teollistuvista ja agraarisista valtioista, ja saavutti nopeasti länsieurooppalaisten talouksien tasoa. Väestönkasvu pysyi edelleen voimakkaana, mutta teollisuus ei vielä vetänyt väkeä kaupunkeihin. Kansainvälisessä työnjaossa Suomen osaksi tuli metsäteollisuustuotteiden valmistus. Pitkälti työvoimavaltaisena taloudenalana se saattoi edelleen ylläpitää suurta maaseutuväestöä. Suomen taloudellinen kehitys oli nopeaa, ja sen menestys perustui metsävaroja hyödyntäneeseen vientiteollisuuteen, työn tuottavuuteen ja teollisuustuotteitamme suosineeseen hintakehitykseen.¹

Maailmantaloudessa vallitsi vuosina 1920–1925 vaikea, maailmansodan jälkeinen lama. Vaikka useissa maissa taloudellinen kehitys olikin nopeaa, ei niiden tuotanto vielä saavuttanut sotaa edeltänyttä tasoa. Vuonna 1925 alkoi yleinen nousukausi, jonka aikana tuotanto etenkin teollistuneissa maissa oli suuri ja kasvoi nopeasti. Suomessa vuodet 1922–1928 olivat erityisen nopean taloudellisen kasvun aikaa, sillä bruttokansantuotteen vuosikasvu oli 6,4 prosenttia. Kansainvälinen lama alkoi vuonna 1929, joskin Suomessa merkit näkyivät jo vuoden 1928

---

1. Nousiainen 1985, s. 12–14; Kuisma 1992, s. 216.

puolella. Kokonaisuutena yleiseurooppalainen kehitys kärsi epävakaista taloudellisista ja poliittisista olosuhteista.²

Verrattuna muuhun Eurooppaan, Pohjoismaissa maailmansotien välinen aika oli sosiaalisesti tasapainoisempaa. Tärkeänä syynä on pidetty virkamieskunnan keskeistä roolia yhteiskunnassa. Heidän ei oli katsottu pyrkineen ajamaan korostetusti vain omia etujaan, nämä takasi keskushallinnosta lähteneen sosiaalisen reformin jatkumisen. Tosin etenkin brittiläisessä tutkimuksessa Suomen on myös sanottu muistuttaneen enemmän Baltian maita kuin muita Pohjoismaita, sillä sisällissodan aiheuttama katkeruus, kansallisen konsensuksen puute, kiistat naapurien kanssa (tarkoittaen Neuvostoliittoa ja Ruotsia) ja aavistus autoritaarisen militarismien nousua etenkin 1930-luvulla oli harvinaisempaa muissa Pohjoismaissa.³

Suhdanteiden vaihtelut vaikuttivat voimakkaasti Suomeen, sillä maa oli jo itsenäistyessään ulkomaankaupasta riippuvainen. Suomessa lama oli kuitenkin lyhytaikainen, sillä markka devalvoitui vuoden 1920 rahanarvon vakauttamispäätöksen seurauksena. Teollisuus hyötyi päätöksestä ja vienti alkoi nopeasti vetää, sillä erityisesti metsäteollisuudelle oli Euroopassa valmiit markkinat. Kasvu oli eurooppalaiseen tasoon verrattuna nopeaa. Vuosien 1925–1928 nousukausi loppui Suomessa ennen muita maita runsaan tuonnin ja liiallisten investointien aiheuttaman ylikuumenemisen ja vuoden 1928 huonon sadon vuoksi. Maatalous ei vuosikymmenen aikana kasvattanut volyymiaan, kunnes laman runnellessa muita elinkeinoja se kääntyi nopeaan nousuun. Talouspolitiikka noudatteli Suomessa läntisen Euroopan linjoja, ja omaa tuotantoa pyrittiin suojelemaan koko 1920-luvun

---

2. Aldcroft 1978, s. 43; Lamberg 1999, s. 3; Virrankoski 1975, s. 192.

3. Tipton & Aldrich 1994, s. 245–246.

ajan. Koska vienti perustui metsäteollisuustuotteisiin, oli teollisuuden vientiedellytysten turvaaminen myös Suomen Pankille keskeistä.⁴

Metsätalouden merkitys maatalouden osana oli kasvanut nopeasti 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Pitkään metsiä oli käytetty lähinnä kotitarpeiksi sekä jonkin verran myyntimielessä tervana ja lankkuina. Vielä 1800-luvun lopullakin kotitarvekäyttö käsitti 2/3 kaikesta puun kulutuksesta. Isossajaossa metsät olivat enimmäkseen tulleet osiksi maatiloja. Siksi teollisuus joutui pääasiassa ostamaan tarvitsemansa raakapuun maanviljelijöiltä. Puulle alkoi jäädä arvoa eli kantohintaa 1800-luvun lopussa, kun sahateollisuuden raaka-aineen tarve kasvoi nopeasti. Samalla aikaisempi hankintakauppa menetti merkitystään, ja metsäyhtiöt siirtyivät pystykauppaan, jossa puut mitattiin pystyssä ja erikseen palkattu työväki suoritti hakkuun. Näin metsän omistajan ei itse tarvinnut välttämättä osallistua puiden kaatamiseen – eikä hän toisaalta päässyt siihen vaikuttamaan.⁵

Metsätalous uudessa muodossaan hyödytti paitsi maanviljelijöitä, myös maaseudun tilatonta väestöä. Hakkuut takasivat työtä myös aikaisemmin hiljaiseen talviaikaan. Etenkin torpparit hyötyivät, sillä he saivat hevosineen savotoilta töitä ajureina. Keskustelu torpparien metsänkäyttöoikeuksista heräsi myös, mikä vaikutti torpparilaitoksen kehitykseen. Maatalous muuttui 1870–1910-luvulla kasvinviljelyvaltaisesta karja- ja metsätalousvaltaiseksi. Kansallisesti metsänkäytön luonne muuttui. Puun käyttö vientiin ja teollisuuteen kasvoi jatkuvasti, kun kotitarvekäyttö pysyi määrällisesti samana mutta suhteellisesti väheni. Aiemmin tärkeä kaskeaminen loppui käytännössä kokonaan muutamassa vuosikymmenessä.⁶

---

4. Virrankoski 1975, s. 196–197; Aldcroft 1978, s. 56; Tipton & Aldrich 1995, s. 183; Ahvenainen 1982, s. 308–310; Raumolin 1984, s. 55.

5. Soininen 1982, s. 47–48; Tormilainen 1992, s. 68.

6. Soininen 1982, s. 49–51.

Maalaisten ja kaupunkilaisten välinen vastakohtaisuus oli herännyt alkiolaisuuden myötä vuosien 1905–1908 yleisen kehityksen aikana, jolloin ei-sosialistisia ryhmiä yhdistäneet kansalliset kysymykset jäivät sivummalle. Maalaisväestö oli Suomessa erittäin yhtenäistä ja perinnetietoista, joten maalaisliitto agraaripuolueena saattoi nojata laajan väestönsosan kannatukseen.⁷ Poliittisesti maalaisväestö oli tärkeä ryhmä, muodostihan se lukumääräisesti suuremman osan väestöstä kuin kaupunkilaiset.

Itsenäisessä Suomessa toteutettiin 1920-luvun kuluessa maatalouspolitiikkaa, jonka lähtökohtana oli tarve suurempaan elintarvikeomavaraisuuteen. Tähän sisältyivät maareformit, joihin voidaan laskea torpparivapautus ja asutuslait. Varsinaisia asutuslakeja edelsi Suomessa torpparivapautus, jossa ei luotu uusia viljelmiä, vaan itsenäistettiin vuokraviljelmien haltijat. Vuonna 1918 säädetty torpparilaki koski kuitenkin vain yksityisten mailla asuneita torppareita ja mäkitupalaisia. Lisäksi säädettiin lait papiston virkataloja varten vuonna 1921, laki valtion virkataloja varten sekä laki valtion metsämaiden asuttamisesta ja niillä olevien vuokra-alueiden lunastamisesta vuonna 1922. Torpparilain perusteella lunastettiin yli 90 000 torppaa tai mäkitupaa. Torppiin saatettiin lunastaa enintään 10 hehtaaria (tai poikkeustapauksissa 20 hehtaaria) viljelymaata ja korkeintaan 20 hehtaaria metsää. Mäkituviksi puolestaan laskettiin alle kahden hehtaarin vuokraviljelmät, eikä niihin luovutettu metsää. Itsenäistyneitä torppia nimitettiin viljelystiloiksi ja mäkitupia asutustiloiksi.⁸

Yhteiskuntapolitiikan tärkein kysymys oli tilattoman väestön asuttaminen. Se toteutettiin edistyspuolueen, kokoomuksen ja maalaisliiton ohjelmien mukaan. Niissä asutukseen haluttiin käytettäväksi valtion ja puutavarayhtiöiden maita ja maalaisliiton ohjelmassa ehdollisesti myös yksityisten henkilöiden rappio- ja suurtiloja. Esimerkiksi metsähallituksen mielipidettä ei näiden reformien

---

7. Nousiainen 1985, s. 26.

8. Raumolin 1984, s. 57; Kupiainen & Laitinen 1995, s. 41–42.

toteuttamisessa juuri kysytty. Ohjelmat edustivat eurooppalaista ja etenkin itäeurooppalaista agraarista valtavirtaa, joka oli voimissaan erityisesti 1920-luvulla. Tärkein oli Lex Kallio vuodelta 1922, jonka nojalla asutukseen voitiin lunastaa yksityismaita. Se vastasi sisällöltään valtion maita ja virkataloja koskeneita asutuslakeja. Niiden mukaan perustettujen viljelystilojen peltoala oli 5–15 hehtaaria, ja metsäala 20 hehtaaria, sekä Pohjois-Suomessa 75 hehtaaria. Vuonna 1915 oli jo asetuksella kielletty puutavarayhtiöiden maanhankinta. Vuoden 1925 Lex Pulkki-sella määrättiin palautettavaksi asutukseen ne tilat, joita yhtiöt olivat hankkineet kiertämällä aiempaa asetusta niin sanottujen apuyhtiöiden kautta. Uusia tiloja luotiin paitsi tilattoman väestön asuttamiseksi, myös elintarvikeomavaraisuuden takaamiseksi. Tärkeä tavoite oli myös turvata halpa työvoimareservi metsätöitä varten, mitä edisti entistä pienempien tilojen synty. Tiloilla oli mahdotonta tulla toimeen vain maata viljelemällä. Oli lähdettävä hakkuulle tai hakattava omia pieniä metsiä.⁹ Pientilallisten asiat nousivatkin 1920-luvun lopun politiikassa esille lähes kysymyksessä kuin kysymyksessä.

Puutavarayhtiöiden maanhankintaa ei pystytty vuoden 1915 asetuksella lopettamaan. Kaikkiaan yhtiöt hankkivat vuosina 1915–1917 188 000 hehtaaria maata apuyhtiöiden kautta tai muuten lakia kiertämällä. Määrä on merkittävä, kun huomioidaan että niiden omistuksessa oli kaikkiaan 1,7 miljoonaa hehtaaria. Pääasiassa yhtiöt käyttivät kuitenkin ostopuuta. Esimerkiksi Yhtyneiden Paperitehtaiden raakapuusta tuli omilta mailta enimmilläänkin vain 6 % 1920-luvun lopulla, jolloin puun hinta oli korkealla. Myös Kymin Oy, joka vuoteen 1925 asti hankki hiomo- ja selluloosaraaka-aineestaan yli puolet omilta mailtaan, joutui vuosikymmenen lopulla ostamaan valtaosan raakapuustaan. Erityisesti sahateollisuus oli Suomessa vientiteollisuutta. Vuonna 1919 vientituloista 56 % saatiin sahatavarasta, ja Suomi oli 1920-luvun lopullakin Euroopan suurin sahatavaran

---

9. Ahvenainen & Vartiainen 1982, s. 182; Raumolin 1984, s. 57; Jutikkala 1982, s. 209; Kupiainen & Laitinen 1995, s. 42; Björn 2000, s. 88–89.

viejä. Sahapuun hinta alkoikin vuodesta 1925 lähtien kallistua. Sahateollisuuden nousukauden aiheuttama hintojen nousu vaikeutti samalla myös paperiteollisuuden raaka-ainehankintaa, ja kuusipaperipuun viennin estämiseksi vedottiin jo valtiovaltaankin.¹⁰ Yksityismetsät olivat valtakunnan metsäteollisuuden kannalta avainasemassa. Mikään yritys ei saattanut enää 1920-luvulla turvautua pelkästään omiin metsiin. Vuosikymmenen loppupuolen raakapuun hinnannousu vaikutti myös yhtiöiden toimintaan.

Suomi eli 1920-luvulla paitsi maa- myös nopeasti kehittyvästä metsätaloudesta. Valtio oli riippuvainen ulkomaankaupasta, joka viennin osalta koostui pääasiassa metsäteollisuuden tuotteista. Samalla kun puunjalostusteollisuuden volyyymi kasvoi, luotiin asutuspolitiikalla maahan lukumääräisesti suuri pienviljelijäväestö, jonka asema oli 1920-luvun poliittisessa keskustelussa melkein aina läsnä. Poliittisen tarkoituksenmukaisuus ja taloudellinen etu tuntuivat usein ristiriitaisilta.

1.1. Suomen metsät 1920-luvulla

Jos Suomi eli enemmän tai vähemmän metsästä, niin millainen oli Suomen metsien tila aikakaudella, jolloin nykypäiviin ulottuvan metsäpolitiikkamme perusteita oltiin luomassa? Oltiin tulossa vaiheeseen, jossa ratkaistiin muun muassa se, oliko metsätalonpojan vai metsäteollisuuden pankki. Samalla kun metsistä hankittiin ja saatiin uutta tietoa, luotiin suuntaviivoja metsien tulevalle käytölle.

Epäily metsien katoamisesta oli yleisesti herännyt jo 1600-luvun puolivälissä, mutta asiaan alettiin tarkemmin perehtyä 1800-luvun lopulta lähtien. Erilaisia arvioita esitettiin, mutta ensimmäinen valtiollinen metsien inventointi suoritettiin vasta vuosina 1921–1924. Inventoinnin perusteluissa lähdettiin siitä, että teollisuus ja metsänomistajat tarvitsivat tietoja tuotantoon ja sen tehostamista

---

10. Nordberg 1980, s. 106, 191, 296; Ahvenainen 1972, s. 158; Ahvenainen 1984, s. 322, 333, 335.

varten. Lisäksi katsottiin, että ulkomaankaupan kannalta olisi hyvä pystyä osoittamaan Suomen ja tulevaisuudessa koko maailman metsien tila. Inventoinnin vaikutukset ovatkin olleet suomalaisessa metsätaloudessa huomattavat. Kuten Jari Parviainen ja Petteri Seppänen ovat asian ilmaisseet:

"Suomessa on harjoitettu määrätietoisesti puuntuotannollisesti kestävä metsätaloutta siitä saakka, kun valtakunnalliset selvitykset metsävaroista ja puunkäytöstä 1920-luvulla valmistuivat".¹¹

Voi siis sanoa, että metsien inventoinnit ovat olleet tehostetun metsätalouden tukijalka jo 1920-luvulta lähtien. Niiden tuloksilla on voitu perustella kulloisiakin toimenpiteitä.

Ensimmäisessä inventoinnissa Suomi osoittautui aiempia arvioita metsäisemmäksi. Kuitenkin todettiin, että yleisesti ottaen inventoinnin ja aiempien, puutteellisilla aineistoilla tehtyjen arvioiden tulokset sopivat kohtuullisen hyvin yhteen. Metsäpinta-alan suuruudeksi saatiin 25,2 miljoonaa hehtaaria, kun aiemmat arviot olivat liikkuneet 20 miljoonan hehtaarin vaiheilla. Selvityksen mukaan lähes kaksi kolmasosaa maan puuvarannosta sijaitsi eteläpuoliskossa, sillä metsän keskikuutiomäärä oli siellä huomattavasti pohjoisosia suurempi. Siitä huolimatta Oulun läänissä puuvaranto oli suurempi kuin missään muussa läänissä, johtuen läänin suuresta pinta-alasta.¹² Asiantuntijoiden mukaan keskikuutiomäärä oli liian pieni pyrittäessä kohtuulliseen kasvuun. Syynä olivat liian nuoriin metsiin kohdistuneet vahvat hakkuut, jotka usein suoritettiin järeimpiä puita harsimalla. Varsinaisesti pyrkimys metsien kasvun kohottamiseen alkoi toden teolla vasta 1930-luvulla tehostuneen metsänhoidon avulla.¹³

---

11. Ilvessalo 1927, s. 1; Parviainen & Seppänen 1994, s. 11.

12. Ilvessalo 1927, s. 176, 317; Ilvessalo 1954, s. 8–9.

13. Ilvessalo 1954, s. 12, 16.

Metsäpolitiikkaa käsiteltäessä ovat metsätalouden asiantuntijat olleet usein sitä mieltä, että kyseinen talouden ala on yleensä jäänyt alakynteen muiden elinkeinojen rinnalla. Väitettä on perusteltu sillä, että metsä on saanut väistyä, jos muilla tuotannon aloilla on ilmennyt maan tarvetta. Maatalouden tarpeita on samojen arvioiden mukaan ymmärretty metsätalouden tarpeita paremmin. Metsän raivaukselle ei Suomen metsälaeissa pitkään aikaan asetettukaan esteitä vuoden 1928 yksityismetsälaki mukaan lukien. Lisäksi asutustoimintaan on Suomessa käytetty aiemmin tuotannossa ollutta metsämaata erityisesti maailmansotien välillä ja vielä toisen maailmansodan jälkeenkin.¹⁴ Maankäyttökysymykset pysyivätkin pitkään keskeisenä kiistakysymyksenä maa- ja metsätalouden edunvalvojien välillä.

Maanomistuspolitiikassa on yleensä itsenäisyyden ajalla suosittu yksityistä ja erityisesti talonpoikaista maanomistusta julkisen ja yhtiöiden omistuksen kustannuksella, kuten puolueiden ajama asutuspolitiikka 1920-luvulla osoitti. Yksityismetsälain säätämisen yhteydessä kuitenkin leimallisesti nousi esiin metsäammattilaisten näkemys, jonka mukaan viljelijäväestön metsänkäyttö ei ollut rationaalista, eikä se myöskään sellaiseksi tulisi ilman neuvontaa ja jonkinasteista holhousa. Erilaisten metsäammattimiesten ja erityisesti metsänhoitajien kielteistä suhtautumista maanviljelijöihin on aika-ajoin arvosteltu kirpeästikin. Esimerkiksi suomalaisen metsätalouden järjestelmiin kriittisesti suhtautuvan Lauri Vaaran mukaan vastakkainasettelu lähti liikkeelle siitä, että metsävirkakunta luotiin autonomian ajalla valtion metsiin järjestystä ylläpitämään, ja että yläluokasta rekrytoitunut metsänhoitajakunta ei *"ymmärtänyt alkuasukkaiden oloja ja tarpeita eikä aina kunnolla edes alkuasukkaiden kieltä"*. Lääninherramaisesta asenteesta johtuen metsäammattimiehet saivat huonon maineen viljelijäväestön keskuudessa. Toisaalta ajatus metsien erityisestä hoitamisesta oli maaseudulla vieras, eikä metsästä saatuja rahoja olisi haluttu käyttää metsänhoitoon. Vaara on myös myöhemmissä kirjoituksissaan palannut aina viime vuosiin vallalla olleeseen suomalai-

---

14. Holopainen 1954, s. 23–25.

sen metsätalouden korporatiiviseen järjestelmään, jossa *"Metsänomistajan jokaista liikahdusta on ohjannut metsäammattimies"*. Metsätieteiden piirissä on nyttemmin katsottu, että nimenomaan 1920-luvun metsäpolitiikalla luotiin keskitetty asiantuntijavalta, jolla oli laaja päätösa autonomia kuitenkin metsähallituksen valvonnassa.¹⁵

Vaikka Vaaran ajatus onkin kärjistetty, antaa se kuitenkin eväitä ymmärtää sitä vastakkainasettelua, joka vallitsi suomalaisessa maa- ja metsätalouspolitiikassa 1920-luvulla. Syntyperää todennäköisempi ennakkoluulojen syy lienee kuitenkin tuossa vaiheessa ollut metsänhoitajakunnan opillinen tausta ja ammattikunnan eriytyminen. Professioiden kehitystä tutkinut Esa Konttinen on nähnyt asian niin, että itse yliopisto-opintoihin rekrytoitumisen kynnys madaltui esimerkiksi maanviljelijäväestön suuntaan jo 1800-luvun puolivälin jälkeen, mutta kehittyvät ammattikunnat pitivät kiinni omasta statuksestaan. Myöhemmin ammattikunnat saivat paljon valtaa oman erityisalansa päätöksentekoon siitä huolimatta, että Suomen kehitys muodostui hyvin valtiokeskeiseksi.¹⁶

Suomalaisessa metsäpolitiikassa on pyritty kestävän tuoton turvaamiseen. Kestävän metsätalouden ajatuksen on katsottu syntyneen viimeistään 1600-luvun lopulla Keski-Euroopassa, jolloin tiheästi asuttuja alueita uhkasi puupula. Tarkoituksena on siis ollut riittävän puuntuotannon ylläpitäminen lähinnä teollisuuden tarpeisiin. Tällaista näkökulmaa pidetään nykyisin metsätieteilijöidenkin piirissä jo kapea-alaisena. Suomessa talousmetsien käsittely on perustunut pitkälti A. K. Cajanderin luomaan metsätyyppijärjestelmään, jonka perusteella metsiköt on jaettu käsittelykuvioihin. Metsäammattilaisten keskuudessa itsenäisyyden alkuvuosina ongelmallisiksi koettiin runsaslukuiset ja pienet yksityismetsäalat, joilla

---

15. Holopainen 1954, s. 26–27, Björn 2000, s. 71; Vaara 1990, s. 230–232; Vaara 1995, s. 98; Ollonqvist 1998, s. 272–273. Vaara toimi aina 1950-luvulta lähtien metsähallituksen ja erityisesti Tapion virkailijana. Myöhemmällä iällään hän on tutkinut suomalaisen metsätalouden rakenteita ja erityisesti puukauppaa. Vaara on erityisesti arvostellut metsätalouden järjestelmien korporatiivisuutta, sekä maa- ja metsätalouden erottamista toisistaan. Hän väitteli tohtoriksi vuonna 1998 aiheesta "Toimitus- ja pystykauppapuun hintasuhteet ja puunkorjuun rationaalisuus".

16. Konttinen 1993, s. 38–39.

suunnitelmallista metsätaloutta oli vaikea ylläpitää. Yksityismetsät käsittivät jo 1920-luvun alussa yli puolet metsäalasta ja 2/3 metsien kasvusta. Tuoton turvaamiseksi paitsi säädettiin metsän hävittämistä ehkäiseviä lakeja, harjoitettiin myös edistämistoimintaa, toisin sanoen valistus- ja neuvontatyötä.¹⁷

Lauri Vaara on pitänyt nimenomaan A. K. Cajanderia maa- ja metsätalouden eriyttämisen uranuurtajana. Vaaran mielestä Cajander yliopiston professorina istutti metsänhoitajakuntaan maatalousvastaisia asenteita ja pystyi vaikuttamaan metsähallituksen pääjohtajana sekä pääministerinä metsätalouden eriyttämiseen maataloudesta. Cajander myös vaati ensimmäisten joukossa metsätalousneuvonnan ottamista pois maanviljelysseuroilta jo vuonna 1912. Yksityismetsälain synnystä Vaaralla on myös omintakeinen tulkinta: kun Cajander oli vuonna 1922 nimitetty pääministeriksi, hän kaikessa hiljaisuudessa asetti komitean valmistelemaan metsäneuvonnan uudelleenjärjestämistä. Kaiken lisäksi *"komitean sihteeriksi nimitettiin Cajanderin uskollinen apulainen, metsähallituksen osastopäällikkö Mauno Pekkala"*. Lopulta yksityismetsälaki ja metsänhoitolautakunnat – Vaaran sanoin – "malli-Cajander" syntyi Suomeen vahingossa, suotuisien poliittisten suhdanteiden vallitessa, koska lakiesitys oli annettu sosiaalidemokraattisen vähemmistöhallituksen aikana.¹⁸ Cajanderin kriittinen asenne yksityismetsätaloutta kohtaan olikin tunnettua, samoin kuin hänen ymmärtävä asenteensa metsäteollisuutta kohtaan. Cajanderin johtama metsätaloussalaliitto kuitenkin vaatii jo mielikuvitusta, etenkin jos yksityismetsälaki kuitenkin pääsi syntymään vahingossa. Vaaran käsitystä metsäammattikunnan asenteellisuudesta ei voida kuitenkaan pitää aivan tuulesta temmattuna, mutta on syytä muistaa, että maatalouspuolen ennakkoluulot olivat aivan yhtä vahvat.

Uudempi historiankirjoitus ja etenkin ympäristöhistorian traditio on kritisoinut metsänkäytön historian tutkimusta metsäteollisen näkökulman kritiikit-

---

17. Holopainen 1954, s. 29; Parviainen & Seppänen 1994, s. 10, 13, 16.

18. Vaara 1990, s. 233–235.

tömästä hyväksymisestä suhteessa puunkäyttöön. Sanotaan, että teollistumista on pidetty välttämättömänä yhteiskunnan kehityksen kannalta ja että talonpoikainen sekä varhaisen sahateollisuuden puunkäyttö on ollut lähtökohtaisesti haaskaavaa. Metsänkäytön historia on yksinkertaisesti tehnyt teollisuudelle raaka-ainetta turvanneista metsävirkamiehistä tarinan sankareita. Ilmo Massan mukaan juuri 1920–1930-lukujen Suomessa kehittyivät ryöstötalouden perusrakenteet. Kestävä metsätalous oli kestävää vain metsissä, kun puunjalostusteollisuus muualla yhteiskunnassa aiheutti ekotyypin muutoksia ja paikallisia ekokatastrofeja.¹⁹ Näkemystä ei voi pitää kovin harhaan osuneena. Keskustelu, jota 1920-luvulla käytiin metsätaloudesta, lähti suoraan siitä käsityksestä, että talonpoikainen metsänkäyttö oli haaskaavaa ja sinällään pahasta, koska se uhkasi Suomen puunjalostusteollisuuden raaka-ainevaroja. Sama asenne otettiin itsestäänselvytenä myös myöhemmässä metsähistoriassa.

Metsäntutkijat taas ovat muistuttaneet, että metsien käsittely on ollut sidoksissa omaan aikaansa niin taloudellisena kuin yhteiskunnallisenakin ilmiönä. Tänä päivänä virheellisiltä tuntuvat menetelmät ja asenteet ovat omana aikanaan saattaneet olla yleisesti hyväksytyjä ja tarkoituksenmukaisia.²⁰ Itsestäänselvydeltä tuntuva muistutus on sikäli aiheellinen, että varsinkin 1920-luvun keskustelua tarkasteltaessa on otettava huomioon Suomen vastikään saavuttama itsenäisyys ja tarve raivata tilaa maailmantaloudessa. Siten metsä teollisuuden raaka-aineena tulee ehkä paremmin ymmärrettäväksi.

Suomen agraarinen talous oli itsenäistymisen jälkeen yhä enemmän riippuvainen paitsi maa- myös metsätaloudesta. Nämä elinkeinot liitettiinkin 1920-luvulla vielä kiinteästi toisiinsa etenkin maatalouden etujärjestöissä ja maalaisliittolaisessa lehtikirjoittelussa. Tätä kytköstä ei juuri uskallettu asettaa kyseenalaiseksi

---

19. Björn 2000, s. 67, 70; Massa 1994, s. 16–17, 116. Massa myöntää ryöstötaloustermin määrittelyn vaikeuden ja päätyy määrittelemään sen kokonaan uudelleen tarkoittamaan teollistuneissa yhteiskunnissa harjoitettua luonnon ja luonnonvarojen liiallista käyttöä.

20. Parviainen & Seppänen 1994, s. 23.

ennen 1920-luvun loppua, sillä etenkin vaalien aikaan mikään puolue ei voinut ylenkatsoa maan valtaväestön, maanviljelijöiden, kannatusta. Kuitenkin metsäammattilaiset alkoivat vähitellen herätellä kysymystä metsätaloudesta itsenäisenä elinkeinona, mikä onkin yksi tärkeä tekijä yksityismetsälain ja muunkin metsäpolitiikan taustalla viimeistään vuodesta 1926 lähtien. Oma, eikä niin vähäinenkin, osuutensa on myös maa- ja metsätalouspiirien toisiaan kohtaan tuntemilla ennakkoluuloilla. Siten yksityismetsälakikeskustelussa ei ollut kyse pelkästään metsien käsittelystä vaan kokonaan uudesta tavasta hahmottaa maaseudun taloudellisia resursseja.

2. YKSITYISMETSÄLAINSAÄDÄNTÖ 1900-LUVUN ALUSSA

Metsien käsittelystä ei Suomen lainsäädännössä pitkään aikaan ollut kovin täsmällisiä määräyksiä. Oikeastaan vasta autonomian aikana metsät käsitettiin kokonaisuudeksi, joka vaati omia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Nämäkin toimenpiteet eivät käytännön tasolla olleet kovin merkittäviä, sillä niiden lakien täytäntöönpanemiseksi ei valtakunnassa ollut riittäviä voimia eikä alkuvaiheessa edes virkamieskuntaakaan. Lainsäädännön kohteena pysyivät pitkään lähinnä valtion metsät, yksityismetsien pysyessä tarkempien määräysten ulkopuolella niin kauan kuin niillä ei ollut rahalla mitattavaa taloudellista arvoa.

Suomi sai ensimmäisen metsälakinsa vuonna 1851. Samalla metsähallituksesta tuli käytännössä korkein viranomainen kaikissa metsäasioissa. Sama periaate pysytettiin voimassa vuoden 1886 metsälaissa, joka kuitenkin oli edeltäjänsä seikkaperäisempi. Metsänhaaskauksen osalta tämäkin laki oli osittain liian epämääräinen. Sen valvonta oli heikkoa, ja oikeudenkäynti oli raskas mutta teholtaan vähäinen keino lain toimeenpanemiseksi. Lakia oli helppo kiertää, eikä yleinen syyttäjälaitos juuri ollut kiinnostunut käsittelemään metsänhävitystapauk-

sia.²¹ Kaiken lisäksi metsähallituksen kiinnostus kohdistui pääasiassa sen hallinnoimia valtion maita kohtaan.

Huoli valtakunnan metsien tilasta kuitenkin heräsi vähitellen 1800-luvun lopulla. Marraskuussa 1896 valittiin komitea tekemään ehdotusta siltä varalta, että valtakunnan yksityismetsävarat todella olivat vaaran alaisia. Komitea tuli vuonna 1900 julkaistussa mietinnössään siihen tulokseen, että Suomen yksityismetsiä hakattiin liikaa ja metsäpääoma oli vähenemässä.²²

Komitea teki ehdotuksen uudeksi laiksi, joka koski vain yksityisten omistamia metsiä. Periaatteena esityksessä oli se, että metsien käytölle ei tulisi asettaa minkäänlaisia rajoituksia, kunhan käyttö pysyisi järkevissä rajoissa. Mikäli rajat ylitettäisiin, astuisi voimaan rauhoitus, joka koski kaikkea muuta kuin kotitarvekäyttöä. Tavoitteeksi asetettiin valtakunnan metsäpääoman säilyttäminen pysyvää tuotantoa varten. Ehdotuksen suunta oli esikuviin – etenkin Ruotsiin – verrattuna omaperäinen, mihin komitea tietoisesti pyrki.²³ Komitean ehdotuksen perustelut olivat jo tässä vaiheessa ennen kaikkea kansantaloudelliset.

Alkusysäys vuoden 1917 asetukselle metsän hävittämisen ehkäisemiseksi oli Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion ehdotus vuodelta 1909. Tapion komitea lähti liikkeelle vuoden 1908 toisille valtiopäiville tulleen armollisen ehdotuksen perusteella tehdyn talousvaliokunnan mietinnön sekä siihen kuuluneen vastalauseen pohjalta. Komitea kuitenkin rajasi työnsä koskemaan pelkästään metsänhävitystä. Talousvaliokunnan mietinnön tavoin Tapion komitea kannatti rauhoittamista, mutta vaati metsänhävitykseen syyllistyneen maanomistajan tilan asettamista jonkinlaiseen holhoukseen. Aikaisemmin oli pidetty tarpeellisena määritellä rauhoitus tapauskohtaisesti. Valvonnan uskottiin onnistuvan, jos saatai-

---

21. Helander 1949, s. 184; metsänhoidon lainsäädännöstä ja organisaatioiden kehityksestä esim Roiko-Jokela 1997, s. 38–39.

22. Yksityismetsäkomitean mietintö 1900:4, s. 1; Helander 1949, s. 185.

23. Yksityismetsäkomitean mietintö 1900:4, s. 253–254, 256.

siin riittävä määrä tarkastajia, joita metsälautakunnat avustaisivat. Tarvittaessa voisi apuna käyttää myös koulutuksen saaneita metsänvartijoita. Lisäksi ehdotuksessa pidettiin tarpeellisena neuvontatyötä, jota edelleen voisivat jatkaa sitä hoitaneet maatalouden neuvontajärjestöt. Ehdotus toteutuikin melko tarkoin vuoden 1917 asetuksessa.²⁴

Tapion ehdotuksen kanssa samoihin aikoihin tehtiin valtiopäivillä lukuisia muita ehdotuksia erilaisin painotuksin, mutta niiden etenemisen estivät eduskunnan hajottamiset. Myös edellä mainittu hallituksen vuonna 1908 tekemä ehdotus koki saman kohtalon: saman vuoden toisilla valtiopäivillä se juuttui talousvaliokuntaan, joka kuitenkin sai aikaiseksi mietinnön. Asia kyettiin ratkaisemaan vasta vuoden 1912 valtiopäivillä kolmen esityksen pohjalta. Yhteisen esityksen olivat tehneet vanhasuomalaiset ja nuorsuomalaiset. Maalaisliitto ja sosiaalidemokraatit puolestaan tekivät omansa. Erimielisyyttä ryhmien välillä aiheutti kysymys lääninmetsälautakunnista ja niiden tehtävistä. Myös jatkossa käsittely oli hidasta, sillä lausuntoa antamaan asetettu valiokunta ei koskaan saanut työtään valmiiksi eikä hallitsija halunnut vahvistaa asetusta, koska metsälautakuntiin pelättiin kätkeytyvän venäläisten kannalta vaarallinen valtiollinen elin. Monet tahot, esimerkiksi Suomen Maatalousseurojen Keskusliitto (SMK), pyrkivät painostamaan senaattia, jotta keisari vahvistaisi uuden metsäasetuksen. Vahvistus saatiin Venäjän väliaikaiselta hallitukselta vasta 2. marraskuuta 1917 valtakunnan ollessa sekavassa tilassa. Asetuksen mukainen käytännön toiminta pääsi käyntiin seuraavana vuonna.²⁵

SMK ei siis vastustanut vuoden 1917 asetusta, vaikka siinä lainvalvonta annettiin lääninmetsälautakunnille, joita valvoi metsähallitus. Näin ollen on jälkiviisasta väittää, että asetuksen hyväksyminen ja toimeenpano olisi ollut

---

24. Tapio 1909, s. 1, 9–10, 16, 22–24; Laitakari 1923, s. 18; Helander 1949, s. 188–189.

25. Helander 1949, s. 190, 192–193; Tuominen 1958, s. 349; Tapio 1909, s. 4–5; KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirja 5.–6.2.1917.

erityisen maatalousvastaista politiikkaa, kuten esimerkiksi Lauri Vaara on esittänyt. Hän katsoo myös, että samalla syntyi kolme yksityismetsätalouden keskusvirastoa, koska maanviljelyshallituksen kautta tulivat muun muassa avustukset yksityismetsätaloudelle.²⁶ Näin väitettäessä on asioita yksinkertaistettu turhan paljon, ja tällaisissa päätelmissä on aina anakronismin vaara. Jos aikalaiset kannattivat lääninmetsälautakuntajärjestelmää vuonna 1917, eivät he liene pitäneet sitä kovin maatalousvastaisena. Toisaalta metsähallitus oli kyllä yksityismetsätalouden ylin valvoja, mutta se oli myös valtionhallinnon metsäammattitaidon keskus. Kriitikissä on lisäksi tarkoituksella unohdettu, että niin maanviljelys- kuin metsähallituksenkin yläpuolella toimi maatalousministeriö, joka valvoi kumpaakin.

Yksityismetsälainsäädäntö oli siis kuohumisvaiheessa 1920-luvulla. Vuoden 1917 asetus metsän hävittämisen ehkäisemiseksi pohjautui suunnitelmiin, jotka oli tehty jo vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä. Se oli siis jo voimaan tullessaan vanhanaikainen. Näyttää myös siltä, ettei vuoden 1917 asetus kohdannut suurempaa vastustusta minkään osapuolen taholta, päin vastoin myös maatalousseuraväki kiirehti sen voimaan saattamista.

2.1. Metsän hävittämisen ehkäiseminen

Vuoden 1917 asetuksessa metsän hävittämisen ehkäisemiseksi perustettiin Suomeen lääninmetsälautakuntalaitos. Lautakunnat otettiin yleensä vastaan suopeasti mutta joidenkin metsänomistajien keskuudessa niitä kohtaan tunnettiin epäluuloa. Ongelmalliseksi nousi kysymys siitä, mitä metsän hävittämällä ymmärrettiin. Vuoden 1917 asetus ei sitä tarkoin määritellyt. Tulkinta jäi pitkälti lautakunnan toimihenkilöiden varaan.²⁷

---

26. Vaara 1990, s. 238–239.

27. Helander 1949, s. 209–210.

Uusi asetus kumosi vuoden 1886 metsälain 14. pykälän. Sen ensimmäinen pykälä alkoi paljon siteeratuilla sanoilla "metsää älköön hävitettävä". Samalla asetettiin tärkeimpään asemaan metsän luonnollinen uudistuminen, jota ei saanut vaarantaa. Kuitenkin nuoren metsän järkiperaiseseen harventamiseen – käsitettä tarkemmin määrittelemättä – jätettiin mahdollisuus.²⁸

Keskeistä ja ongelmallista lain soveltamisen kannalta oli asetuksen toinen luku, joka käsitteli sen noudattamisen valvontaa. Valvojiksi asetettiin perustettavat lääninmetsälautakunnat, joita varten vahvistettiin oma johtosääntö. Heikoksi kohdaksi osoittautui seitsemäs pykälä, jossa hakkuuoikeuden omistaja määrättiin velvolliseksi tekemään hakkuuilmoitus kunnanmetsälautakunnalle. Velvollisuus kuitenkin poistui, *"jos metsää hakataan lääninmetsälautakunnan hyväksymän suunnitelman mukaan, tahi jos maanomistaja itse hakkauttaa metsäänsä sitä järkiperaisesti harventamalla."* Etenkin viimeinen sivulause jätti hakkuuoikeuden käyttäjälle varsin laajoja vapauksia.²⁹ Tämä oli merkittävää, koska tuohon aikaan hakkuut suoritettiin useimmiten konsessiohakkuina. Siinä ostaja sai kokonaisuudessaan maksettua kauppasummaa vastaan ottaa määrättyltä alueelta kaikki kauppaehtojes mukaiset puut. Menetelmästä käytetään myös nimitystä summakauppa. Usein kauppaehdot saattoivat olla yhtiöitä suosivia: ostaja sai ottaa esimerkiksi kaikki tarvepuut ilman eri korvausta. Ostaja sai myös päättää, mitkä puut täyttivät kaupan ehdot, vieläpä sen jälkeen kun puut oli jo kaadettu. Metsänomistaja ei juuri päässyt hakkuutapahtumaan vaikuttamaan.³⁰

Valvonnan kannalta hankalinta oli se, että metsähallitus asetettiin senaatin antamalla päätöksellä valvomaan lääninmetsälautakuntia asetuksen toteuttamisessa. Lisäksi tulevaisuudessa erityisen huonoksi ratkaisuksi osoittautui se, että

---

28. As. kok. 1917, N:o 106, s. 1.

29. As. kok. 1917, N:o 106, s. 3.

30. Roiko-Jokela 1997, s. 29–30.

poliisi laitettiin valvomaan hakkuuilmoitusvelvollisuuden noudattamista.³¹ Käytännössä molemmat valvontavelvollisuudet osoittautuivat mahdottomiksi kunnollisesti täyttää, sillä virkamieskunta oli jo ennestään omissa tehtävissään riittävästi työllistetty.

Vuoden 1917 asetuksen nojalla rauhoitettiin vuosina 1920–1924 yksityismetsiä 15 000–27 000 hehtaaria vuosittain. Rauhoitukset tehtiin yleensä sopimuksella, ja pieni osa eteni oikeusasteisiin. Määrät olivat niin pieniä, etteivät ne herättäneet suurta vastustusta. Uudistus jäi käytännön merkitykseltään olemattomaksi. Lisäksi lain noudattamisessa ongelmalliseksi muodostui se, että teollisuus katsoi sen kohdistuvan metsän ostajiin ja teollisuuden harjoittajiin. Asetuksen valvonta olikin alkuaikoina suurelta osin kamppailua määrämittaharsintaa vastaan.³²

Vuoden 1917 asetusta pidetään puutteistaan huolimatta autonomianajan tärkeimpänä saavutuksena yksityismetsätalouden alalla, koska sen ansiosta metsän hävittämisen valvonta saatiin edes jotenkin vaikuttavaksi.³³ Toisaalta on kuitenkin muistutettu, ettei Suomessa 1900-luvun kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana voida puhua vielä metsänhoidosta; sen harrastus heräsi vasta 1920–1930-luvulla, mihin lainsäädäntökin osaltaan vaikutti.³⁴ Lopulta vuoden 1928 yksityismetsälakia suunniteltaessa suurimmaksi kiistakysymykseksi ei osoittautunutkaan lain valvonta vaan yksityismetsätalouden neuvontatyö. Metsien hävittämisen valvontaa ei kukaan vastustanut, eivätkä sitä koskeneet säännökset yksityismetsälaiissa merkittävästi muuttuneet.

Metsälainsäädännön tila oli Suomen itsenäistyessä paremmalla tolalla kuin koskaan aikaisemmin. Siitä huolimatta tilanne ei tyydyttänyt metsäammatti-

---

31. As. kok. 1917, N:o 106, s. 9–10.

32. Helander 1949, s. 210–211, 218; Hellström 1993, s. 179.

33. Palo 1993, s. 361.

34. Holopainen & Timonen 1995, s. 26.

laisia. Vuoden 1886 metsälaki oli monilta osin vanhentunut ja vuoden 1917 asetuksen valvonta oli hankalaa. Yksityismetsät olivat olleet pitkälti oman onnensa nojassa, koska resursseja niiden valvontaan ei ollut. Valvonnan tehostaminen olikin kiinni lähinnä rahasta, mutta metsänomistajien neuvonta ja valistaminen oli lopulta suurempi ongelma, koska siinä törmättiin eturistiriitoihin yksityisen omistusoikeuden ja kansantalouden etuihin vetoavan valtion kontrollin välillä.

3. METSÄHALLITUS YKSITYISMETSÄTALOUDEN YLIMPÄNÄ VALVOJANA

Metsähallitus oli lainsäädännöllä asetettu Suomen metsätalouden ylimmäksi valvojaksi jo vuoden 1851 metsälaille. Sen osuus yksityismetsien hoidossa oli pitkään kuitenkin lähes muodollinen. Metsähallituksen käytännön toimintaa merkittävämpää olikin ehkä sen virkamiesten osoittama mielenkiinto yksityismetsiä kohtaan. Heidän osuutensa lainsäädännön kehittämisessä osoittautuikin suureksi.

Metsähallituksella oli 1920-luvun yksityismetsäkeskustelussa keskeinen rooli jo sen vuoksi, että se oli valtakunnan ainoa virallinen metsäorganisaatio. Metsätalouden painoarvo oli maatalousministeriön toiminnassa melko vähäinen, joten metsähallitus sai toimia suhteellisen vapaasti, vaikka ministeriö sen toimintaa valvoikin. Lisäksi metsähallituksen tehtäväksi oli vuoden 1917 asetuksessa annettu yksityismetsien käytön valvonta. Toisaalta valtio lähti entistä laajemmin mukaan metsäteollisuuden itsenäisyyden alkuvuosina ostamalla metsäsektorin yrityksiä. Perusteluna oli ulkomaisen omistuksen kotimaistaminen. Metsähallituksen asema suomalaisessa metsätaloudessa on ollut vahva, sillä se valvoi muun muassa metsälakien soveltamista, alempaa metsäopetusta ja uittoja aina 1980-luvulle asti.³⁵

---

35. Palo 1993, s. 350; Ollonqvist 1998, s. 39–40; Hannelius & Kuusela 1995, s. 138.

Vaikka yksityismetsälainsäädäntö ei suoranaisesti koskenutkaan metsähallitusta, oli se paitsi laitoksena myös henkilötasolla kytköksissä yksityismetsätalouteen. Metsähallituksen johtopaikoilla oli innokkaasti kantaaottavia ja myös politiikkaan aktiivisesti osallistuvia henkilöitä kuten A. K. Cajander ja Mauno Pekkala. Ainakin metsätieteilijät ovat katsoneet molempien toimineen yksityismetsälakikysymyksessä enemmän metsämiehinä kuin muiden eturyhmien edustajina. Unohtaa ei sovi myöskään J. O. Peurakosken osuutta erityisesti vuoden 1917 asetuksen valmistelussa. Hän toimi myös Tapion edustajana SMK:n metsävaliokunnassa, kun liitto antoi lausuntoa yksityismetsälaista.³⁶

Metsähallitus oli laajan kritiikin kohteena af Forsellesin johtajakaudella vuosina 1870–1893. Tuolloin laitosta arvosteltiin pysähtyneisyydestä ja liiallisesta ruotsinmielisyydestä. Ensimmäinen suomenkielinen ylitirehtööri (pääjohtaja) oli vuonna 1902 nimitetty P. W. Hannikainen, joka oli innokas suomalaisuusmies. Käytännössä laitoksen ylin johto vaihtui täysin Hannikaisen 16 vuotta kestäneen johtajuuskauden aikana. Hänen katsottiin myös onnistuneen estämään routavuosien venäläistämisyrietykset metsähallituksessa. Hannikaisen kaudella metsähallituksen johto siirtyi toimimaan kollegiaalisella periaatteella vanhan johtajavaltaisuuden sijaan.³⁷

Yksityismetsälainsäädännön valvontaa varten metsähallitukseen perustettiin yksityismetsätalousosasto viraston uudelleenjärjestelyn yhteydessä vuonna 1921, jolloin astui voimaan metsähallitusta koskeva asetus. Suhteet Tapioon ja vastaavaan ruotsinkieliseen järjestöön Skogskulturiin olivat epämääräiset, mikä sekavoitti yksityismetsätalouden valvontaa ja oli yhtenä syynä lainsäädännön arvosteluun 1920-luvulla.³⁸

---

36. Palo 1993, s. 351; Helander 1949, s. 193; KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928.

37. Helander 1949, s. 91, 96, 112; Hertz 1934, s. 72.

38. Helander 1949, s. 138; Hertz 1934, s. 131.

Yksityismetsätalouteen kriittisesti suhtautunut A. K. Cajander toimi metsähallituksen pääjohtajana vuodesta 1918 lähtien. Samalla hän toimi erilaisissa komiteoissa ja oli aktiivinen lainsäädännön luomisessa. Puunjalostusteollisuuden harjoittamaa metsätaloutta Cajander arvosti. Ei liene ihme, ettei Cajanderin metsäpolitiikka kaikilta osin saanut laajaa kannatusta. Silti hän oli 1920-luvun suomalaisen metsätalouden uranuurtaja, joka omassa tutkimustoiminnassaan pyrki erityisesti käytännön hyötyyn. Myöhempinä vuosina Cajander siirtyi yhä enemmän politiikan pariin.³⁹

Metsähallituksen ylijohdaja (myöhemmin pääjohtaja) Mauno Pekkala toimi Väinö Tannerin hallituksen maatalousministerinä loppuvuodesta 1926. Hänen katsotaan pääministerin tuella olleen keskeisessä asemassa vuoden 1928 yksityismetsälain syntyprosessissa. Lisäksi Pekkala oli lakia valmistelleen yksityismetsäkomitean sihteerinä vuosina 1922–1926. Vuosikymmenen alussa hän toimi myös Suomen Metsänhoitoyhdistyksen (SMY) sihteerinä ja vuosina 1918–1920 Metsätaloudellisen Aikakauskirjan päätoimittajana. Vuonna 1927 hänet valittiin Pienviljelijäin Liiton liittotoimikunnan puheenjohtajaksi ja kansanedustajaksi SDP:n listoilta.⁴⁰

Metsähallituksen virkamiehet olivat voimakkaasti mukana kansallisen metsäpolitiikan luomisessa paitsi virka-asemansa myös muun yhteiskunnallisen aktiivisuutensa vuoksi. Epäilemättä metsähallitus oli leimautunut jonkinlaiseksi metsäpoliisiksi, eikä sen maine varmasti parantunut A. K. Cajanderin kaudella. Kun metsähallituksen virkamiehet olivat keskeisessä asemassa yksityismetsälain säätämässä, ei kriittistä suhtautumista etenkin maatalousmiesten puolelta voi pitää suurena ihmeenä.

---

39. Helander 1949, s. 144, 479–480, 493; Palo 1993, s. 351.

40. Helander 1949, s. 124; Tuokko 1992, s. 29; Makkonen 1977, s. 147, 153.

3.1. Metsähallituksen valvontavelvollisuudet

Muodollisesti yksityismetsätalouden valvonta kuului metsähallitukselle (silloiselle maanmittauksen ja metsähallinnon ylihallitukselle) jo vuodesta 1859 lähtien, jolloin astui voimaan valtion metsähallinnon ohjesääntö. Siihen sisältyi joka lääniin perustettava mallipuisto, joiden metsänhoitajat olivat velvollisia antamaan neuvoja ja ohjeita käytännön metsänhoidossa. Nämä määräykset jäivät likimain kuolleiksi kirjaimiksi. Erkki Laitakari katsoo, että Evon metsäopiston perustaminen vuonna 1860 samoin kuin metsänvartijakoulun toiminnan aloittaminen vuonna 1876 olivat merkittäviä askeleita yksityismetsätalouden kannalta, vaikka ne palvelivatkin lähinnä valtion metsätalouden tarpeita. Vuonna 1878 asetettiin kaksi valtion metsänhoidon neuvonjohtajaa, toinen Länsi-Suomeen ja toinen Itä- ja Pohjois-Suomeen. Heidän tehtävänä oli metsätalouden neuvonta ja opastus sekä metsätalouden lakien valvonta. Käytännössä neuvonjohtajien toiminta kohdistui kartanoiden metsiin. Tulokset olivat vähäisiä, joten toinen virka lakkautettiin vuonna 1906 ja toinen vuonna 1919.⁴¹

Lisääntyneiden hakkuiden ja metsäkauppojen myötä nousi huoli metsien riittävydestä. Vuoden 1886 metsälaisissa yksityismetsien valvontaankin pyrittiin kiinnittämään huomiota, mutta käytännössä järjestelmä ei toiminut, koska valvonta jäi järjestämättä. Vuoden 1917 asetuksen mukaan metsähallitus sai asettaa lääninmetsälautakuntiin yhden kolmesta jäsenestä ja varajäsenestä. Lääninmetsäntarkastajan määräsi toimeensa metsähallitus. Lisäksi metsähallituksen tuli valvoa, että lääninmetsälautakunnat toimivat lakien ja asetusten mukaan. Samalla tuli huolehtia siitä, että niiden tehtävät tuli täytettyä, rahat oikein käytettyä ja että lautakunnat toimivat yhdenmukaisesti. Vuoden 1917 asetuksen uusien velvoitteiden vuoksi metsähallitukseen perustettiin samana vuonna yksityismetsäin ylitar-

---

41. Laitakari 1960, s. 368–369.

kastajan virka, jonka ensimmäiseksi haltijaksi tuli metsänhoitaja J. O. Peurakoski. Myöhemmin virassa toimi V. R. Toijala vuosina 1922–1948.⁴²

Lääninmetsälautakuntien pääasiallisena tehtävänä oli valvoa metsäasetuksen noudattamista. Kuitenkin niiden ohjesäännössä määrättiin lautakunnat toimimaan myös metsävalistusasioissa. Erkki Laitakari pitää kohtaa valtioviisaana tekona, "*—koska se lievensi lautakuntien ja niiden toimihenkilöiden muuten poliisiviranomaisen luontoista toimintaa*". Samalla metsähallituksen ja lautakuntien sekä tarkastajien suhteet pysyivät rakentavammalla pohjalla.⁴³ Onkin mielenkiintoista, että juuri valvonnan ja valistustoiminnan yhdistäminen oli yksityismetsälain kohdalla suurin vastustuksen aihe, kun Laitakari metsämiehenä näkee asian juuri päin vastoin.

Kesäkuun 3. päivänä 1921 vahvistettiin laki metsähallinnon viroista ja palvelustoimista, asetus metsähallinnosta ja edellisen asetuksen täytäntöönpanosta. Ne astuivat voimaan 1. heinäkuuta 1921. Tässä uudistuksessa metsähallitus jaettiin valtionmetsäin ja yksityismetsäin jaostoihin. Yksityismetsäin jaosto jakautui yksityismetsäin valvontaosastoon sekä virkatalo- ja yhteisömetsäin osastoihin. Yksityismetsien valvonnan lisäksi valvontaosaston vastuulle kuuluivat myös metsäkouluja ja Metsätieteellistä Koelaitosta koskevat asiat. Jaostoilla oli yhteinen kanslia, tilikonttori ja tilastokonttori.⁴⁴

Metsähallituksen asema oli lääninmetsälautakuntalaitoksen aikaan valvova, ei niinkään neuvova tai opastava. Yksityismetsäin valvontaosastolle oli oikeastaan kasattu kaikki se, mikä ei kuulunut metsähallituksen päätoimialaan eli valtion metsien hallinnointiin. Voidaan hyvällä syyllä sanoa, että yksityismetsien valvonta oli metsähallitukselle sivutoimi.

---

42. Laitakari 1960, s. 369–370.

43. Laitakari 1960, s. 370.

44. SVT XVII, metsätilasto 22, kertomus metsähallinnon toiminnasta v. 1921, s. 1, 3.

4. AIKAISEMPI TUTKIMUS

Metsäsektoria tutkittaessa on historian tutkimuksessa viime vuosiin asti tarkasteltu pääasiassa metsäteollisuutta eikä sektorin alkupäätä, puun tuotantoa ja metsien käyttöä sekä yksityismetsätalouden säätelyä ole juurikaan käsitelty. Myöskään ympäristöhistoria ei vielä ole laajemmin ottanut kantaa suomalaiseen metsälainsäädäntöön ja sen vaikutuksiin. Aihepiiriä on kuitenkin viime vuosina alettu lähestyä sekä metsätieteilijöiden että ympäristöhistorioitsijoiden taholta. Metsätieteilijöistä Pekka Ollonqvist on teoksessaan *Metsäpolitiikka ja sen tekijät* vuodelta 1998 pyrkinyt kuvaamaan suomalaisen metsäpolitiikan elinkaarta vuodesta 1928 nykyaikaan saakka. Ollonqvist kuitenkin ottaa annettuna sen järjestelmän, joka vuoteen 1928 mennessä oli muodostunut eikä problematisoi esimerkiksi yksityismetsänhoidon järjestelyjen syntyä. Lisäksi lähtöoletuksena tuntuu olevan, että metsäsektori yksinään toteutti asettamansa metsäpoliittiset tavoitteet, ikään kuin muiden toimijoiden ja melkein koko yhteiskunnan tavoitteet olisivat olleet samantekeviä tai yhdensuuntaisia.⁴⁵

Ympäristöhistorian puolelta yksityismetsätaloutta on äskettäin sivunnut Ismo Björn viime vuonna ilmestyneessä väitöskirjassaan *Kaikki irti metsästä*, joka tutkimusaiheeltaan ja ongelmanasettelultaan on huomattavan laaja. Siinä kuitenkin nousevat esiin talonpoikaisen metsänkäytön sekä valtion ja etenkin metsäsektorin vastakkainasettelu suhteessa metsien käyttöön. Ilmo Massa paneutuu vuonna 1994 julkaistussa väitöskirjassaan *Pohjoinen luonnonvalloitus* myös vuosien 1920–1945 suomalaisen metsäsektoriyhteiskunnan nopean kehityksen aikaan. Tutkimuksen aikajänne ulottuu esiteollisesta kaudesta nykyaikaan, joten jakson käsittely on lyhyt.⁴⁶ Myös Turun yliopiston Suomen historian laitoksella on vuodesta 1997 ollut käynnissä Maaseutuyhteisön ja ympäristöhistorian tutkimusryhmä, joka on tarkas-

---

45. Ollonqvist 1998, passim.

46. Björn 2000, passim; Massa 1994, s. 104–116.

tellut suomalaiseseen maaseutuun ja erityisesti maatalouteen ja sen ympäristölle aiheuttamiin muutoksiin liittyviä ilmiöitä.⁴⁷

Yksityismetsätalouteen kohdistunut tutkimus on Suomessa ollut etenkin historiatieteen piirissä niukkaa. Aihepiiristä ovat kirjoittaneet pääasiassa metsätieteilijät. Yksityismetsälakeihin on puututtu vain laajempien teosten yhteydessä, ja silloinkin on tyydytty vain kertomaan milloin lait on laadittu ja mihin niillä on pyritty vaikuttamaan. Tällaisia ovat olleet muun muassa alan ainoaksi yleistekseksi luettava A. Benj. Helanderin *Suomen metsätalouden historia*, joka on vuodelta 1949. Metsähallituksen eriasteisten viranomais- ja valvontavelvollisuuksien vuoksi yksityismetsälakia käsittelee myös jonkin verran Erkki Laitakarin *Metsähallinnon vuosisataistaival* vuodelta 1960. Pintatasoa syvemmälle ei ole menty, ja lakikysymyksiä on käsitelty vain artikkeleiden osina tai joidenkin järjestöhistorioiden kuten Tapion historian – *Metsänparantajat kansakunnan asialla* – vaiheisiin liittyvinä. Myös Jari Niemelän maaseutukeskusten historia *Lääninlampureista maaseutukeskuksiin* vuodelta 1996 jättää metsätalouden tarkastelun melko pintapuoliseksi, vaikka yksityismetsätalouden järjestelyt vaikuttivat nimenomaan maanviljelysseurojen metsätaloustoimintaan. Näin ollen voidaan todeta, ettei yksityismetsätalouteen kohdistuneesta tutkimuksesta ole suomalaisessa historian tutkimuksessa muodostunut minkäänlaista traditiota.

Yksityismetsälain syntyvaiheita on tähän asti tarkasteltu melko suoraviivaisesti haaskaavaksi mielletyn metsänkäytön estämishankkeena. Käsitys ei ole virheellinen, mutta se ei kerro koko totuutta. Etenkin metsätieteilijät ovat pitäytyneet tarkastelussaan jo 1920-luvun metsäasiantuntijoiden näkemyksessä, jonka mukaan lainsäädäntö oli tarpeellinen puunjalostusteollisuuden raaka-ainehuollon vuoksi. Ympäristöhistorian puolella tarkastelu on ollut hieman laveampaa, ja siellä on katsottu yksityismetsälain tavoitteeksi nimenomaan talonpoikaisen metsänkäy-

---

47. Heino & Niemelä 1999, s. 5–7.

tön saaminen metsäammattilaisten kontrolloitavaksi. Samalla leimattiin muu kuin mahdollisimman tehokas puuntuotanto haaskaavaksi käytöksi.⁴⁸

5. TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tässä työssä tarkastellaan vuoden 1928 yksityismetsälain säätämistä edeltänyttä keskustelua, joten laki on tarkastelun väline, ei niinkään kohde. Tarkoituksena on selvittää erityisesti julkisessa keskustelussa käytettyjä argumentteja, niiden esittäjiä ja heidän taloudellisia, yhteiskuntapoliittisia sekä eturyhmäkohtaisia tavoitteitaan. Yksityismetsälaki korvasi vuoden 1917 asetuksen metsien hävittämisen ehkäisemiseksi sekä vuoden 1886 metsälain 14. pykälän. Tarkastelu on rajattu vuosiin 1922–1928 siksi, että lain laatimista varten asetettiin vuonna 1922 yksityismetsäkomitea, jonka toiminta käynnisti julkaisen keskustelun. Mielipiteenvaihtoon osallistuivat komitean jäsenet, yksityismetsätalouden neuvontaa hoitaneita maanviljelysseuroja lähellä olleet piirit sekä metsäsektorin edustajat. Eri instansseilta pyydettyjen lausuntojen jälkeen Väinö Tannerin sosiaalidemokraattinen hallitus antoi lain eduskunnan käsiteltäväksi syksyllä 1927. Kun laki tuli toiseen käsittelyyn keväällä 1928, oli hallitusvastuun ottanut J. E. Sunilan johtama maalaisliiton vähemmistöhallitus.

Päätöksiä eivät tee eivätkä keskusteluja käy organisaatiot ja järjestöt, vaan henkilöt. Loppujen lopuksi yksityismetsänhoidon järjestelyistä keskustelivat aktiivisesti melko harvat henkilöt. käsittelyyn ja keskusteluun osallistui melko pieni joukko. Metsäsektoria edusti keskeisesti metsäneuvos, Tannerin hallituksen maatalousministeri ja yksityismetsäkomitean sihteeri Mauno Pekkala. Myös metsähallituksen ylijohtaja J. Oskari Peurakoski puolsi lakia vahvasti, joten metsähallituksen osuus oli merkittävä. Metsäteollisuuden keskuudesta nousee

---

48. Hellström 1993, s. 179; Björn 2000, s. 70–71.

keskustelijana esiin entinen Tapion metsätalouskonsulentti, majuri S. A. Sohlman. Yksityismetsätalouden neuvonnasta vastanneiden maanviljelysseurojen keskuudesta eturyhmänsä puolesta taistelivat SMK:n sihteeri Jalmari Jyske, Viipurin läänin maanviljelysseuran puheenjohtaja Erkki Pullinen sekä eduskunnan maatalousvaliokunnan puheenjohtaja, asutushallituksen ylitirehtööri Eero Hahl.

Oleellista on selvittää, miten mielipiteenvaihto lopulta vaikutti yksityismetsänhoidon järjestelyihin, jotka vuonna 1928 saivat lain voiman. Tutkimuksen mahdollista jatkoa ajatellen on välttämätöntä liittää lainsäädäntökysymys laajempaan yhteyteen. Pääkysymyksen ohella on huomioitava aikakauden politiikan, ja etenkin maatalouspolitiikan vaikutus. Keskustelu yksityismetsälaista sivusi tai oli osa monia muita kysymyksiä, kuten asutuspolitiikkaa ja pientilallisten asemaa.

Tähän asti käsillä olevaa aihepiiriä on tarkasteltu mielestäni nykypäivän lähtökohdista eli vahvan metsäsektorin ylivalta-asemasta suhteessa metsänomistajiin. Tarkasteltaessa aikalaisten mielipiteitä on mahdollista paljastaa muitakin vaikuttimia kuin pelkästään yllä mainitut suuret linjat. Tähän asti on usein katsottu metsäammattilaisten "ottaneen vallan" yksityismetsissä. Oliko maataloudella ollut aikaisemmin ylivalta-asema suhteessa metsätalouteen? Vai oliko lopulta niin, että kysymyksessä oli vain vanhentuneen yksityismetsänhoidon järjestelmän ja lainsäädännön uudistaminen?

Toisaalta on syytä muistaa, että kiistaa ei synny ilman vähintään kahta osapuolta. Näin ollen miksi -kysymykseen vastaamalla voidaan selvittää vastustuksen syyt. Puolustivatko yksityismetsälain vastustajat maatalouden etuja ja metsätalouden pitämistä maatalouden osana, vai oliko kysymyksessä pienemmän ryhmän edunvalvonta? Aikalaiskirjoituksissa vedottiin viljelijäväestön yksimieliseen vastustukseen, eikä tämä näkemys ole jäänyt täysin vieraaksi nykypäivän kirjoittajillekaan.⁴⁹ Olisiko mahdollista, kysymyksessä oli vain pelko maanviljelysseurojen

---

49. Vaara 1990, passim.

valtionapujen menettäminen? Jos yhtenäinen rintama oli olemassa, miksi se hajosi? Oliko se sittenkään yhtenäinen?

Tutkimuksen dispositio on laadittu seuraamaan prosessin kulkua, ja tärkeimpiä käännekohtia kronologisesti. Näin on voitu seurata lakiin eri vaiheissa esitettyjä ja mahdollisesti tulleita muutoksia. Kronologiaa ei kuitenkaan ole noudatettu orjallisesti, esimerkiksi selviteltäessä metsäpolitiikan suurempia linjauksia.

Koska metsälainsäädännön ja metsäpolitiikan historian tutkimus on ollut vähäistä, ei ole ollut mahdollista seurata juuri minkäänlaista tutkimustraditiota. Tässä tutkimuksessa käytetyt keinot ovat olleet pikemmin perinteisiä kuin urauurtavan kumouksellisia. Tärkeintä on ollut 1920-luvun aikalaisaineiston lähdekriittinen tarkastelu, näin myös siksi, ettei käyttämäni aineistoa juuri ole aikaisemmassa tutkimuksessa käytetty. Näin ollen keskustelu ja aikaisemman tutkimuksen kommentointi jää pakostakin melko vähäiseksi. Lähdeaineiston tarkastelussa on pyritty pääsemään mahdollisimman lähelle aikalaisnäkökulmaa, joten otetta voisi luonnehtia hermeneuttiseksi, eli tekstiä tulkitsevaksi. Ympäristöhistoriallisen tutkimusotteen käyttäminen tuntuisi luonnistuvan vaikeasti tällaisen enemmänkin "kabinettihistorian" käsittelyyn. Tulevaisuudessa tämän tutkimuksen antamia tuloksia voisi kuitenkin käyttää esimerkiksi 1920-luvulla syntyneen yksityismetsätalouden järjestelmän metsienkäsittelylle aiheuttamien vaikutusten arvioimiseen.

6. LÄHTEET

Tutkimuksen lähdeaineiston tärkein osa ovat aikaisten eri aikakaus- ja sanoma-lehtiin kirjoittamat artikkelit, koska aihetta tarkastellaan julkisen keskustelun kautta. Eniten aihetta käsitelleitä kirjoituksia julkaistiin Tapio-yhdistyksen Tapion

aikakauskirjassa. Valtaosa artikkeleista on metsäammattilaisten kirjoittamia. Niissä kannatetaan lakia ja ymmärretään metsäpolitiikkaa. Tällaisia kirjoituksia löytyi heti 1920-luvun alusta ja niiden määrä lisääntyi yksityismetsäkomitean aloitettua työnsä vuonna 1922. Mukana on kuitenkin myös maanviljelysseurojen metsäammattimiesten kriittisempää aineistoa. Suomen Puu -lehti, joka markkinoi itseään "Suomen puutavara- ja paperimiesten äänenkannattajana", edustaa puunjalostusteollisuuden kantaa, mutta siinä kannanotot jäävät melko vähäisiksi. Muutama yksityismetsäkysymystä käsittelevä artikkeli ilmestyi myös Metsätaloudellisessa Aikakauskirjassa.

Yksityismetsälakia vastustanut kirjoittelu löytyi pääasiassa sanomalehdistä. Vastustuskirjoituksia ilmestyi oikeastaan vasta yksityismetsäkomitean mietinnön julkaisemisen jälkeen kevästä 1926 lähtien. Työssä on käyty läpi seitsemän sanomalehteä yksityismetsäkomitean mietinnön julkaisemisesta keväällä 1926 aina lain hyväksymiseen keväällä 1928 asti. Lehdistä viisi edustaa poliittisia pääpuolueita: maalaisliitolta Ilkka, edistyspuolueelta Helsingin Sanomat, kokoomukselta Uusi Suomi, SDP:lta Suomen Sosialidemokraatti sekä RKP:lta Hufvudstadsbladet.

Lehdistä virallisia pää-äänenkannattajia olivat muut paitsi Santeri Alkion vuonna 1906 perustama Ilkka, joka sekin oli aikansa johtava maalaisliittolainen lehti. Ilkka kuvasti puolueen pääideologin Alkion näkemyksiä ja sillä oli suurimman porvarillisen puolueen lehtenä valtakunnallista merkitystä, vaikka se olikin eteläpohjalainen maakuntalehti. Hufvudstadsbladet taas oli johtava RKP:ta lähellä ollut lehti, mutta ei mikään puoluelehti. Jo vuonna 1864 perustettu Hufvudstadsbladet oli 1920-luvulla pääasiassa ja lopulta kokonaan Amos Andersonin omistama ja se vältti äärimmäisiä kannanottoja. Uuden Suomen perustivat kokoomuksen päälehdeksi puolueen perustaneet monarkistilehdet vuonna 1918, mutta puolue ei sitä kuitenkaan omistanut. Aikanaan nuorsuomalaisten lehdeksi vuonna 1904 perustettu Helsingin Sanomat. Lehti ei enää 1920-luvulla ollut pelkkä

puoluelehti, mutta sen piirissä toimivat henkilöt kuuluivat edistyspuolueen johtoon, joten linjaerimielisyyksiä puolueen kanssa ei juuri ollut. Suomen Sosialidemokraatin puolestaan perustivat kansalaissodasta sivussa pysyneet sosiaalidemokraatit keväällä 1918 ja lehti oli puolueen omistama. Suomen Sosialidemokraatti oli lähellä Väinö Tannerin johtamaa SDP:n ydinryhmää ja sen linja seurasi yleensä tarkoin puoluejohdon kantoja. Etenkin puolueen vasen laita oli tähän tyytymätön 1920–1930-luvulla.

Eturyhmien tuntoja on pyritty tarkastelemaan MTK:n julkaiseman Maaseudun Tulevaisuuden ja kaupallisten piirien johtavan julkaisun, Kauppalehden kautta. Maaseudun Tulevaisuus oli porvarillisen maatalousväen ammatillinen lehti, joka perustettiin Pellervo-Seuran piirissä vuonna 1916. Se siirtyi MTK:n haltuun 1920-luvun vaihteessa ja se on ollut lähellä myös muita tuottajien järjestöjä. Kauppalehden linjana puolestaan on ollut taloudellinen liberalismi ja se muutettiin vuonna 1918 viikkolehdestä sanomalehdeksi. Sen lukijakuntana ovat olleet suomenkieliset liikemiehet.

Lehdet ovatkin antaneet puolesta ja vastaan -asetelmasta selventävää informaatiota. Runsaimmin yksityismetsälakia käsitellyttä aineistoa julkaistiin Ilkassa, Helsingin Sanomissa ja Uudessa Suomessa. Eniten kantaaottavia kirjoituksia julkaisi Ilkka, kun uutisaineistoa oli eniten Helsingin Sanomissa ja Uudessa Suomessa. Vähiten yksityismetsälaki kiinnosti Kauppalehteä. Tärkeintä aineistoa ovat mielipidekirjoitukset ja haastattelut.

Merkittävimmät arkistokokonaisuudet ovat yksityismetsäkomitean, SMK:n Keskusliiton Valtuuskunnan ja Lisätyn Valtuuskunnan pöytäkirjat sekä Eduskunnan Arkistoon sijoitetut eduskunnan maatalous- sekä laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat. Yksityismetsäkomitean arkisto on näistä tärkein, sillä se sisältää eri yhteistöiltä maatalousministeriöön ja metsähallitukseen pyydytetyt lausunnot. SMK:n kohdalla arkisto selvensi erityisesti ajoitus- ja henkilökysymyk-

siä. Valiokuntien pöytäkirjat valaisivat muutamien henkilöiden ja samalla poliittisten ryhmien toimintaa valiokuntakierroksen ratkaisuvaiheissa.

Virallisjulkaisuista tärkeimpiä ovat yksityismetsäkomitean mietintö vuodelta 1926, Valtiopäiväasiakirjat vuosilta 1927–1928 sekä yksityismetsälaki vuodelta 1928. Myös Suomen Virallisen Tilaston metsätilastoa vuosilta 1921–1927 ja Valtakunnan metsien inventointia vuodelta 1924 on käytetty niiden yksityismetsätaloutta koskevilta osilta 1920-luvulta.

Yksityismetsäkomitean mietintö sisältää laajan perusteluosan, joka käy läpi oikeastaan koko suomalaisen metsätalouden historian 1920-luvulle asti. Valtiopäiväasiakirjoista on selvitetty yksityismetsälain käsittelyä eduskunnan istunnoissa vuosien 1927–1928 valtiopäivillä. Itse yksityismetsälaki ei tutkimuksellisesti ole kovin kiinnostava, sillä sen periaatteet olivat voimassa jo vuoden 1917 asetuksessa, lukuun ottamatta metsänhoitolautakuntia.

II ONGELMALLINEN YKSITYISMETSÄTALOUS

Yksityismetsälain säätämisvaiheessa oli vallalla vastakkainasettelu, jossa metsäsektori kannatti uutta lakia ja maanviljelyspiirit olivat sitä vastaan. Asia ei kuitenkaan ollut aivan näin yksiselitteinen. Kannattajien ja vastustajien puolella oli erilaisia ryhmiä, jotka olivat eri tavoin aktiivisia kysymystä käsiteltäessä. Seuraavassa tarkastelen keskustelua, joka käsitteli yksityismetsätaloutta laajemmin, ei vain yksityismetsäkomitean mietintöä tai käsillä ollutta lainsäädäntöprosessia. Kaikki aihepiirit nousivat myöhemmin esille yksityismetsätalouden uudelleenjärjestystä keskusteltaessa.

Metsäsektorin edustajat käyttivät kriittisiä puheenvuoroja yksityismetsätalouden tilasta. Metsäammattilaiset – pääasiassa metsänhoitajat – kiinnittivät yksityismetsätalouteen luonnollisesti työnsä puolesta eniten huomiota, ja esimerkiksi lääninmetsäntarkastajat kirjoittelivat metsäalan lehtiin työnsä tuloksista 1920-luvun alusta asti. Lisäksi metsätieteilijät kiinnittivät huomiota tuhlaavaan kotitarvekäyttöön, mitä pidettiin yhtenä suurimmista metsän haaskaamisen syistä. Vastakkainasettelu alkoi hahmottua vasta siinä vaiheessa, kun yksityismetsäkomitea oli jonkin aikaa valmistellut komiteamietintöään uutta lakia varten ja sen työstä alkoi tihkua tuloksia.

Ensimmäisen kerran keskustelu yltyi kiistaksi Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion 26.–27. toukokuuta 1924 järjestämässä metsätaloudellisessa neuvottelukouksessa, johon oli kutsuttu kaikki yksityismetsänhoidon edistämisen alalla toimineet yhteisöt. Käytännössä paikalla olivat lääninmetsälautakuntien ja maanviljelysseurojen edustajat. Kokouksessa alustettiin kaikkiaan 12 kysymystä, joista neljä käsitteli suoranaisesti yksityismetsälain alaisia aiheita, ja muutama

muukin vielä sivusi niitä. Keskustelut muodostuivat lopulta käännteentekeviksi yksityismetsälain suhteen.¹

1. HAASKAAVAT HAKKUUT JA TUHLAAVA KOTITARVEKÄYTTÖ

Metsänhaaskaus oli 1920-luvun alussa keskeinen metsäpolitiikan keskustelunaihe ja se tavallaan edelsi varsinaista lainsäädäntöön liittyntä kirjoittelua. Suurinta huolta tunsivat alkuvaiheessa metsätieteilijät ja osin metsätalouden ammattilaiset, jotka oikeastaan pitivät huolen myös koko keskustelusta. Aihe sinällään oli ollut ajankohtainen niin kauan kuin metsiä oli tarkasteltu metsäteollisuuden raaka-ainelähteenä eli 1800-luvun lopulta lähtien. Myöhemmin kotitarvekäytön säätelystä tuli eräs yksityismetsälain elementeistä. Toisaalta keskusteluun sekoittui ennakkoluulo puunjalostusteollisuutta kohtaan, mikä oli jäänyt elämään etenkin tukkiliikkeen kultakauden aikaan vuosisadan vaihteesta. Edelleen uskottiin metsäyhtiöiden pyrkivän huijaamaan metsänomistajia, ja toisaalta metsänhoidon asiantuntijat suhtautuivat epäillen metsäyhtiöiden kykyyn käsitellä metsiä siten, että niiden raaka-ainetuotanto säilyisi ennallaan.

Jo 1920-luvun alussa erityisesti metsätieteilijät kiinnittivät huomiota kotitarvepuun kulutukseen. Talonpoikaista kotitarvekäyttöä oli yleensä pidetty tuhlaavana ja metsätalouden raaka-ainehuoltoa uhkaavana. Säästäväisempi käyttö olisi siten hyödyttänyt paitsi tiloja, myös koko kansantaloutta. Metsien inventoinnin lisäksi oli tehty alueellisia selvityksiä esimerkiksi Turun ja Porin sekä Oulun läänistä. Selvitysten tuloksista esitelmöivät Suomen Metsätieteellisessä seurassa metsähallituksen tilastokonttorin johtaja Eino Saari ja filosofian tohtori, ministeri K. T. Jutila. Oulun lääninä tutkineen Jutilan mukaan sikäläinen tilanne oli eteläistä huolestuttavampi, mutta puun hinnan nousu ja kasvava ammattisivistys tulisivat

---

1. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 4–7.

korjaamaan ongelmaa. Maatalousmiehenä Jutila näki tulevaisuuden metsätieteilijöitä valoisampana. Metsien inventoinnissa koko maan kotitarvekulutus oli arvioitu noin 15 miljoonaksi kuutiometriksi vuodessa, mitä metsänhoidollisin menetelmin toteutettuna olisi voitu huomattavasti vähentää.²

Puunjalostusteollisuuden edustajat ottivat osaa metsien haaskauksesta käytyyn keskusteluun lähinnä siksi, että puuyhtiöiden hankinta- ja hakkuutapojen katsottiin edistävän huonoa metsänhoitotapaa ja toisaalta maatalousväestön ennakkoluulojen vuoksi. Axel Solitander pyrki jo vuonna 1922 tuomaan esille teollisuuden kansantaloudellisen merkityksen. Hän piti myöhemmissä kirjoituksissaan suomalaisen teollisuuden asemaa merkittävästi erilaisena kuin aikaisemmin teollistuneissa valtioissa: puu raaka-aineena oli saattanut maaseudun ja teollisuuden keskinäiseen riippuvuussuhteeseen. Teollisuuden piirissä ihmeteltiin maatalousihmisten kantaa teollisuutta kohtaan, ja arveltiin sillä suunnalla eläteltävän toiveita Suomen pysymisestä täysin agraarisena valtiona, joka maataloustuotannolla pystyisi elättämään itsensä. Puunjalostusteollisuudessa tällaisten käsitysten pelättiin vaikuttavan talouspoliittiseen päätöksentekoon epäedullisesti. S. A. Sohlman esitti asian kärkevästi: *"Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana on maassamme yleisesti yksityismetsätalouden edistämistyön yhteydessä saarnattu maanomistajille vihaa ja epäluuloa metsänostajia kohtaan."* Vallinnut yksityismetsätalouden järjestelmäkin toimi heikosti, sillä sen ei katsottu huomioivan metsäostajien oikeuksia. Usein haluttiin painottaa sitä, että maatalous ja puuteollisuus tarvitsivat ja täydensivät toisiaan, eikä silloin ollut varaa käyttää metsää aarniometsien tapaan

---

2. Laitakari 1930, s. 35–37, 74–77; Ilvessalo 1925, s. 67. Jutila oli tunnettu paitsi maalaisliittolaisena poliitikkona, myös Helsingin yliopiston agraaripolitiikan professorina. Hän tunsu myös metsätalouden kenttää läheisesti toimittuaan vuosina 1921–1924 metsähallituksen maankäyttöosaston agronomina. Lisäksi hän oli ollut SMK:n valtuuskunnan jäsen.

haaskaavasti. Metsien hoidonkin katsottiin kehittyneen vasta, kun niiden rahallinen arvo oli puunjalostusteollisuuden myötä ymmärretty.³

Puunjalostusteollisuudessa tunnettiin huolta metsänhoidosta jopa siinä määrin, että heinäkuussa 1927 vientiteollisuutta edustaneen Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton hallitus teki valtioneuvostolle metsänhoitoa koskevan esityksen. Siinä haluttiin vuoden 1917 asetusta muutettavan niin, että entistä tiukemmin puututtaisiin kasvavan koivumetsän hakkuisiin. Tällaista kohtaa ei yksityismetsäkomitean ehdotuksessa ollut. Lisäksi haluttiin asetettavaksi entistä enemmän virkakuntaa asetuksen valvojiksi. Lopulta haluttiin vaikeuttaa kuusipaperipuun, vaneripuun ja tulitikkihaapojen maastavientiä. Todennäköisesti juuri raaka-aineen maastavienti oli tärkein syy aloitteeseen.⁴

Puunjalostusteollisuus ei myöskään ollut aivan hiljaa, kun sitä syytettiin osallisuudesta haaskaaviin hakkuisiin. Puunjalostusteollisuuden äänenkannattajaksi vuonna 1925 perustetussa, Suomen Puu -aikakauslehdessä vastattiin tällaisiin väitteisiin ja haluttiin nähdä vika mieluummin valvontaviranomaisissa kuin hakkuuoikeuden omistajissa. Toisaalta oltiin kuitenkin sitä mieltä, että asioita voitaisiin korjata muuttamalla lainsäädäntöä.⁵

Yksityismetsätalouden valistustyötä tehneiden ja metsäteollisuuden kannat eivät tahtoneet käydä yksiin. Etenkin Sohlmanin terävä kynä ärsytti monia. Vielä yksityismetsälain säätämisen jälkeen jatkui hänen vuoropuhelunsa Tapion sihteerin A. Benj. Helanderin kanssa. Helander katsoin Sohlmanin säilyttäneen syytä haas-

---

3. Solitander 1922, s. 13, 15; Solitander 1943, s. 119–120; Sohlman 1926, s. 91–92. Sohlmanilla oli poikkeuksellisen laaja kokemus yksityismetsätalouden alalta. Hän oli toiminut Tapion virkailijana 1900-luvun alussa. Siirryttyään metsäyhtiöiden palvelukseen, hän toimi näiden pääasiallisena äänitorvena julkisuudessa. Taustansa vuoksi häntä kuitenkin kuunneltiin myös yksityismetsäväen ja jopa maatalousseurojen piirissä.

4. Suomen Puu, 13/1927, pääkirjoitus, s. 162–164.

5. Suomen Puu 23/1927, s. 334. Suomen Puu ilmoittautui Suomen puutavara- ja paperimiesten pää-äänenkannattajaksi ja sen avustajakuntaan kuului suuri joukko aktiivisimpia metsäpolitiikan keskusteluun osallistunteita henkilöitä, esimerkiksi Axel Solitander ja S. A. Sohlman. Lehden päätoimittaja oli Onni J. Ojala.

kaavista hakkuista liikaa kotitarvekäytön kontolle, vaikka teollisuuden ja puutavaran viennin osuus itse asiassa olikin tärkeämpi. Sohlman puolustautui selittämällä, että hänen kirjoittelunsa painopiste oli suunnattu kuusipuutavaran maastavientiä vastaan. Näin todella oli, mutta Sohlmanilla oli kirjoituksissaan tapana samalla ottaa kantaa muihinkin asioihin. Kirjoitukset olivat kärjekkäitä, eikä syyllinen kiistanalaisissa asioissa yleensä ollut puunjalostusteollisuus.⁶

Haaskaavien hakkuiden ja tuhlailevan kotitarvekäytön yhteydessä nostettiin esiin myös metsänhoidon tehostamisen vaatimus. Siinä suhteessa vuoden 1917 asetusta pidettiin heikkona, ettei se määritellyt, mitä liikahakkuulla tarkoitettiin. Yliopiston metsänhoitaja Ilmo Lassila arvosteli asetusta myös siitä, ettei luontainen uudistuminen metsänuudistustapana olisi taloudellisesti kannattava. Vanha asetusta ei myöskään suojellut nuorta koivikkoa. Tämä olikin ainoa kohta joka yksityismetsäläin metsänkäsittelyohjeissa muuttui verrattuna vuoden 1917 asetukseen. Järkiperäistä metsänhoitoa markkinoitiin sen välttämättömyydellä kansantaloudelle. Siksi pidettiin anteeksiantamattomana joidenkin puutavaramiesten uskoa siihen, että metsät vääjäämättä tulisivat Suomesta loppumaan. Ei tulisi olla muuta tavoitetta kuin metsien mahdollisimman suuri tuotto ja siihen päästäisiin metsänhoitoa tehostamalla. Vaikka tehometseenhoito ei käsitteenä ollutkaan vielä tunnettu, olivat metsäammattimiesten ajatukset järkiperäisestä metsänhoidosta selvästi sen suuntaisia.⁷

Lopulta myös lääninmetsäntarkastajat kirjoittivat omien tietojensa pohjalta rahvaan näköjään loppumattomasta halusta haaskata metsiään. Kirjoitukset ovat kärjistettyjä ja niiden tarkoituksena on ollut kiinnittää huomiota valvovien viranomaisten resurssipulaan. Esimerkkejä annettiin usein Oulun läänistä, mutta myös Karjala oli edustettuna. Eivätkä vain metsänomistajat olleet ymmärtämättömiä, vaan myös hakkuuttajilta tuntui puuttuvan ammattitaitoa. Puut otettiin usein

---

6. Helander 1928, s. 145–149; Sohlman 1928, s. 224–225.

7. Lassila 1924, s. 150–152, 154; Borg 1926, s. 38–40; Borenus 1927, s. 114–115.

määrämittahakkuulla, eikä siemenpuita ymmärretty hakattuihin aukkoihin jättää. Näytti kuitenkin siltä, että suuremmat puutavarayhtiöt eivät syllistyneet niin usein laiminlyönteihin kuin yksityiset puunostajat. Usein haaskaustapauksista kirjoittanut Oulun läänin lääninmetsäntarkastaja P. J. Pelttari piti vuoden 1917 asetusta niin kankeana, että haaskattua metsää ei yleensä ehtinyt rauhoittaa, koska rauhoitus päätöksen toimeenpano kesti liian kauan. Pelttarikin tarjosi lääkkeeksi lainmuutosta. Pohjois-Suomi olikin hakkuiden osalta villiä aluetta, sillä puoli valtakuntaa käsittäneellä alueella suuri osa yksityismetsistä hakattiin edelleen ilman minkäänlaista valvontaa.⁸

Haaskaavista hakkuista kirjoittivat enimmäkseen vuoden 1917 asetuksen toteutumista valvoneet lääninmetsäntarkastajat. Heidän antamansa kuva metsänhoidosta ei ollut mairitteleva. Hieman lievempää kieltä käyttivät metsätieteilijät, mutta heidän kannanottonsa vähenivät vuosikymmenen loppua kohti. Metsäteollisuus puuttui myös haaskauskeskusteluun silloin, kun tuntui siltä että syytä oltiin vierittämässä sen niskoille. Puunjalostusteollisuuden ahkerin puolustaja oli S. A. Sohlman, jolla oli asiantuntemusta aidan molemmin puolin, niin ostomiehenä kuin yksityismetsätalouden neuvojana.

2. RUOTSIN MALLI

Suomalaisessa lainsäädäntötyössä on käytetty usein ruotsalaista esimerkkiä. Metsälainsäädäntö ei ole poikkeus, sillä suomalaiset asiantuntijat tutustuivat jo 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä ruotsalaiseen yksityismetsätalouden järjestelyyn. Yksityismetsäkomitea käytti Ruotsin tuoretta yksityismetsälakia ainakin jossain määrin mallina omaa lakiehdotusta tehdessään. Tosin monissa kohdin tehtiin sovellutuksia Suomen oloihin, eikä voida väittää, että Ruotsin lakia

---

8. Tapio 2/1925, s. 56–57; Pelttari 1925, s. 135–136.

olisi jäljitely. Ennen yksityismetsäkomitean työstä saatuja tietoja ruotsalaisesta esimerkistä puhuttiin lähinnä metsämiespiireissä. Vaikka keskustelu oli kiivainta vasta lain eduskuntakäsittelyn aikaan vuosina 1927–1928, nousivat silloin käytetyt argumentit esille viimeistään keväällä 1924.

Metsämiesten käsitys oli se, että jo Ruotsin vuonna 1918 voimaan tullut väliaikainen metsälaki vaikutti tehokkaasti ja nuorta metsää tuhoavat hakkuut oli saatu lakkaamaan. Uusi laki tuli voimaan heinäkuussa 1923. Asiaan opintomatkaltaan perehtynyt Erkki Laitakari totesi, että Ruotsissa oli metsälainsäädäntö saavuttanut suuren tehokkuuden ja siellä oli ymmärretty metsien merkitys taloudellisessa mielessä.⁹

Lakikeskustelun käännekohtana on pidettävä Tapion metsätaloudellista neuvottelukokousta toukokuussa 1924. Jo kokouksen avannut Tapion puheenjohtaja T. W. Paavonen muistutti, että Suomessa oltiin muihin Skandinavian maihin nähden takapajulla yksityismetsätalouden edistämisessä. Ruotsin oloihin viittasi myös Mauno Pekkala. Hänen mielestään Suomeen olisi tullut luoda sikäläisen mallin mukainen vapaa järjestö, jonka olisi helpoimmin voinut muodostaa lääninmetsälautakunnista.¹⁰

Käydystä keskustelusta kävi selvästi ilmi, että tällainen näkemys ärsytti mukana ollutta maatalousseuraväkeä. SMK:n sihteeri August Teräksinen oli saanut valtuuskunnalta tehtäväkseen edustaa keskusliittoa. Evästykseksi oli annettu vastustaa epätarkoituksenmukaista ehdotusta ottaa metsänhoidon neuvonta pois maanviljelysseuroilta. Teräksinen pitikin kenties yhden värikkäimmistä puheenvuoroista. Hän

"– – tahtoi selvitykseksi siihen, että Ruotsissa virallisuontoinen toiminta soveltuu paremmin kuin meillä, mainita, että ruotsalaiset ihailevat korkeita

---

9. Laitakari 1930, s. 73.

10. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 6–19.

viranomaisia, josta todistuksena muun muassa se, että 16 à 17 maanviljelysseuran puheenjohtajana on maaherra. Virastojärjestelmä sopeutuu siis paremmin ruotsalaisten luonteeseen kuin meidän kansan luonteeseen".

Pohjoismaisiin maanviljelijäin edunvalvontajärjestöihin hyvin perehtyneen Teräksisen kannan ruotsalaisesta kansanluonteesta toisti kokouksessa vielä yksityismetsälain kiivain vastustaja, kulkulaitosministerinäkin vuosina 1921–1922 toiminut Erkki Pullinen Viipurin läänin maanviljelysseurasta.¹¹

Maatalousseuraväki ei voinut hyväksyä metsäammattilaisten ja erityisesti yksityismetsäkomitean mielipidettä ruotsalaisen yksityismetsätalouden järjestelyn eduista. Keskustelun aikana erityisesti Erkki Pullisella oli vaikeuksia säilyttää itsehillintänsä ja vastustus sai tunteenomaisia piirteitä. Vastustajilla ei ollut huomautettavaa itse Ruotsin mallista, mutta heidän mielestään sitä ei voitu soveltaa Suomeen. Mitään muita perusteita vastustukselle ei kuitenkaan esitetty kuin kansanluonne, mikä ainakin nykyihmisestä tuntuu hivenen haetulta.

3. ASUTUSTOIMINNAN VAIKUTUS YKSITYISMETSIIEN HOITON

Kaikkeen poliittiseen keskusteluun vaikuttanut asutuspolitiikka ja pienviljelijäkysymys liitettiin myös yksityismetsälaista käytyyn keskusteluun. Etenkin metsäammatilaiset olivat kriittisiä asutustoiminnan metsätaloudelle aiheuttamiin vaikutuksiin. Yleensä pientiloja ei pidetty metsien tuoton kannalta hyvänä ratkaisuna. Ongelma nousi esille vielä eduskuntakeskustelussakin, mutta yleensä pientilojen asema jäi vähälle huomiolle, vaikka juuri niitä pidettiin tuhlaavan käytön kannalta ongelmal-

---

11. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 20, 24; KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirja 23.5.1924. Erkki Pullinen oli pitkän linjan maanviljelysseuramies, joka oli myös Tapion johtokunnan jäsen. Pullinen oli ollut suomalaisen puolueen kansanedustaja jo vuosina 1907–1914 ja hän jatkoi toimintaansa edistyspuolueessa aina vuoteen 1926 asti. Vuonna 1930 hänet valittiin eduskuntaan maalaisliiton listoilta.

lisina. Vain harvat keskustelijat käsittelivät pientilaa omana kokonaisuutenaan: yleensä se nähtiin osana metsäteollisuuden raaka-aineen tuotantoa.

Suomen maatalous kehittyi paitsi asutuksen ja torpparivapautuksen, myös 1800-luvun lopulla yleistyneen tilojen osituksen myötä pientilavaltaiseksi. Pelkäämään tilojen pieni koko ei sinänsä olisi uhannut metsätalouden etuja, mutta elintarvikemavaraisuuteen pyrkiminen lisäsi 1920–1930-luvulla pellonraivausta erityisesti pientiloilla. Kaikkiaan peltoala kasvoi vuosina 1910–1929 vajaasta 1,9 miljoonasta hehtaarista yli 2,2 miljoonaan hehtaariin. Merkittävää on, että myös hallinnossa maanomistusta seurattiin lähinnä maatalouden kannalta, sillä sektorihallinnossa maa- ja metsätalous olivat erillään. Hallintomalli ei huomionnut metsätalouden osuutta maatilatalouden osana kovinkaan hyvin. Siksi esimerkiksi yksityismetsätaloukseskusteluun osallistuneiden oli vaikea ottaa huomioon toistensa näkökantoja.¹²

Ne harvat maatalousasiantuntijat, jotka ottivat kantaa pientilojen metsänkäyttöön, eivät olleet pelkäämään kriittisiä pientilojen metsätaloutta kohtaan. Esimerkiksi K. T. Jutila myönsi, että tilanne oli vaikea, jos asiaa tarkasteltiin puhtaasti metsänhoidon kannalta. Kuitenkin lähestyttäessä ongelmaa taloudelliselta kannalta pien- ja suurmetsätalous osoittautuivat Jutilan mielestä erilaisiksi: tuotannollisesti pientila tuotti hyödykkeitä ensisijaisesti tilan omiin tarpeisiin, kun suurtilalla keskityttiin tuottamaan myyntiä varten. Jutila kuitenkin muistutti, että järkevällä ja säästävällä käytöllä pientilan metsistäkin saatettiin toisinaan saada myyntituloja, kotitarvekäyttöä vaarantamatta. Tällaisen asiantilan aikaansaamiseksi olisi kuitenkin vältettävä liian pienten kotitarvemetsien muodostamista ja toisaalta pyrittävä neuvomaan pientilallisia järkiperäiseen kotitarvekäyttöön. Lisäksi Jutilan mielestä

---

12. Kupiainen & Laitinen 1995, s. 46–48.

"Erikoisesti olisi holhottava niitä itsenäistyviä pientiloja, jotka ovat saaneet myyntikypsää metsää, etteivät niiden omistajat yhtäkkiä luontoistaloudesta rahatalouteen joutuneina ja siksi tottumattomina uuteen asemaansa –joutuisi keinottelijain uhriksi ja etteivät he myisi liikaa metsäänsä."

Maatalousmiehenä ja poliitikkona Jutila näki pientilat enemmän kokonaisuutena, mutta piti niiden omistajien valistuksen tarvetta suurena. Hänen näkökulmastaan voi havaita laajempaa yhteiskuntapoliittista näkemystä, kuten poliitikolta sopii odottaakin. Tällaisia näkemyksiä eivät metsämiehet esittäneet.¹³

Jutila edusti maalaisliitossa niin sanottuja sunilalaisia ja eteni aina ministeriksi asti Sunilan vähemmistöhallituksessa vuosina 1927–1928. Sunilalaiset olivat ajautuneet kriisiin puoluetta johtaneen Kyösti Kallion kanssa viimeistään 1920-luvun puolivälissä. Myöhemmin pääministerinäkin toimineesta J. E. Sunilasta nimensä saanut ryhmä painotti maatalouden etuja, materiaalisia etuja sekä maanviljelijää nimenomaan tuottajana, ei niinkään maahan sitoutuneina pienviljelijöinä, kuten alkioalaisessa maalaisliittolaisuudessa perinteisesti oli ajateltu. Sunilalaisiin kuului erityisesti koulutusta saanutta nuorempaa väkeä ja ryhmäkunta olikin puolueessa hallitseva 1920-luvun loppupuolella.¹⁴

Valistus nousi esille myös joidenkin metsäammattilaisten puheenvuoroissa. Lääninmetsäntarkastajat, -vartijat tai pienviljelijäkurssien järjestäjät tunsivat huolta oikeasta opastuksesta vastikään itsenäistyneillä tiloilla. Pientilalliset tarvitsivat käytännön neuvontaa, sillä monet olivat lukutaidottomina kirjallisen sanan ulottumattomissa. He käsittelivät metsiään perimätiedon nojalla, jolloin esimerkiksi metsänuudistusta olisi turha laittaa alulle, elleivät tilanomistajat ymmärtäneet

---

13. Metsätaloudellisia päiväkirjoituksia 1924, s. 53–55, 57–58; Tupamäki 1928, s. 48–50.

14. Mylly 1989, s. 215–221.

toimenpiteen tarkoitusta. Tuttuja olivat tapaukset, joissa nuori taimikko joutui metsässä laiduntavan karjan suihin.¹⁵

Valtaosin metsämiehiä huolestutti kuitenkin liian pienten tilojen metsätaloudelle aiheuttama uhka. Tehokas metsänhoito olisi vaatinut suurempaa tilakokoa, ja pientilojen perustaminen oli ristiriidassa metsätalouden etujen kanssa, kuten A. Benj. Helander totesi vuonna 1925 metsäammattikunnan vuotuisilla metsäpäivillä. Hänen mielestään "*—maanviljelyksen ja sen mukana kulkevan asutuksen historia suuresti katsoen on ollut sotaa metsää vastaan*". Saman historian valossa metsä oli ollut luonnon kasvattamaa jäännösalaa, ei määrätietoisen työn tulosta, joten metsätalous oli voitu jättää halpa-arvoisempaan asemaan. Helanderin puheissa korostui metsäammattilaisen huoli metsätalouden alisteisesta asemasta maatalouteen verrattuna. Metsätalouden etua olisi pitänyt ajatella enemmän asutustoimintaa harjoitettaessa.¹⁶

Mikä pientiloilla sitten metsätalouden etuja uhkasi? Suurimpana ongelmana pidettiin pienten metsien liikahakkuuta, joka johtui toisaalta kotitarvekäytöstä mutta myös myyntihakkuista. Jälkimmäiset vaikeuttivat myöhemmin pienten tilojen kotitarvekäyttöä. Vuoden 1917 asetuksen vuoksi juuri pienmetsien hävitys oli esteettömämpää, koska kotitarvekäytöstä ei tarvinnut ilmoittaa viranomaisille. Metsätalouden kannalta ei ollut tarkoituksenmukaista muodostaa pienmetsiä, jotka pääasiassa tuottivat vain polttopuuta. Viisaampaa olisi ollut pitäytyä raaka-ainetta tuottavissa suurmetsissä.¹⁷

Asutustoiminta tuntui ainakin metsäammattilaisten silmissä olevan raaka-ainetuotannon kannalta suurimpia uhkatekijöitä. Oltiin yksimielisiä siitä, että pienten tilojen muodostaminen ei ollut metsätilojen kannalta järkevää. Tapahtuneen tosiasian edessä ei kuitenkaan voitu muuta kuin toivoa lisää valistusta pientilallisil-

---

15. Tupamäki 1928, s. 48–50; Lehtonen 1926, s. 20–22; Ahola, 1926, s. 139, 141.

16. Tapio 4/1925, s. 122; Helander 1925, s. 187–188.

17. Laitakari 1930, s. 104–105.

le. Poliittinen tarkoituksenmukaisuus ja elintarvikeomavaraisuuden tavoittelu oli torpparivapautuksen ja asutustoiminnan yhteydessä mennyt metsätalouden vaatimusten edelle. Ainakaan metsäammattilaisten kirjoitukset eivät avoimesti tue sitä käsitystä, että metsätaloudessa olisi vielä 1920-luvulla katsottu hyödylliseksi pientilallisloukan muodostaminen halvan metsätyövoiman toivossa, kuten asia on totuttu näkemään. Itse asiassa siihen ei otettu lainkaan kantaa.

4. LÄÄNINMETSÄLAUTAKUNTIEN TOIMINTA

Yksityismetsätalouden valvonnasta metsähallituksen alaisina vastanneiden lääninmetsälautakuntien asema nousi yhdeksi kiistakohdaksi uutta lakia säädettäessä. Metsäammattilaiset eivät käyttäneet sitä argumenttina, mutta uuden lain vastustajat tarttuivat kysymykseen. He pyrkivät jopa lietsomaan ennakkoluuloja "metsäpoliisia" kohtaan. Metsäammattilaisten piirissä lautakuntien asema kuitenkin tunnustettiin ongelman osaksi. Viimeinen sana työn laadusta oli metsähallituksella, mutta asiaa pyrkivät arvioimaan myös valvonnasta vastanneet lääninmetsätarkastajat.

Metsähallitus arvioi lääninmetsälautakuntien toimintaa metsätilaston yhteydessä vuodesta 1921 lähtien. Ensimmäisessä tilastossa katsottiin, että toiminta oli käynyt vuosi vuodelta voimallisemmaksi, mutta siinä oli edelleen tehostamisen varaa, etenkin lääninmetsänvartijoiden osalta. Toisaalta todettiin, että heidän osaltaan oli virkamatkoja varojen puutteessa jouduttu rajoittamaan. Kunnanmetsälautakuntien toiminta arvioitiin jo asetuksen määräysten vuoksi vähäiseksi. Mitä tuli metsänhävitystapauksiin, pantiin erityisesti merkille, että useimmiten oli rauhoituspäätös saatu aikaan sopimustietä. Rikkomustapaukset olivat edellisiin vuosiin verrattuna hieman lisääntyneet.¹⁸

---

18. SVT XVII, metsätilasto 22, kertomus metsähallinnon toiminnasta v. 1921, s. 139–140, 143, 146.

Lääninmetsäntarkastajat arvioivat vuoden 1917 metsänhävittämisen kieltävän asetuksen toimivuutta myös julkisuudessa. Esimerkiksi Hämeen läänin osalta todettiin vuonna 1921, ettei puutavaraliikkeillä asetuksen ensimmäisenä voimassa-olovuotena ollut riittävän ammattitaitoista väkeä huolehtimaan esimerkiksi siemenpuiden jättämisestä metsän uudistamiseksi. Kuitenkin itse asetusta pidettiin tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena, ja se oli myös saanut positiivisen vastaanoton.¹⁹

Metsähallituksen kertomusten mukaan kasvaneet hakkuumäärät eivät olleet lisänneet tarvetta turvautua pakkokeinoihin yhtä usein kuin edellisinä vuosina. Osittain syynä oli etenkin suurimpien puutavaraliikkeiden noudattama entistä oikeaoppisempi hakkuutapa. Toisaalta jotkut maanomistajat ymmärsivät jo käyttää ammattitaitoisia metsänleimaajia. Samalla useat hakkuut oli lääninmetsälautakunnan virkailijan neuvon mukaan muutettu hävittävästä käytännöstä hyväksyttävään muotoon. Neuvontatyö oli varojen vähyden vuoksi suhteellisen vähäistä. Sen lisäämistä pidettiin metsähallituksessa tarpeellisena, sillä vääränlaisia hakkuita suoritettiin ympäri Suomea sekä määrällisesti että suoritustapaa tarkasteltaessa. Määrämittahakkuut olivat edelleen liian yleisiä, vaikka niiden turmiollisuudesta ammattimiesten keskuudessa oltiinkin yksimielisiä.²⁰

Lääninmetsälautakuntien virkailijat kävivät kuitenkin julkisuudessa vähitellen kriittisemmiksi. Esimerkiksi Vaasan läänin lääninmetsäntarkastaja Hj. Schroderus totesi vuonna 1923, että lääninmetsälautakuntien työ oli paikoin ollut ylivoimaista ja että *"monin paikoin on hävityksen halu niin uurtunut, että pitkän aikaa saa taistella, ennenkun se kokonaan saadaan tukahdutettua"*. Asetuksessa mahdollisen rauhoituksen käyttö oli usein kuollut kirjain, sillä metsä oli jo ennen sen voimaantuloa hävitetty. Sitä paitsi asetuksen vaatimat hakkuuilmoitukset usein laiminlyötiin, joten hakkuiden valvonta oli mahdotonta. Ongelmana oli Schroderuksen mukaan se, että lääninmetsälautakunnan oli päätöstä varten kokoonnuttava,

---

19. Tapiovaara 1921, s. 112–114.

20. SVT XVII, metsätilasto 23, kertomus metsähallinnon toiminnasta v. 1922, s. 59, 61, 66, 70–71.

joten sen toiminta oli liian hidasta. Kunnanmetsälautakuntien toimintaa kirjoittaja olisi tehostanut paremmilla palkkioilla. Vaikka otettaisiinkin huomioon alueelliset erot, on kriittisyys itse järjestelmää kohtaa selvä.²¹

On myös huomattava vuosittaiset vaihtelut hakkuumäärissä: vuonna 1923 hakkuumäärät kasvoivat ja samalla myös hävittäminen yleisty. Maatalouden katovuosi pakotti maanomistajat hankkimaan toimeentuloaan metsää myymällä. Näin etenkin vähävaraisten maanomistajien jo ennestään runsaasti hakatut metsät joutuivat rasitukselle alttiiksi. Esimerkiksi katselmuksia pidettiin lähes kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 1922. Lisäksi jouduttiin turvautumaan pakkotoimiin entistä enemmän ja edellisvuoteen verrattuna hävittäviä hakkuita keskeytettiin lähes kaksinkertainen määrä väliaikaisilla rauhoituksilla. Paitsi että hakkuita suoritettiin entisestään rasitetuissa metsissä, oli useissa tapauksissa leimaaminen jäänyt ammattimiehillä teettämättä.²²

Vuoden 1923 metsätilastossa selviteltiin myös metsänuudistuksen tilaa Suomessa. Siinä todettiin, että hakkuu- ja uudistussuunnitelmia on tehty melko vähän. Syiksi arveltiin keinollisen (kylvö tai istuttaminen) metsänuudistuksen aiheuttamien kustannusten välttäminen sekä suunnitelman rajoittava vaikutus hakkuita ajatellen. Suunnitelmia oli hyväksytty ainoastaan kolme, kaikki Turun ja Porin läänissä. Neuvonta- ja opastustyö oli edelleen ollut hyvin rajallista. Vaikka Turun ja Porin lääni näyttääkin tässä valossa poikkeukselliselta, ei lääninmetsäntarkastaja vielä vuonna 1926 kuitenkaan pitänyt tilannetta hyvänä. Metsänhoidon edistämiseen oli myönnetty vain 900 markkaa, eivätkä metsänomistajat olleet halukkaita sen paremmin istutuksiin kuin kylvöihinkään. Muutenkin valvonta vei kaiken ajan niin, että pyydettyjä töitäkin oli välitettävä sekä maanviljelysseuralle että yksityisille. Varmasti osa vuodatuksesta on suunnattu rahavarojen valvojille, mutta kovin ruusuista kuvaa lääninmetsälautakunnan mahdollisuuksista neuvontatyöhön se ei

---

21. Schroderus 1923, s. 131, 133–134.

22. SVT XVII, Metsätilasto 24, Kertomus metsähallinnon toiminnasta vuonna 1923, s. 58, 60–64.

anna. Oulun läänissä oli talvella 1926–1927 tehty aloite palkata lääninmetsälautakunnan palvelukseen ylimääräinen metsäammattimies, joka erityisesti huolehtisi metsätalouden "edistämistä ja kohottamistyöstä". Oulun läänissä myydyistä metsistä ainoastaan 5 % oli leimattu, mikä lääninmetsäntarkastajan mukaan antoi erityisen syyn neuvontatoiminnan tehostamiseen.²³

Puukaupan korkeasuhdanteen myötä 1920-luvun puolivälin jälkeen lääninmetsälautakunnat joutuivat keskittymään lähes pelkästään valvontatehtäviin, Neuvonnan- ja opastuksen suhteen todettiin, että "*— — tämä toiminta ei valitettavasti — valvontatehtävien runsauden ja käytettävissä olevan työvoiman vähyden vuoksi — ole päässyt kehittymään läheskään niin tehokkaaksi kuin olisi ollut välttämätöntä*". Hakkuumäärissä saavutettiin ennätyslukemat vuonna 1927, ja seuraavana vuonna tukkikaupan noususuhdanne taittui.²⁴

Lääninmetsälautakuntien toiminta lakkautettiin 1. tammikuuta 1929 alkaen yksityismetsälain tultua vahvistetuksi 11. toukokuuta 1928. Samalla kumoutuivat asetus toimenpiteistä metsän hävittämisen ehkäisemiseksi ja vuoden 1886 metsälain 4. luku.²⁵

Metsähallituksen yksityismetsäin valvontaosaston johtaja metsäneuvos V. R. Toijala kuvasi lääninmetsälautakuntien toimintaa Tapion aikakauskirjan 20-vuotisjuhlanumerossa joulukuussa 1927. Virkailijoiden toimituspäivät olivat jatkuvasti lisääntyneet hakkuumäärien myötä. Hän muistutti, että lääninmetsälautakunnat joutuivat metsäasetuksessa mainittujen tehtävien ohella hoitamaan muun muassa Lex Pulkkisen aiheuttamat toimitukset. Selkeää näkemystä siihen, kuinka paljon metsiä oli säästynyt haaskaavalta käytöltä lääninmetsälautakuntien toiminnan ansioista, Toijalalla ei ollut. Hänen mukaansa lautakuntien toiminta vaati

---

23. SVT XVII, Metsätilasto 24, Kertomus metsähallinnon toiminnasta v. 1923, s. 65–66; Kalkkinen 1926, s. 145–146, 148; Peltari 1927, s. 101–104.

24. SVT XVII, Metsätilasto 27, Kertomus metsähallinnon toiminnasta v. 1926, s. 70–71, 73, 76, 78; SVT XVII, Metsätilasto 28, Kertomus metsähallinnon toiminnasta vuonna 1927, s. 58, 60–61, 63.

25. SVT XVII, Metsätilasto 29, Kertomus metsähallinnon toiminnasta v. 1928, s. 74–75.

täydentämistä erityisesti yksityismetsätalouden edistämisen osalta. Tämä tulisi parhaiten hoidettua vireillä olleen metsänhoitolautakunta-järjestelmän avulla, kuten se lakiesityksessä oli ehdotettu.²⁶

Metsätilaston mukaan lääninmetsälautakuntajärjestelmän toiminta-aikana lautakuntien toiminta ei juuri muuttunut. Jotkut lautakunnat saattoivat palkata ylimääräistä väkeä, mutta pääasiassa jouduttiin toimimaan liian vähäisin resurssein. Kertomuksista ilmeni huoli neuvontatyön riittämättömyydestä. Itse valvontaa ei juuri kommentoitu, paitsi että toisin ajoin – kuten vuonna 1927 – jouduttiin katselmuksia lykkäämään varojen puutteessa. Yleensä metsäntarkastajat joutuivat vuosikymmenen loppua kohti pysymään yhä enemmän konttoreissaan, mutta metsänvartijoiden toimituspäivät lisääntyivät. Vielä vuosikymmenen alussa niiden määrää olikin moitittu turhan vähäiseksi, vaikka varojen puute myönnettiin. Samaan aikaan metsänvartijoiden huono palkkaus aiheutti suurta vaihtuvuutta, ja toisinaan paikkoja ei saatu lainkaan täytettyä.

Lääninmetsälautakuntien toimintaa arvioivat lähinnä niiden omat virkailijat, joten on luonnollista, että rahanpuute nousee suurimmaksi puutteeksi. Oikeastaan lääninmetsälautakuntien toiminta ei tässä vaiheessa näytä keskustelun asteella muita kiinnostaneen. Lääninmetsäntarkastajien kirjoituksissa hävittämistä vastaan taistelemisen näytti välillä ylivoimaiselta tehtävältä, jossa valistustyölle ei jäänyt aikaa. Ei ihme, jos metsänomistajat ja osin muutkin pitivät lääninmetsäntarkastajia metsäpoliiseina.

5. YKSITYISMETSÄTALOUDEN EDISTÄMINEN JA NEUVONTA

Lopulta varsinaiseksi kiistakysymykseksi nousi yksityismetsätalouden edistäminen ja neuvonta. Ongelma oli, kuka neuvontaa saa harjoittaa ja kenelle sitä varten

---

26. Toijala 1927, s. 383–385, 387–388.

myönnetään rahaa. Muut kysymykset hautautuivat tämän probleeman alle ja sen kohdalla vastakkainasettelu sekä maa- ja metsätalouden eturistiriidat ilmenivät selkeimmin.

5.1. Maanviljelys- ja talousseurat käytännön työssä

Varsinaisesta yksityismetsätalouden edistämistyöstä huolehtivat yksityismetsälain voimaantuloon asti maanviljelys- ja talousseurat. Vuonna 1899 mietintönsä valmiiksi saanut yksityismetsäkomitea oli ehdottanut edistämistyön antamista kokonaan niiden hoidettavaksi valtionavun turvin. Siten olisi ollut mahdollista palkata kuhunkin seuraan yksi korkeakoulun käynyt metsänhoidon konsulentti sekä ainakin yksi metsänvartijakoulun käynyt metsänhoidon neuvoja. Keski-Suomen maanviljelysseura oli anonut valtionapua metsänhoidon neuvontaan jo vuonna 1897. Saatuaan lisätyn avustuksen se oli palkannut kaksi metsänhoidon neuvojaa sekä sivutoimiseksi esimieheksi maanviljelyskoulun johtajan, metsänhoitaja A. Grönvallin. Ensimmäinen metsänhoitokonsulentti palkattiin Vaasan maanviljelysseuraan syksyllä 1899.²⁷

Vuoden 1908 uusien määräysten mukaan jokaiseen maanviljelys- ja talousseuraan oli perustettava metsälautakunta ja palkattava konsulentti. Seuraavana vuonna konsulentti olikin kaikissa muissa paitsi Lapin maanviljelysseurassa. Monissa seuroissa järjestely tehtiin siten, että konsulentti palkattiin toimimaan kahden seuran alueella. Järjestelmä ei toiminut kovin pitkään kattavana, sillä vuonna 1920 konsulentti puuttui seitsemästä seurasta. Varoja metsänhoidon edistämiseen tuli ensin valtiolta runsaasti. Alkuvuosina useimmat seurat eivät kyenneet niitä edes käyttämään, ja seuroille syntyi metsänhoitovaroista ylijäämiä. Konsulenttien virkoja ei haluttu perustaa, koska näille ei tahtonut löytyä asiakkaita viljelijöiden keskuudesta: metsien uskottiin kasvavan ilman erityisiä

---

28. Niemelä 1996, s. 203–204.

hoitotoimenpiteitäkin. Palkatuille konsulenteillekaan ei usein ollut riittävästi töitä, eivätkä maamiesseuratkaan halunneet metsänhoitoesitelmiä. Konsulenttien muita töitä olivat metsänarviointi, leimaus sekä kylvö- ja istutustöiden opastaminen. Seuroja osin arvosteltiin siitä, että ne turhaan palkkasivat konsulenteja, kun töistä olisi selvinnyt vähemmän koulutettu ja ennen kaikkea halvempi metsänhoidonneuvoja.²⁸ Juuri alkuvuosien säästyneet metsänhoitovarat ja niiden käyttö muihin tarkoituksiin joutuivat sittemmin yksityismetsäkomitean hampaisiin ja aiheuttivat kiivasta keskustelua.

Keväällä 1924 Tapion neuvottelukokouksessa Mauno Pekkala ei malttanut olla kysymättä, miksi maanviljelysseurojen metsävaroja oli säästynyt ja niiden metsävirikailijoita oli käytetty muuhun kuin metsänhoitoon. Kysymyksiin Pekkala oli provosoitunut, koska joissakin puheenvuoroissa maanviljelysseurojen toimintaa kuvattiin parhaaksi mahdolliseksi. Metsäneuvoksen kommentit olivat huonosti, tai ei lainkaan harkittuja. Ilmeisesti kokouksen kireä ilmapiiri aiheutti ylilyöntejä puolin ja toisin. Pekkalan ihmettely ei edes ollut ajankohtaista, sillä metsävarojen säästöt maanviljelysseurojen taloudessa olivat loppuneet viimeistään 1910-luvulla.²⁹

Suuri ongelma maanviljelys- ja talousseurojen neuvontatyössä oli se, ettei siinä ollut riittävästi suunnitelmallisuutta. Usein keskityttiinkin vain metsänuudistamiseen. Henkilökohtaisen neuvonnan osuus kasvoi selvästi 1920-luvulle tultaessa, kun sen osuus oli aikaisemmin ollut suunnilleen yhtä suuri kuin joukkoneuvonnankin. Erityisen paljon henkilökohtaista neuvontatyötä tekivät metsänhoidonneuvojat, joita vähentyneidenkin valtionapujen aikana vuodesta 1915 lähtien oli kaikissa maanviljelys- ja talousseuroissa Uudenmaan ja Hämeen läänin maanviljelysseuroja lukuun ottamatta. Metsäkonsulenttien määrä maanviljelys- ja talousseuroissa kasvoi vuoteen 1910 mennessä 14:ään ja kymmenen vuoden päästä

---

29. Niemelä 1996, s. 204–205.

29. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 24.

20:een. Metsänhoidonneuvoja oli enimmillään 45 vuonna 1910. Vuonna 1925 yleisneuvontajärjestöillä oli 25 konsulenttia ja 42 metsänhoidonneuvojaa, joista yksi metsänhoidonneuvoja oli Pienviljelijäin Liiton palkkalistoilla. Myös Pienviljelijäin Keskusliitolla oli päätoiminen metsänhoidonneuvoja vuodesta 1926 lähtien.³⁰

Esimerkiksi toiminnan selkiintymättömyydestä käy Keski-Suomen maanviljelysseuran metsäosasto. Sen ohjesäännön kolmannen pykälän mukaan "*Metsäosasto työskentelee kaikin tavoin metsätalouden ja sen haarojen kehittämiseksi sekä suorittaa kaikkea metsäalaan kuuluvaa työtä*". Metsäkonsulentti Eino Sauri muistutti vuoden 1924 alussa erityisellä kirjeellä Mikkelin läänin ja Keski-Suomen maanviljelysseuroja siitä, että metsänhoidonneuvojat toimivat nimenomaan opastuksen ja neuvonnan parissa ja että metsätoimistotöihin tuli aina palkata tilapäistä työvoimaa. Näin siksi, että maanviljelysseuroja oli arvosteltu niiden harjoittamasta metsätoimistotyöstä, jonka arveltiin syrjäyttävän aatteellista toimintaa. Joulukuussa 1927 joutui maanviljelysseura toteamaan, ettei enää ollut varaa palkata kahta metsänhoidonneuvojaa liian vähäisten metsätalousmäärärahojen ja kasvavan alijäämän vuoksi. Lakkauttaminen astui voimaan seuraavan vuoden alusta lähtien. Taloudelliset syyt painoivat ainakin tässä tapauksessa niin paljon, että alkuperäistä aatteellista työtä jouduttiin merkittävästi supistamaan.³¹

Mauno Pekkala kirjoitti ahkerasti alan valistustyöstä ja halusi sen keskittämistä yhdelle organisaatiolle jo niinkin varhain kuin vuonna 1922. Pekkala arvosteli valistuksesta vastanneita maatalousjärjestöjä tehottomuudesta, vaikka ymmärsikin vähillä varoilla tehdyn työn vaikeuden. Parhaina eliminä tarkoitukseen hän piti läänin- ja kunnanmetsälautakuntia. Pekkala väläytteli myös metsien käytön

---

30. Niemelä 1996, s. 205–206, 251, 292, 456–457.

31. JyMA, KSMSA, metsäosasto, II Ca 1 1926–1927, Keski-Suomen maanviljelysseuran metsäosaston ohjesääntö; metsävaliokunnan kokouksen pöytäkirja 9.12.1927; II Da 1, 1924–1929, Lähteneet kirjeet, Kiertokirje N:o 1 Pieksämäellä 20.2.1924; metsänhoitaja Eino Saurin kirje metsänhoidonneuvoja J. E. Vuolakselle 27.1.1924.

rajoittamista jopa lainsäädännöllisin toimenpitein, elleivät haaskaava käyttö ja metsäkeinottelu vähenisi. Lisäksi hän oli valmis siirtämään kaiken valvonnan pois metsähallitukselta.³² Pekkala kannanotot maanviljelysseurojen valistuksen tehotto- muudesta lopulta kärjistikivät kiistan sellaiselle asteelle, että varsinainen lakiuudistus tahtoi jäädä taka-alalle.

Pekkala jatkoi edistämistoiminnan arviointia keväällä 1924 Tapiion neuvotte- lukokouksen alustajana. Hän totesi edistämistoiminnan vauhdittuneen Tapio- yhdistyksen perustamisen jälkeen, vaikka tulokset eivät edelleenkään olleet hyviä etenkin pientiloilla.³³ Pekkalan alustus kosketteli lähes pelkästään edistämistyön järjestämistä, mitä yksityismetsälakikeskustelussa sen jälkeen käsiteltiin, ei niinkään lain uudistamista. Asiaa myöhemmin valitelleet metsämiehet tuntuivat hyvin unohtaneen Pekkalan alustuksen, vaikka siinä esitetyt kannanotot pysyivät lain vastustajien hampaissa oikeastaan koko lainsäädäntöprosessin ajan.

Alustusta seurannut keskustelu oli merkittävä, sillä se määräsi asetelmat aina vuoteen 1928 asti. Pekkala sai kitkerän vastauksen eräältä yksityismetsälain ankarimmista vastustajista, kansanedustaja Erkki Pulliselta Viipurin läänin maan- viljelysseurasta. Hänen keskeisin sanomansa oli, ettei neuvontaa tulevaisuudessa voitaisi yhdistää valvonnasta vastaavalle instanssille. Pullinen myös epäili, että tavoitteena oli perustaa uusi virasto, mitä ei myöskään maanviljelysseuroissa voitaisi hyväksyä. Hän piti parempana vaihtoehtona jatkamista entisellä järjestel- mällä mutta suuremmilla määrärahoilla. Pullista asettuivat kannattamaan Kajaanin ja Lapin maanviljelysseurojen edustajat.³⁴

Maanviljelysseuraväki ei kuitenkaan ollut täysin yksimielistä. Jotkut olivat sitä mieltä, että seurojen riittämättömät resurssit vaaransivat koko yksityismetsäta- louden neuvontatoiminnan. Esimerkiksi Itä-Karjalan maanviljelysseuraa edustanut

---

32. Pekkala 1922, s. 289, 291–292.

33. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 7–19.

34. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 19–20.

Arvi Genetz ei kuitenkaan uskaltanut esiintyä yhteisönsä nimissä, vaan esitti näkemyksensä yksityishenkilönä.³⁵

Mauno Pekkala ei suinkaan pyrkinyt sovitteluun, vaan pikemminkin päinvastoin. Arvioidessaan vuoden 1926 tulo- ja menoarvion määrärahaesityksiä, hän totesi suoraan ettei yksityismetsätalouden edistämistyön saama määräraha ole missään suhteessa siihen, mitä puhtaasti maataloudellisille järjestöille oli esitetty. Hän rohkeni jopa olla sitä mieltä, että maataloudellisiin tarkoituksiin oli varattu liikaa määrärahoja, mikäli tarkasteltiin elinkeinojen merkitystä. Äärimmäisenä esimerkkinä Pekkala piti sitä, että *"Sellaistenkin metsätalouden rinnalla vähämerkityksellisten elinkeinojen, kuin kalastus ja kasvitarhanhoito sekä kotitalous ovat, edistämiseen on ehdotettu valtionapua yhteensä saman verran kuin metsätalouden edistystyölle."* Tätä Pekkala piti osoituksena arvostuksen puutteesta. Hän oli mielipiteissään yhtä jyrkkä kuin maanviljelysseuraväki oli omissaan.³⁶

Tällaisten puheenvuorojen jälkeen ei olekaan ihme, että epäluulot metsämattimiehiä kohtaan elivät maanviljelysseurojen piirissä. Esimerkiksi Satakunnan maanviljelysseura pyysi syksyllä 1925 SMK:n Valtuuskuntaa hankkimaan selonteon siitä, millaisia toimitusmaksuja lääninmetsälautakuntien virkailijat kantoivat metsänluvusta ja leimauksista. Epäilyksenä oli, että taksat olivat liian alhaiset ja olisi ryhdyttävä toimiin, jotta lautakunnat noudattaisivat samaa kannattavuusperiaatetta, jota eduskunta oli maanviljelysseuroilta vaatinut. Huoli vaikuttaa liioitellulta, kun samaan aikaan lääninmetsälautakunnissa valitettiin, ettei valvontatöitäkään tahdottu ehtiä kunnolla hoitaa.³⁷

Vuosina 1924–1928 maanviljelys- ja talousseurat saivat metsänhoidon neuvontaan valtionapua yhteensä lähes 2,8 miljoonaa markkaa ja perivät lisäksi metsänomistajilta toimitusmaksuina 1 000 000 markkaa enemmän. Valtionapu jaettiin

---

35. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 21–22.

36. Pekkala 1925, s. 275.

37. KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirja 8.10.1925.

suurin piirtein tasan eri seurojen kesken, joten jotkut seurat käyttivät rahoitukseen toisia enemmän toimitusmaksuja.³⁸

Maanviljelysseurojen metsäneuvonta oli rahoituksen puolesta parhaimmalla tolalla ennen ensimmäistä maailmansotaa. Silloin ongelmaksi muodostui lähinnä se, kuinka rahat saataisiin käytettyä, sillä neuvonta ei viljelijäväestöä tuntunut kiinnostavan. Tämä oikeastaan aika epäajankohtainen ongelma nousi yksityismetsälakikeskustelussa aika suureksi kiistakysymykseksi. Vuodesta 1915 lähtien määrärahat eivät kasvaneet, vaikka rahanarvo aleni, joten ongelmaksi tuli neuvontatyön rahoittaminen. Asiakkaat olisivat nyt olleet aikaisempaa vastaanottavaisempia.

Toukokuusta 1924 lähtien keskustelua yksityismetsälaista käytiin pääasiassa akselilla metsäammattilaiset–maanviljelysseurat. Vaikka lakisuunnitelmista oli tiedossa vain yksityismetsäkomitean antamia suuntaviivoja, oli vastustus kovaa. Erityisesti haluttiin käydä taistelua neuvonnan ja valvonnan yhdistämistä vastaan. Samalla esitettiin epäily komitean pyrkimyksestä luoda maahan uusi virasto, jonka rahoittaminen lähtisi jälleen kerran maanviljelijöiden lompakosta. Kiihkeimmän vastustajan, Erkki Pullisen asenne oli valmiiksi yksityismetsäkomitean työtä epäilevä, eikä hän antanut käsityksissään periksi. Hän katsoi, että asian valmistelu olisi pitänyt antaa maanviljelysseurojen, eikä ulkopuolisen komitean tehtäväksi. Pullinen ei aina malttanut pysyä asiassa, eikä hän ainakaan kuunnellut vastapuolen perusteluja: hänen puheenvuorojaan leimasi tunteenomaisuus.

5.2. Suomen Maatalousseurojen Keskusliitto kattojärjestönä

Maanviljelys- ja talousseurojen kattojärjestönä toimi Suomen Maatalousseurojen Keskusliitto. Se vastasi koko järjestön toiminnasta ulospäin ja myös suunnitteli maanviljelysseurojen toimintaa tulevaisuutta silmälläpitäen. Toiminnan rahoittaminen valtionavulla teki suunnittelusta hankalaa, minkä vuoksi liiton johdossa

---

38. Niemelä 1996, s. 292.

yritettiin löytää rahoituskeinoja maksullisen palvelutoiminnan kautta. Suunnitelmat aiheuttivat kuitenkin ongelmia erityisesti metsätalouden kohdalla, sillä siitä saatujen tulojen käytöstä tahtoi jatkuvasti syntyä kiistaa.

SMK:ta johti valtuuskunta jossa puheenjohtajan lisäksi oli varapuheenjohtaja ja kaksi jäsentä. Periaatteellisista kysymyksistä päätti lisätty valtuuskunta, johon kuului edellisten lisäksi kuusi jäsentä. Valtuuskunta muun muassa valmisteli edustajiston kokoukset. Poliittiset voimasuhteet Suomen Maatalousseurojen Keskusliitossa muuttuivat 1920-luvulla siten, että edistys- ja kokoomuspuolue menettivät merkitystään, ja maalaisliitosta tuli järjestön merkittävin poliittinen taustavoima. Kuitenkin vuonna 1918 valittu liiton aktiivinen toiminnanjohtaja Jalmari Jyske kuului edistyspuolueeseen ja vuosina 1924–1928 valtuuskunnan puheenjohtajana toiminut Edvard Björkenheim oli kokoomuslainen.³⁹ Maalaisliiton vahva asema SMK:ssa näkyi myös päätettäessä yksityismetsätalouden neuvontatyön kehittämisestä eduskunnassa vuosina 1927–1928.

SMK:n aikakausjulkaisu oli kerran kuukaudessa ilmestynyt Maa. Se keskittyi pääasiassa maatalouden ja maanviljelyksen kysymyksiin, mutta käsitteli aihetta varsin laaja-alaisesti sisällyttäen eri alojen asiantuntijoiden – myös metsätalouden – kirjoituksia. Tällaisia saatettiin myös tilata maanviljelysseurojen konsulteilta, varsinkin jos sellaisia ei pitkiin aikoihin ollut lehdessä julkaistu.⁴⁰ Metsätaloudesta kirjoitettiin hyvin harvoin, sillä liiton jäsenjärjestön Tapijon julkaisut pitivät huolen tämän aihepiirin käsittelystä.

Keskusliiton johtoelimissä metsätalous sai osakseen niukasti huomiota ennen yksityismetsälakikeskustelun alkua. Käytännön metsäasiat hoidettiin maanviljelysseuroissa, ja Tapio SMK:n jäsenjärjestönä asioi suoraan niiden kanssa. Määrärahoja valtiolta anottaessa Tapio kuului keskusliiton alaisuuteen. Esimerkiksi

---

39. Niemelä 1996, s. 226–227.

40. Niemelä 1996, s. 258; JyMA, KSMSA, metsäosasto, II Ea 1 1923–1939, Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton kirje n:o 6490 metsänhoitaja Eino Saurille 3.11.1926.

vuodelle 1923 SMK anoi koko maanviljelysseurajärjestelmälle 10 miljoonaa, mistä Tapiön osuus oli alle kaksi prosenttia. Samaan aikaan oli lisätyssä valtuuskunnassa käsiteltävänä suurempien tulojen hankkiminen maanviljelysseuroille. Keinoiksi ehdotettiin toimitusmaksujen korotuksia, maamiesseurojen jäsenmaksujen korotuksia ja erilaisten maksullisia palveluja tarjoavien toimistojen perustamista maanviljelysseuroihin. SMK:n sihteeri Jalmari Jyskeen promemoriassa esitettiin metsätoimiston, samoin kuin rakennus- ja lakiasiaintoimistojen perustamista kaikkiin maanviljelysseuroihin.⁴¹ Rahaa tuottavien metsätoimistojen perustaminen oli yksityismetsälain kannattajien mielestä maanviljelysseuroissa ongelma, koska sen katsottiin vähentävän yksityismetsätalouden edistämistoimintaa.

Metsätoimistotyöt olivat maanviljelysseurojen metsäosastoille toki tuttuja jo 1920-luvun alussa. Esimerkiksi Viitasaarella Keski-Suomen maanviljelysseura voitti vuonna 1923 tarjouskilpailussa aikansa johtavan yksityisen metsätoimiston Thomén, kun oli kysymys pitäjän metsien arvioimisesta verotusta varten. Sama metsäosasto tarjosi kunnille palvelujaan myös metsämaiden hoidossa vuosisopimuksella, mutta tähän tarjoukseen kunnat eivät näytä tarttuneen. Toisaalta yksityiset asiakkaat saattoivat pyytää maanviljelysseuran metsäosastoa hoitamaan koko metsäkaupan, aina ostajan hankkimisesta lähtien.⁴²

Metsätoimistotyö oli maanviljelysseurojen keskuudessa vaikea kysymys. Oulun läänin Talousseuran metsänhoitaja N. S. Suhonen alusti aiheesta myös toukokuun 1924 metsäkokouksessa. Suhonen totesi, että maanviljelysseuroissa oli omien tulojen hankinnassa asetettu metsätoimistotyö tärkeimmäksi keinoksi. Suhteellisesti ottaen maanviljelysseurojen metsätalousvirkailijat hankkivat lukumääräänsä nähden runsaasti tuloja. Suhonen olikin huolissaan erityisesti Pohjois-

---

41. KA, SMKA, Lisätyn Valtuuskunnan pöytäkirja 15.9.1922.

42. JyMA, KSMSA, metsäosasto, II Da 1, Lähteneet kirjeet 1924–1929, kiertokirje N:o 1 Pieksämäellä 20.2.1924; Mikkelin läänin ja Keski-Suomen maanviljelysseurojen metsäosaston kirje kunnallishallinnoille 22.2.1924; Ea 1 1923–1929, Viitasaaren kunnankirjuri Hugo Takkisen kirje metsänhoitaja E. Saurille 6.8.1923 ja Viitasaaren kunnanvaltuuston kokouspöytäkirjan ote 13.8.1923; Oskar Härkösen kirje metsäkonsulentti Eino Saurille 12.9.1923.

Suomen metsistä, sillä siellä myyntejä suoritettiin paljon ilman leimausta, mikä johti usein myyjälle epäedullisiin kaappoihin. Hän piti hyvänä ajatuksena metsätoimistojen perustamista maanviljelysseuroihin, mutta ei hyväksynyt SMK:n esitystä niiden tuottamien tulojen käyttämisestä muuhun kuin metsätaloustoimintaan. Suhonen pitikin mahdollisena, että tuloja tuottavat työt tulevaisuudessa syrjäyttäisivät muun kustannuksia aiheuttavan toiminnan, sillä jo vuonna 1921 metsätalouden neuvojien toimituspäivistä vain 31 % oli käytetty neuvontatyöhön. Alustaja esitti mielipiteenään, että neuvonta ja valistus olisi yhdistettävä tuloja tuottavaan toimintaan.⁴³

Useimmat maanviljelysseurojen metsätoimihenkilöt eivät hyväksyneet metsätoimistotulojen käyttöä muuhun kuin metsätoimintaan, vaikka jotkut olivatkin sitä mieltä, että maanviljelysseurojen toiminnan arvostelijat eivät riittävästi tunteet olosuhteita. Tapion sihteeri A. Benj. Helander esitti keväällä 1924 sellaisenkin ajatuksen, että kannattavasti toimivat metsätoimistot voitaisiin siirtää pois maanviljelysseuroilta, suoraan metsänomistajien käsiin. SMK:n sihteerin August Teräksisen mielestä metsätuloja olisi pitänyt voida käyttää myös muihin kuin metsätalouden tarkoituksiin eli siihen, mistä kulloinkin oli eniten hyötyä.⁴⁴

Vaikka rivit SMK:ssa aika hyvin pitivätkin ulospäin, olivat metsätaloustoiminnan heikkoudet kuitenkin tiedossa. Valtuuskunta totesi toukokuussa 1925, ettei maanviljelysseurojen toiminnassa ollut keskitytty riittävästi varsinaiseen metsätalouden valistustyöhön. Sihteeri Teräksisen tehtäväksi olikin annettu neuvotella Tapion sihteeri Helanderin kanssa, mitä asialle voitiin tehdä. Samassa kokouksessa päätettiin, että seuraavassa edustajainkokouksessa olisi nostettava esiin kysymys neuvontatyön siirtämisestä lääninmetsälautakunnille.⁴⁵ Näyttää siltä, että ongelma tiedostettiin SMK:ssa, mutta neuvottelukokouksen vastakkainasettelu oli ajanut

---

40. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 25–28.

44. Metsätaloudellisia päivänkysymyksiä 1924, s. 36–43.

45. KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirjat 7.5. ja 19.7.1925.

maanviljelysseurayhteisön tiukasti puolustusasemiin. Kohentamissuunnitelmia alettiin tehdä vasta siinä vaiheessa, kun ulkopuoliset alkoivat puutteista huomautella. Huomautuksiin kuitenkin reagoitiin kiivaasti.

Maanviljelysseurat ja lääninmetsälautakunnat pystyivät myös yhteistyöhön, kuten Oulun läänissä. Siellä pidettiin kesäkuussa 1925 kokous, jonka seurauksena lähetettiin SMK:lle ja Tapiolle ponsi. Paikallisten keskustelunaiheiden lisäksi ei hyväksytty SMK:n kantaa, jonka mukaan metsäosastojen olisi kannatettava itsensä, eli suoritettava entistä enemmän niin sanottuja metsätoimistotöitä, kuten leimauksia. Samalla muistutettiin, että valtionapua nauttiva toimisto ei saisi toimia liiketaloudellisilla periaatteilla, vaan töistä olisi perittävä mahdollisimman pieni korvaus. Maanviljelysseurojen metsänhoidon edistämistyön siirtämistä lääninmetsälautakunnille ei käsitelty. Siitä todettiin, että *"-- kokous näytti hyväksyvän nykyisen järjestelmän, kunhan määrärahoja korotetaan"*. Oulun läänin metsäammattilaiset olivat yksimielisesti SMK:n metsätoimistosuunnitelmia vastaan.⁴⁶

Rahanpuute vaivasi maanviljelysseuroja viimeistään 1920-luvun alussa. Esimerkiksi alkuvuodesta 1924 SMK:n valtuuskunta puolsi Keski-Pohjanmaan maanviljelysseuran anomusta pidättyä toistaiseksi palkkaamasta metsäkonsulenttia, koska seuralla ei ollut siihen varaa. Vuodelle 1925 SMK anoi määrärahoiksi noin 18,7 miljoonaa markkaa. Tästä maanviljelyksen edistämiseen oli tarkoitus käyttää hieman yli 40 %. Metsätaloudelle anottiin noin 2,7 miljoonaa markkaa. Vertailun vuoksi todettakoon, että karjatalouden osuus anomuksessa oli yli 3,2 miljoonaa, kotitalouden 2,5 miljoonaa ja karjanjalostuksen noin 1,5 miljoonaa markkaa.⁴⁷ Metsätalouden tarpeisiin anottiin siis kolmanneksi eniten rahaa, eikä summaa voi pitää pienenä kokonaisuutena nähden. Niukkuudesta joutuivat kärsimään muutkin kuin metsäammattilaiset, vaikka heidän näkemyksensä oli toinen.

---

46. Tapion aikakauskirja 8/1925, pääkirjoitus, s. 225–226.

47. KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirja 31.1–1.2.1924; Lisätyn Valtuuskunnan pöytäkirja 4.3.1924.

SMK:ssa kaikkea toimintaa rajoittavana pulmana oli valtionavusta riippuvainen rahoitus. Anomukset oli tehtävä joka vuosi, eikä raha koskaan tuntunut riittävän. Valtuuskunnassa yritettiin keksiä rahanhankintakeinoja omasta takaa. Sellaisena käytettiin 1920-luvulla metsä- ja muita toimistotöitä, joista asiakkaita saatettiin laskuttaa. SMK sai toiminnallaan vastaanansa paitsi ulkopuoliset, myös omat metsäammattimiehet. Rahoja oli sihteerin August Teräksisen mielestä käytettävä aina tarpeen mukaan, mitä metsämiehet eivät hyväksyneet. Heidän pelkonsa siitä, että neuvonta- ja edistämistyö joutuisi väistymään rahaa tuottavan metsätöiden rinnalta, myös osoittautui todeksi.

5.3. Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio koordinoijana

Maanviljelysseurojen hoitamaa yksityismetsätalouden neuvonta- ja edistämistointa ohjasi Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio, joka yleensä tunnetaan vain nimellä Tapio. Sen resurssit olivat vähäiset, eikä se juuri pystynyt käytännön kenttätöihin. Tapion asema osoittautui yksityismetsänhoidon järjestelyjen yhteydessä vaikeaksi, sillä se oli toisaalta maatalouden neuvontajärjestön osa, mutta valvoi samalla metsätalouden etuja. Mahdollisuudet ristiriidoille olivat suuret, sillä perusaatteessa samaa asiaa ajavat tahot tuntuivat vetävän toisinaan eri suuntiin.

Tapio perustettiin loppuvuodesta 1907 Suomen Metsänhoitoyhdistyksen riitaisuusien jälkeen. Aikaisempien vaikeuksien vuoksi päätettiin uusi yhdistys suunnitella muodostuvaksi yhdistyksistä. Kun metsäalalla ei tällaisia ollut, tulivat jäseniksi maamiesseurat sekä niiden kattojärjestöinä toimineet maanviljelys- ja talousseurat. Metsäseuroja ei toiveista huolimatta Suomeen myöhemminkään perustettu. Kaikki suomenkieliset maanviljelys- ja talousseurat olivat Tapion jäseniä lyhyitä poikkeuksia lukuun ottamatta. Tapio puolestaan liittyi Maatalousseurojen Keskusliiton jäseneksi. Maamiesseuroja oli enimmillään vuonna 1921 jäsenenä 453, mistä lukumäärä vuoteen 1927 mennessä oli pudonnut noin sadalla. Vuosina 1908–1921 Tapion toimeenpanevana elimenä toimi johtokunnan valitsema

hoitovaliokunta. Vuonna 1921 johtokunnan nimi muuttui edustajistoksi, joka puolestaan valitsi toimeenpanevan johtokunnan. Johtokunta koostui metsäammattimiehistä ja metsänomistajista suhteessa 3:4. Edustajistosta suunnilleen 1/4 oli metsäammattilaisia. Metsänomistajia oli siis aina enemmistö kummankin elimen jäsenistä.⁴⁸

Tapio toimi alkuvuosinaan paitsi valistusjärjestönä myös yksityismetsiä koskevien tietojen kerääjänä. Tähän sen voimat eivät kuitenkaan riittäneet. Sen sijaan seura oli aktiivisesti ajamassa maahan uutta metsälakia, ja vuoden 1917 asetusta säädettäessä käytettiin monissa kohdin Tapion vuonna 1908 laatimaa lakiehdotusta. Ehkä merkittäväintä Tapion toiminta oli metsätaloudellisen kirjallisuuden julkaisijana. Tapio myös järjesti SMK:n jäsenseurojen metsätilaisuuksia, kuten metsäpäiviä, retkeilyjä ja esitelmätilaisuuksia. Tämä toiminta tosin käytännössä lakkasi vuosiksi 1918–1923. Tapio myös laati yleiskatsauksia maanviljelysseurojen metsätaloudellisesta toiminnasta, mikä kuitenkin lakkasi vuoden 1916 jälkeen pääasiassa joidenkin maanviljelysseurojen mielenkiinnon puutteeseen. Myöhemmin näitä tietoja keräsi SMK. Näiden tietojen keräämisestä ja oikeellisuudesta kiisteltiin myös yksityismetsälakikeskustelun aikana. Rahoituksen suhteen Tapio oli riippuvainen valtionavusta, jotka kuitenkin jäivät melko vähäisiksi. Erityisesti ensimmäisen maailmansodan aiheuttama inflaatio heikensi toimintamahdollisuuksia, kun avustukset eivät nousseet rahanarvon alenemisen tahdissa. Vuoden 1923 230 000 markkaa ei lopulta vastannut puoltakaan vuoden avustuksesta. Yhdistys sai 1920-luvun puolivälissä erilaisia lahjoituksia noin 130 000 markan arvosta, millä voitiin palkata ylimääräinen metsänhoitaja puolentoista vuoden ajaksi, kun muuten Tapiolla oli varaa vain yhteen vakituiseen virkailijaan.⁴⁹

Tapion julkaisema Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion aikakauskirja, josta yleensä käytetään nimeä Tapio, sisälsi eniten yksityismetsälakia käsitelleitä kirjoi-

---

48. Helander 1927c, s. 353–355, 361.

49. Helander 1927c, s. 357–358, 360–364.

tuksia. Lehti perustettiin vuonna 1908 tuoreen yhdistyksen äänenkannattajaksi ja se sisälsi artikkeleita metsänhoidosta, metsänarvioimisesta, metsäpolitiikasta, metsänkäytöstä jne. Lehden tarkoituksena oli lähestyä käsittelemiään asioita käytännölliseltä kannalta ja seurata maanviljelysseurojen harjoittamaa neuvontatoimintaa. Lehteä julkaistiin myös ruotsinkielisenä painoksena vuosina 1908–1909. Erityisesti metsäpoliittiset kirjoitukset ovat hyödyllisiä siksi, että lehteä avustivat eri tahoja edustaneet asiantuntijat, kuitenkin pääasiassa metsäammattilaiset. Vuosina 1908–1927 lehden levikki oli 2000–7500. Tapio-yhdistyksen lama näkyi levikissä siten, että se oli aallonpohjassa vuosina 1920–1924, minkä jälkeen järjestetyllä kampanjalla tilaajamäärä nousi moninkertaiseksi. Tapiota toimitti alusta lähtien Metsänystävä-lehdestä siirtynyt A. Benj. Helander.⁵⁰

Tapion toukokuussa 1924 järjestämä neuvottelukokous jätti jonkinlaisen arven jo ennestäänkin vaikeisiin suhteisiin Tapion ja SMK:n välillä. SMK:n valtuuskunta päättikin heinäkuussa 1924 esittää Tapion johtokunnalle tiedustelun, mikä oli sen kanta tässä kysymyksessä *"jonka tarkoituksena on maanviljelysseuratoiminnan supistaminen"*.⁵¹

Tapion asema yksityismetsätalouden valistusjärjestönä ei ollut vakaalla pohjalla. Sen jäsenjärjestöinä olivat maanviljelysseurat, joiden päätoimiala oli maatalous. Tapio tuntuikin moneen otteeseen jäävän hieman syrjään muun maanviljelysseurayhteisön toiminnasta. Se ei ole ihme, sillä yhdistyksen käytännön työtä tekivät metsämiehet, vaikka sen edustuksellisella puolella metsänomistajat olivatkin enemmistönä. Yksityismetsäkeskustelun aikana Tapion vaikea asema maa- ja metsätalouspiirien välissä entisestään hankaloitui, kun olisi pitänyt ottaa kantaa omaan toimintaan vaikuttaviin asioihin intressien ollessa ristiriitaisia. Tapiossa koettiin vaikeaksi tilanne, jossa olisi toisaalta pitänyt puolustaa kattojärjestö

---

50. Enbom 1927b, s. 404–407; Suomen lehdistön historia 9, s. 302.

51. KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirja 19.7.1924.

SMK:oa, mutta metsätalouden ja Tapion omat edut toisaalta vaativat kannattamaan yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelyä

****

Uuden yksityismetsälain takana olivat sen suunnitteluvaiheessa näkyvästi metsäammattilaiset, jotka halusivat saada metsien käytön valvonnan ja sitä koskevan neuvonnan oman ammattikuntansa käsiin. Yksityismetsien katsottiin tarvitsevan tarkempaa silmälläpitoa, sillä jo 1800-luvun lopulta oli pelätty metsien loppumista. Koska yksityismetsät käsittivät reilusti yli puolet metsävarannosta, oltiin huolestuneita niiden tilasta. Lainsäädäntöön haluttiin myös ottaa valistus- ja neuvontatyö, joka oli aikaisemmin ollut käytännössä vapaaehtoisjärjestöjen oman toimeliaisuuden varassa. Laajemmin katsottuna voikin havaita yksityismetsälakia suunniteltaessa pyrkimyksen erottaa metsätalous omaksi elinkeinokseen, kun se aiemmin oli liitetty kiinteästi maatalouden yhteyteen. Metsäammattilaisten pyrkimykset joutuivat vastakkain elintarvikeomavaraisuuteen pyrkineen maatalouspolitiikan kanssa. Sen nojalla syntyneet lukuisat pientilat eivät metsäammattilaisten mielestä antaneet riittävän hyvää mahdollisuutta tehokkaaseen metsätalouden raaka-ainetuotantoon. Suunnitteluvaiheessa myös metsähallitukselle kaavailtiin melko vahvaa kaitsijan roolia, mikä on sikäli ymmärrettävää, että se oli ainoa ja korkeinta metsäosaamista omaava valtion virasto.

Metsäammattilaisten piirissä yksityismetsien käyttöä on tarkasteltu lähinnä raaka-ainetuotannon kannalta. Lähtökohtana oli jo vuosisadan alussa, että talonpoikainen metsänkäyttö oli tuhmaavaa ja pahasta. Sellainen oli saatava loppumaan ja yksityisiä metsänomistajia oli voitava valvoa ja valistaa tarkemmin. Jos tarkastellaan sitä työtä, mitä vuoden 1917 asetuksen nojalla tehtiin, voidaan todeta, että lainvalvonta oli tärkein tehtävä. Kun tähän lisätään perinteisesti metsänomistajien

ennakkoluuloja herättänyt metsähallitus, ei molemminpuolisten ennakkoluulojen muodostumista voi pitää ihmeenä. Neuvontatyötä eivät lääninmetsälautakunnat juuri ehtineet tehdä, ja se olikin jätetty pääasiassa maanviljelysseurojen vastuulle. Maanviljelysseurojen suurimmaksi ongelmaksi nousi rahanpuute. Sitä pyrittiin korjaamaan perustamalla metsäosastoja, jotka hoitivat paitsi neuvonta- myös metsätoimistotöitä, joista saatettiin laskuttaa. Nämä työt aiheuttivat arvostelua siitä, että maanviljelysseurojen metsätaloustoiminta kohdistui pelkkään rahanhankintaan. Yksityismetsäläkikeskustelun kannalta Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion asema osoittautui ongelmalliseksi, sillä sen käytännön työstä vastasivat metsäammattilaiset, mutta sen jäseniä olivat maanviljelysseurat. Kiistatta voidaan kuitenkin sanoa, että epämääräinen järjestelmä kaipasi jonkinlaista uudistamista.

Yksityismetsätalouden edistämistyö oli keskustelunaiheena suosittu etenkin metsäammattilaisten keskuudessa. Varsinkin toukokuussa 1924 pidetyn metsätaloudellisen neuvottelukokouksen jälkeen aihetta käsiteltiin erityisesti Tapion aikauskirjan sivuilla. Maanviljelysseurojen sisälläkin rivit rakoilivat siten, että niiden metsävirkeilijät eivät hyväksyneet ajatusta, jonka mukaan metsätaloustoiminnalla hankittuja rahoja olisi voitu käyttää muuhun kuin metsätalouteen. Se oli kuitenkin ollut SMK:n johdon alkuperäinen syy metsäosastojen perustamiselle maanviljelysseuroihin. Konsulentteja huolestutti neuvonnan ja opastuksen kohtalo, jos metsätoimistojen olisi pyrittävä hankkimaan mahdollisimman paljon rahaa seuroille. SMK ei alkanut vastarintaan metsäammattilaisiaan kohtaan, mutta rahanhankinta-ajatus eli edelleen.

Keskustelua yksityismetsätalouden tilasta käytiin jo ennen kuin yksityismetsäkomitea oli aloittanut työnsä lainsäädännön uudistamiseksi. Kun komitean työstä alkoi tihkua tietoja, sananvaihto kiihtyi. Pitkään äänessä olivat pääasiassa metsämiehet, mutta Tapion toukokuussa 1924 järjestämä neuvottelukokous oli käännekohta keskustelussa. Sen jälkeen erityisesti yksityismetsätalouden edistämistoiminta nousi myös maanviljelysseuroissa tärkeäksi puheenaiheeksi, ja erityisesti julkisuudessa pyrittiin puolustautumaan varsinkin Mauno Pekkalan

vastaan, jonka kritiikin katsottiin suuntautuneen maanviljelysseuroihin. Pekkala puolestaan antoi omilla puheenvuoroillaan aihetta arvosteluun, vaikka ei vielä kevääseen 1924 mennessä ollut kovin kriittinen ollutkaan. SMK:ssa oltiin kyllä selvillä edistämistoiminnan puutteista, mutta niitä ei mielellään julkisesti tunnustettu, vaan vedottiin rahanpuutteeseen. Edistämistoiminnan kohdalla maanviljelysseurojen metsäammattilaiset lähtivät kuitenkin puolustamaan oman erikoisalansa asemaa eivätkä suostuneet pelkiksi rahantekokoneiksi.

Muustakin kuin edistämistoiminnasta toki keskusteltiin. Lääninmetsälautakuntien metsäntarkastajat raportoivat jo 1920-luvun alkuvuosina toiminnastaan ja toivat esille melko ikävän kuvan siitä, kuinka toivotonta heidän taistelunsa metsänhaaskausta vastaan oli. Keskusteluun sekoittuivat myös aikakauden maatalouden ongelmat, kuten pientilojen tarkoitus ja niiden metsänsäilyttäminen. Nämä kysymykset kietoutuivat toisiinsa ja osin vaikuttivat myös yksityismetsälain säätämiseen. Poliittisesti oli välttämätöntä ottaa pienviljelijöiden asema huomioon, eikä heidän harjoittamaansa maa- ja metsätaloutta rohjettu siksi arvostella kovin sanoin muualla kuin ammattilehdissä. Niissä pienmetsätalous liitettiin kiinteästi yhteen haaskaavan metsänsäilyttämisen kanssa. Tosiasiat kuitenkin myönnettiin, eikä maareformin peruuttamista kukaan ainakaan julkisesti vaatinut. Asioihin haluttiin vaikuttaa valistuksella ja neuvonnalla, mihin myös SMK 1920-luvun puolivälin jälkeen heräsi. Tähän varmasti vaikuttivat juuri perustetut pienviljelijäjärjestöt, jotka söivät maanviljelysseurojen kannatusta.

III YKSITYISMETSÄKOMITEAN UUDISTUSEHDOTUS

1. YKSITYISMETSÄKOMITEA

Kun vuoden 1917 asetus metsän hävittämisen ehkäisemiseksi osoittautui vaikutukseltaan riittämättömäksi, katsoi valtioneuvosto melko pian tarpeelliseksi asettaa komitean suunnittelemaan toimenpiteitä yksityismetsätaloutta varten. Elokuussa 1922 asetettu komitea sai työnsä valmiiksi vuoden 1926 alkuun mennessä. Komitean jäseniksi kutsuttiin puheenjohtajana metsähallituksen apulaisylijohtaja J. Oskari Peurakoski ja jäseniksi kunnallisneuvos Karl Fieandt, senaattori Väinö Vuolijoki, metsäkoulun johtaja K. O. Elfving sekä kansanedustaja Juho Niukkanen. Näistä Vuolijoki ei kuitenkaan ennättänyt osallistua komitean työskentelyyn. Sihteeriksi nimitettiin metsäneuvos, metsähallituksen maankäyttö- ja asutusosaston päällikkö Mauno Pekkala.¹

Erityisesti Pekkala arvosteli kovin sanoin maatalousseurojen toiminnan tuloksettomuutta metsätaloudellisessa toiminnassa. Myös K. O. Elfving oli ottanut asiaan kantaa jo vuonna 1917, jolloin hän esitti, että yksityismetsätalouden edistäminen ja valvonta olisi annettu metsähallitukselle. Samaa oli esittänyt A. K. Cajander vuonna 1912.² Komiteassa oli vahva metsäalan edustus, ja sihteeri mukaan lukien myös metsähallituksen osuus oli melkoinen. Komitean asenne vaikutti myös jyrkästi aikaisemman järjestelmän vastaiselta. Poliittinen kenttä oli melko kattavasti edustettu. Jakauma oli sellainen, että Peurakoski oli toiminut suomalaisen puolueen kansanedustajana autonomian ajan lopulla, Fieandt edusti

---

1. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 1.

2. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 1–2; Helander 1949, s. 212–213.

säätyvaltiopäivillä talonpoikaissäätystä, Vuolijoki – kuten Pekkalan – oli sosiaalidemokraatti, Niukkanen maalaisliittolainen ja Elfvingiä on luonnehdittu "ruotsinmieliseksi monarkistiksi".

Pekkalan työksi jätettiin historiallisen katsauksen laatiminen aiemmasta yksityismetsätaloudesta Suomessa sekä tutustuminen Ruotsin ja Norjan vastaavaan toimintaan. Matkoja varten Pekkala sai apurahan maatalousministeriöltä. Varsinainen työ lykkääntyi, sillä komitean mielestä tilastotiedot yksityismetsistä olivat puutteellisia, joten päätettiin odottaa valtakunnan metsien inventoinnin tuloksia. Siten varsinaiseen suunnitteluun päästiin vasta vuoden 1925 aikana.³ Metsätalouden piirissä oltiin yleisesti sitä mieltä, että uudistus olisi tarpeellinen. Valvonta- ja valistustyö haluttiin antaa lääninmetsälautakunnille tai niistä kehitetylle järjestölle. Ymmärrettävästi lääninmetsälautakuntien virkailijakunta oli asiasta samaa mieltä.⁴ Ottaen huomioon, että varsinainen suunnittelu alkoi vasta vuonna 1925, yksityismetsäkomitea sai osakseen paljon huomiota. Tämä johtui ennen kaikkea Mauno Pekkalan aktiivisesta tiedotustoiminnasta ja terävistä kannantotoista jo ennen komitean työn valmistumista.

Komitea loi mietintönsä aluksi katsauksen yksityismetsätalouteen ja perusteli edistämistyön tarpeellisuutta. Tilastojen valossa voitiin todeta yksityisten omistavan yli puolet Suomen metsistä. Lisäksi yksityismaat sijaitsivat parhaimmilla ja tuottavimmilla alueilla sekä myös tuotannon kannalta edullisimmilla seuduilla. Samalla nämä metsät kuitenkin olivat komitean mielestä huolestuttavassa kunnossa, sillä niistä hakkuukypsiä oli vain mitättömän pieni osuus ja myös osin heikkolaa- tuista nuorta metsää oli alle puolet normaalimäärästä. Metsänhoidollisesti niitä oli myös käsitelty epätydyttävillä tavoilla.⁵ Alusta lähtien komitean työtä perusteltiin nimenomaan taloudellisilla syillä.

---

3. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 2.

4. Helander 1949, s. 213.

5. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 3–4.

Mietinnössä esiteltiin yksityismetsätaloutta edistäneet järjestöt, kuten maanviljelys- ja talousseurat, Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio, Pellervo-Seura sekä yhtiö- ja yhdistysmuotoiset järjestöt. Tärkein osa vastaisuutta ajatellen oli kuitenkin edistämistyön puutteiden arviointi. Yksityismetsätalouden edistämistyöhön oli maanviljelys- ja maatalousseuroille annettu jo 1890-luvulla julkisia varoja, koska Suomen Metsänhoitoyhdistyksellä ei ollut paikallisosastoja, jotka olisivat voineet huolehtia kenttätyöstä. Samalla yhdistys oli jäänyt pääosalle metsänomistajia vieraaksi. Siten maanviljelys- ja talousseurojen oli arveltu paremmin saavuttavan metsänomistajien luottamuksen. Tähän periaatteeseen komitealla ei ollut mitään huomautettavaa. Sen sijaan ongelmaksi oli muodostunut se, että metsätalouden ja puunjalostusteollisuuden merkityksen ja volyymin jatkuvasti kasvaessa seurojen resurssit eivät enää riittäneet niille annettujen tehtävien hoitoon.⁶

Suurelta osin komitea katsoi syynä jälkeenjääneisyyteen olleen liian vähäisissä resursseissa eli valtion apurahan pienuudessa. Siitä huolimatta maanviljelys- ja maatalousseuroilta oli muutamina vuosina jäänyt metsävaroja jopa säästöön ja osittain niitä oli käytetty myös muihin tarkoituksiin. Lisäksi metsänviljelyksen edistämistyö ei komitean mielestä tulisi seuroilta kunnollisesti hoidettua, koska ne hoitivat sitä sivutoimenaan.⁷ Juuri maanviljelys- ja talousseurojen toiminnasta oli jo aikaisemmin muodostunut kiista komitean ja seurojen välille. Komitean esille nostamat rahojen säästymiset olivat tapahtuneet ennen ensimmäistä maailmansotaa, joten ne saivat ehkä tarpeettomankin suuren huomion.

Osittain yksityismetsätalouden edistämistä hoiti myös Tapio, jolle myönnettiin vuodesta 1907 lähtien 40 000 markan suuruinen määräraha maanviljelyshallituksen kautta. Lisäksi se sai Suomen Metsänhoitoyhdistyksen 20 000 markan suuruisen apurahan käyttöönsä. Yksityismetsäkomitean valmistellessa mietintöään

---

6. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 23; 75 vuotta Tapion toimintaa 1982, s. 4.

7. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 23–25.

oli etenkin Tapion toiminta alamaissa, koska ei tiedetty miten yksityismetsätalous tulevaisuudessa järjestettäisiin.⁸ Pääosa työstä oli kuitenkin maanviljelys- ja talousseurojen käsissä. Ruodittuaan vallalla olleen järjestelmän puutteita komitea keskittyi tarkastelemaan Ruotsin ja Norjan yksityismetsätalouden edistämistyötä, kuten oli tehnyt myös aikaisempi, vuoden 1900 yksityismetsäkomitea. Tämä osuus lienee ollut mitä suurimmassa määrin Mauno Pekkalan käsialaa.

Mietintö käsitteli myös lääninmetsälautakuntien työtä ja tuli siihen tulokseen, että niiden toiminta-aikana asetuksen valvonta oli parantanut maassa vallitsevia hakkuutapoja. Erityisesti komitea painotti sitä, että useimmiten tulokseen oli päästy sopimusteitse, eikä pakolla. Kuitenkin tulokset olisivat voineet olla paremmat, mikäli lautakunnat olisivat enemmän voineet antaa valistusta, mihin vähäiset voimavarat eivät suoneet mahdollisuuksia.⁹ Lääninmetsälautakuntien toimintaa kuvattiin siis varsin myönteisessä sävyssä. Kuva on yllättävänkin positiivinen kun sitä verrataan siihen käsitykseen, mikä jää lääninmetsäntarkastajien ammattilehtiin kirjoittamista kuvauksista eri puolilta Suomea. Tosin he ovat kirjoituksillaan myös pyrkineet vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen ja ennen kaikkea saamaan lisää rahoitusta organisaatiolleen.

Varsinaisessa lakiesityksessä lääninmetsälautakuntia esitettiin lakkautettavaksi. Niiden tilalle perustettaisiin metsänhoitolautakunnat, joiden jäseniksi valittaisiin *"vähintään kolme ja enintään viisi metsänhoitoon perehtynyttä, paikallisoloja tuntevaa varsinaista ja yhtä monta varajäsentä"*. Jäsenten luvun määräisi maatalousministeriö metsähallituksen ehdotuksesta. Jäsenistä metsähallitus valitsisi yhden, maanviljelys- ja talousseurat muut. Lautakuntien lukumääräksi ehdotettiin 16, joista kaksi ruotsinkielisiä. Lautakuntien aatteellisiksi yhdyssiteiksi määrättäisiin Tapio ja Skogskultur. Koko järjestelmälle varattaisiin 7,5 miljoonan vuotuinen määräraha, jonka jaosta määräisi maatalousministeriö. Lisäksi komitea ehdotti

---

8. 75 vuotta Tapion toimintaa 1982, s. 4, 8.

9. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 55.

säädettäväksi lain, joka estäisi tilakeinottelun siten, että liikahakkuut myyntitarkoituksiin estettäisiin määrävuosiksi. Varsinaiset muutokset vuoden 1917 asetukseen olisivat jääneet vähäisiksi, eikä sitä ollut tarkoitus kumota. Johtosäännössä määrättiin, että lautakunnat itse päättäisivät virkailijoidensa palkkaamisesta. Lautakuntien tehtäviksi annettiin yksityismetsätalouden edistäminen, josta säädettiin yhdessä pykälässä ja metsäasetuksen noudattamisen valvonta ja muut tehtävät, joista säädettiin 14 pykälässä.¹⁰ Komitea ei siis halunnut kumota vuoden 1917 asetusta. Metsänhoitolautakuntien tehtäväksi jäivät edelleen lukuisat valvontavelvollisuudet. Metsähallituksen ja maatalousministeriön selkeä valvova asema suhteessa metsänhoitolautakuntiin oli ilmeinen, vaikka ne eivät suoranaiseen kenttätööhön juuri pääsisi vaikuttamaan.

Yksityismetsäkomitea koostui pääasiassa metsäammattilaisista. Siten sen linjaukset myös painottivat metsätalouden merkitystä. Maatalous- ja maanviljelysseuroja ei käsitelty kovin hienovaraisesti arvosteltaessa niiden yksityismetsätalouden neuvontatyötä, kun lääninmetsälautakuntalaitos sitä vastoin sai melko positiivisen arvion. Sinänsä laki ei määräyksiensä ja valvonnan osalta juurikaan muuttunut, vaan neuvonta- ja valistustyön organisointi esitettiin muutettavaksi. Tämä oli yksityismetsäkomitean työn merkittävin uudistusesitys ja samalla suurin kiistan aiheuttaja.

2. PUOLESTA JA VASTAAN – LAUSUNNOT YKSTYISMETSÄKOMITEAN MIETINNÖSTÄ

Yksityismetsäkomitea sai mietintönsä valmiiksi tammikuussa 1926, ja se julkaistiin maaliskuun lopulla. Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja eri tahoilta. Pääasiassa

---

10. Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2, s. 79–86.

sanansa saivat sanoa maanviljelysseurat ja lääninmetsälautakunnat, mutta myös ne valtion virastot, joiden toimialaa laki tulisi koskettamaan. Myös metsäseurat antoivat aiheesta lausuntoja. Mukana on myös Oulun läänin maaherran lausuntokin, vaikka sitä ei häneltä erityisesti pyydettykään. Sen sijaan puuta raaka-aineena käyttäneeltä metsäteollisuudelta ei kantaa kysytty. Maatalouspuolen järjestöt osoittivat lausuntonsa maatalousministeriölle ja metsätalousjärjestöt metsähallituksen yksityismetsien valvontaosastolle. Suurin osa lausunnoista tuli keskusvirastoille toukokuussa 1926, mutta viimeiset on kirjattu vuoden 1927 puolelle. Eri instanssit ottivat ehdotukseen kantaa myös lehtien sivuilla. Komitean työstä tihkuneet tiedot näyttävät vaikuttaneen mielipiteenilmauksiin monissa tapauksissa, etenkin negatiivisten kommenttien kohdalla.

2.1. Uutta lakia tarvitaan

Ministeriöön tulleista lausunnoista pienempi osa oli myönteisiä. Niitä leimaa myös lyhytsanaisuus eivätkä lausunnot sisällä pitkiä perusteluja. Valtaosa myönteisistä lausunnoista tuli lääninmetsälautakunnilta, mutta ei maatalouspuolellakaan oltu yksimielisesti komitean työtä vastaan.

Maataloushallitus antoi lausuntonsa maatalousministeriölle jo 21. tammikuuta 1926, eli ennen yksityismetsäkomitean mietinnön julkaisemista. Se vei osittain pohjaa maatalousjärjestöjen kritiikiltä, sillä maataloushallitus asettui yksityismetsäkomitean mietinnön taakse sillä edellytyksellä, että metsälautakuntien toimihenkilöillä olisi riittävä maatalouden tuntemus. Vieraana sen sijaan pidettiin ajatusta siitä, että ylin valvonta olisi metsähallituksella, joka oli kokonaan maataloudelle vieras virasto. Maataloushallitus painottikin maa- ja metsätalouden yhteenkuuluvuutta, ja katsoi että yksityismetsätalouden parissa toimivilta olisi tullut edellyttää myös maatalouteen perehtymistä. Lausunto ei kuitenkaan ollut yksimielinen, sillä maatalousneuvos Hirvensalo huomautti eriävässä mielipiteessään suurinpiirtein

samoista asioista, millä maanviljelysseuraväki oli yksityismetsäkomitean toimintaa arvostellut.¹¹

Ainoa komitean työtä kannattanut maanviljelys- ja talousseuraksi luettava järjestö oli ruotsinkielinen Föreningen Hushållningssällskapet Turusta, joka piti ajatusta lautakuntajärjestelmästä onnistuneena ja yksityismetsätaloutta edistävänä. Turun seudulla yksityismetsätalouden neuvonnan ja valvonnan järjestäminen olikin toiminut suhteellisen kitkattomasti. Alueellisia ja kieliryhmän etuja ajettiin esittämällä omaa metsänhoitolautakuntaa Turun saaristoon. Yleisesti ruotsinkielisten järjestöjen kannanotot olivat suomenkielisiä maltillisempia, eikä esimerkiksi 1920-luvulla ajankohtaista kielipolitiikkaa sotkettu mukaan.¹²

Harvat lausunnot olivat yhtä omintakeisia kuin Pienviljelijäin Liitolta saatu. Sen ehdotuksissa korostui käytännön työn lisääminen: metsänhoidonneuvoja olisi tullut palkata mietintöön verrattuna kaksinkertainen määrä eli 200, kun samalla olisi metsänhoitajien määrää voitu vähentää, mikä samalla olisi laskenut palkka- ja toimistomenoja. Nuoren keskusjärjestön kilpailu maanviljelysseurojen kanssa näkyy lausunnosta siten, että metsänhoitolautakunnat haluttiin saattaa enemmän riippuvaisiksi maanomistajista. Pienviljelijäjärjestöjen olisi lausunnon mukaan tullut päästä vaikuttamaan lautakuntien jäsenten valintaan. Erityisesti pienviljelijöille olisi tullut tarjota avustuksia ja halpakorkoisia luottoja. Itse lain suhteen haluttiin tehdä perusteellinen muutos: lähtökohdaksi olisi tullut ottaa kestävä kasvun periaate jälleenkasvuperiaatteen sijaan – tosin selittämättä mitä käsitteillä tarkoitettiin. Käytännössä liitto oli moderneilla linjoilla, sillä jälleenkasvuperiaatteessa on tavoitteena vain hakatun metsän uudelleenmetsittäminen, kun kestävä kasvu turvaisi metsän tuoton. Pienviljelijäin Liitossa ei ainakaan tunnettu huolta

---

11. KA; MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, maataloushallituksen lausunto N. o 1264 maatalousministeriölle 21.1.1926; maatalousneuvos Hirvensalon eriävä mielipide edelliseen 15.6.1926.

12. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetut lausunnot 1925–1928, Förening Hushållningssällskapetin lausunto N:o 875 maatalousministeriölle 5.5.1926.

metsänhoitajien palkkaeduista, pikemminkin päin vastoin. Vastaavia esityksiä tekivät liittoa lähellä olleet kansanedustajat myös eduskuntakäsittelyn aikana.¹³

Vasta helmikuussa 1927 annettua Pellervo-Seuran lausuntoa yksityismetsäkomitean mietinnöstä voisi luonnehtia varovaisen myönteiseksi. Siinä pidettiin ajankohtaisena erikoistumista myös maatalouden alalla. Lisäksi metsänomistajien uskottiin tarvitsevan nimenomaan käytännön neuvoja, ei konsulenttitoimintaa. Tässä suhteessa Pellervo-Seura oli Pienviljelijäin Liiton kanssa samoilla linjoilla. Ongelmaksi miellettiin se, että lautakunnat käyttäisivät julkista valtaa mutta olisivat kuitenkin yksityisoikeudellisia järjestöjä. On syytä muistaa, että Pellervo-Seura oli alusta alkaen ollut mukana yksityismetsätalouden neuvonnassa, ja maatalousseurat olivat käyttäneet sitä jossain määrin välineenä hyökkäyksissään yksityismetsäkomitean mietintöä vastaan.¹⁴

Maataloudelliset järjestöt ja maataloushallitus asettuivat maanviljelysseuroja ja niiden keskusjärjestöä lukuun ottamatta kannattamaan yksityismetsäkomitean suunnitelmaa. Oli oikeastaan jo vuoteen 1926 mennessä selvä, että maanviljelysseuraväki jäisi yksin puolustamaan asemiaan neuvontaa koskeneessa keskustelussa.

Selkeimmin maanviljelysseurojen toimintaa arvostelleen kannan otti Vaasan läänin lääninmetsälautakunta. Sen lausunnossa todettiin, että metsänhoitotoiminta oli läänin alueella lähes kokonaan loppunut ja että oli siirrytty metsätoimistotyöhön. Kielenkäyttö oli värikästä:

"On mielestämme liian törkeä solvaus sekä metsänomistajia että myöskin maanviljelysseuroja ja näiden virkailijoita kohtaan se nykyään esitetty väite että metsänomistajat peljäten ja vieroen lainvalvojinakin toimivia lääninmetsälautakunnan virkailijoita, eivät kernaasti käyttäisi näiden apua ja

---

13. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Pienviljelijäin Liiton lausunto 18.5.1926.

14. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Pellervo-Seuran lausunto 25.2.1927.

neuvoja metsätaloutensa järjestelyissä, vaan mieluummin kääntyisivät maanviljelysseuran virkailijan puoleen."

Erityisesti maanviljelysseurojen metsätoimistotyöt ärsyttivät Vaasan läänin lääninmetsälautakuntaa. Jyrkät kannanotot olivat tulleet Vaasan suunnasta tutuiksi jo lautakunnan virkailijoiden aikaisemmista lehtikirjoituksista. Kysymys olikin osittain tavasta esittää asia, sillä sisällöltään lausunto ei poikkea muiden lääninmetsälautakuntien alusunnoista kuin sikäli, että siinä haluttiin korostaa metsähallituksen vahvaa asemaa Suomen yksityismetsätaloudessa.¹⁵

Oulun läänissä oltiin maltillisempia. Sielläkin todettiin maanviljelysseurojen metsätoiminnan lähes tyrehtyneen. Näin siitä huolimatta, että edellisenä keväänä toimintaa oli pyritty yhteisellä kokouksella elvyttämään. Muuten maanviljelysseurojen toimintaan ei juuri puututtu. Lain osalta haluttiin kiinnittää huomiota keinotekoluun ja siihen, että metsänhävitykseen olisi voitava puuttua aikaisemmassa vaiheessa. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota myös pakkohuutokauppojen aiheuttamiin hävityshakkuisiin. Lausunnon sisältö oli pitkälti samanlainen kuin lääninmetsäntarkastaja Pelttarin Tapion aikakauskirjaan kirjoittamat artikkelit. Oulun läänissä laaja toimipiiri näyttää tehneen lääninmetsälautakunnan valvontatyön hyvin hankalaksi, sillä huoli metsäkeinottelusta nousi eri kirjoituksissa usein esiin.¹⁶

Pyydetyistä lausunnoista osa oli varsin suppeita. Esimerkiksi Hämeen läänin lääninmetsälautakunnan oli saanut mietinnön niin myöhään ja vain yhtenä kappaaleena, ettei sitä ollut juuri ehditty käsitellä. Kuitenkin esiteltiin asia hyväksi, vaikka epäiltiin, että virkailijoiden asema tulisi huononemaan, joten pätevää väkeä ei pitkäksi ajaksi tulisi saamaan. Samaa epäiltiin Uudenmaan lääninmetsälautakunnassa sekä Suomen metsänhoitoyhdistyksessä. Valtion virkamiehen eläke- ja

---

15. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetut lausunnot 1925–1928, Vaasan läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 1063, 7.5.1926.

16. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Oulun läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 831, 8.5.1926.

muiden etujen menettämisestä nuristiin myös muutamassa muussa lausunnossa, mutta sitä ei nostettu lakiesitystä kaatavaksi ongelmaksi. Arvatenkin syynä oli se, että monien lääninmetsälautakuntien viranhaltijoiden uskottiin jatkavan metsänhoitolautakunnissa. Myöskään asutushallitus ei puuttunut mietintöön kuin toteamalla hyväksi sen, että pientilallisten asia oli mietinnössä huomioitu.¹⁷

Useimmat lausunnot keskittyivät pääasiassa esitettyyn järjestelmään. Myös Mikkelin läänin lääninmetsälautakunta totesi heti alkuun, että maanviljelysseurat pääsisivät uudessa järjestelmässä edelleen vaikuttamaan asioihin, vaikka muuta oli väitetty. Lausunnossa huomioitiin kuitenkin myös lain kirjain: siinä olisi haluttu hakkuuilmoitukset pakollisiksi ja käsite "järkiperäinen harventaminen" olisi vaatinut tarkentamista. Jälkimmäistä eivät mikkeliäisten mielestä ainakaan kunnanmetsälautakuntien jäsenet tulisi ymmärtämään.¹⁸

Turun ja Porin läänin lääninmetsälautakunta laittoi suurimman painon valvonnan ja neuvonnan yhdistämiselle. Asia nähtiin täsmälleen päinvastoin kuin maanviljelysseuroissa:

*"Omaisuuuden käytön rajoittaminen on siksi arkaluontoinen tehtävä, että jollei sitä voida toteuttaa ohjaavassa mielessä, ei sen hyödyllisyys juurru kansan oikeustajuntaan, vaan saattaa käydä niin, että metsätalouden edistämiseksi tarkoitettu laki muodostuu edistämisen esteeksikin."*¹⁹

---

17. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Hämeen läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 582, 14.5.1928; asutushallituksen lausunto N:o 3340 maatalousministeriölle 14.5.1928; Uudenmaan läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 178, 15.5.1928; Suomen metsänhoitoyhdistyksen johtokunnan lausunto 15.5.1928.

18. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöistä annetuista lausunnoista, Mikkelin läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 667, 18.5.1926.

19. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Turun ja Porin läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 496, 20.5.1926.

Koska lääninmetsälautakuntien maallikkojäsenet useimmiten olivat maanviljelysseurojen edustajia, jouduttiin joissakin tapauksissa pattitilanteeseen. Kuopion läänin lääninmetsälautakunta ei antanut minkäänlaista lausuntoa, vaan lähetti metsähallitukselle pöytäkirjanotteen, koska kaikki jäsenet eivät olleet paikalla ja läsnäolijoiden mielipiteetkin jakoutuivat puolesta ja vastaan. Myös Viipurin läänin lääninmetsälautakunnasta tuli epävarma, vaikkakin myönteinen lausunto. Siinä epäiltiin jääviysongelman mahdollisuutta, jos metsänhoitolautakunta joutuisi tarkastamaan omaa työtään. Kummassakin läänissä maanviljelysseurat olivat jyrkästi yksityismetsäkomitean mietintöä vastaan, mikä näyttää vaikuttaneen myös lääninmetsälautakuntien lausuntoihin.²⁰

Muihin lausunnon antajiin verrattuna metsähallitus oli erilaisessa asemassa. Se antoi lausuntonsa maatalousministeriölle vasta heinäkuussa 1926, ja virastossa oli ilmeisesti ehditty perehtyä pääasiassa toukokuussa tulleisiin muihin lausuntoihin. Se käy ilmi lääninmetsälautakuntia käsittelevän osuudena puolusteleavasta sävystä. Metsähallituksessa perusteltiin myönteistä kantaa asutuslain vaikutuksesta syntyneiden pientilojen saamisella neuvonnan piiriin, minkä suhteen sen kanta vertautuu Pienviljelijäin Liittoon. Metsähallituksella olikin yksityismetsätalouden ylimpänä valvojana varmasti valtakunnan perusteellisin tieto pientilojen asemasta. Rahoituksesta metsähallitus oli eri mieltä komitean puheenjohtajan kanssa ja halusi varat kokonaan valtion budjetista. Lausunnossa puututtiin myös itse lakiin ja haluttiin, että myös kasvavaa lehtimetsää tulisi suojella haaskaavalta hakkuulta. Perustelu oli taloudellinen, sillä lehtimetsät olivat tarpeen vaneri-, tulitikku- ja

---

20. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Kuopion läänin lääninmetsälautakunnan pöytäkirjanote N:o 596, 21.5.1926; Viipurin läänin lääninmetsälautakunnan lausunto N:o 553, 28.5.1926; Föreningen för Skogskulturin lausunto 15.6.1926.

rullateollisuuden raaka-aineena. Omaan osuuteensa esitetyssä järjestelmässä metsähallitus ei puuttunut.²¹

Lääninmetsälautakuntien lausunnot olivat yksityismetsäkomitean lakiehdotusta tukevia, lukuun ottamatta Kuopion läänin lääninmetsälautakuntaa. Myös Viipurin läänin lääninmetsälautakunnan lausunto on jonkin verran epävarma. Lääninmetsälautakuntien jäsenistö koostui yleensä maanviljelijöistä, jotka valtaosin olivat myös maanviljelysseurojen jäseniä. Myös muutama maataloudellinen järjestö sekä maataloushallitus kannattivat komitean esittämää järjestystä. Useimmat lausunnot ovat lyhyitä, eivätkä sisällä merkittäviä linjauksia. Lautakuntien kommentteista jäävät päällimmäisenä mieleen huoli tulevien virkailijoiden asemasta. Epäilemättä monet lääninmetsälautakuntien virkailijat olivatkin tarjolla metsänhoitolautakuntien virkoihin.

2.2. Tapio kahden vaiheilla

Vaikeimpaan tilanteeseen lausuntoa annettaessa joutui Tapio-yhdistys, jota ristiriidat olivat repineet jo aikaisemmin yksityismetsätalouden järjestelyä käsiteltäessä. Yhdistyksen metsämiehet olivat varauksetta uuden järjestelyn kannalla, mutta kun enemmistön jäsenistä muodostivat maanviljelysseurat, ei ulospäin esitettävästä kannasta voinut etukäteen olla varmuutta. Tilanne oli ollut tulehtunut jo kevään 1924 neuvottelupäivistä lähtien.

A. Benj. Helanderia haastateltiin Uuteen Suomeen 27. toukokuuta. Haastattelu oli otsikoitu "Metsälautakuntain kehittäminen metsänhoitolautakunniksi". Helander ei uskaltanut puhua Tapion puolesta, sillä lausunnon antamista varten oltiin vasta kokoontumassa. Sen sijaan hänen oma mielipiteensä oli, että metsän-

---

21. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, liite V. R. Toijalan esityslistaan, metsähallituksen lausunto maatalousministeriölle 13.7.1926. Metsähallituksen arkistosta löytyneessä launnossa ei oli allekirjoittajia, kuten muiden lausunnonantajien kohdalla.

omistajakunta oli kysymyksessä hajaantunut, kun suuri yleisö näytti sen sijaan asettuneen komitean ehdotuksen kannalle. Helanderin mielestä valvonnan ja neuvonnan yhdistämisen mukanaan tuomaa ristiriitaa oli kenties liioiteltu. Virastomaisuus esitetystä muodosta oli kuitenkin Helanderin mielestä vaarana, vaikka maanviljelys- ja talousseurat saivatkin olla valitsemassa jäseniä. Ydinkysymys olikin päällekkäisten ja toisiaan kritisoivien järjestelmien purkaminen (siis maanviljelysseurat ja lääninmetsälautakunnat). Metsänhoitolautakunnille olisi annettava jonkinlainen yhdistävä elin, keskusseura. Käytännöllisesti katsoen saman haastattelun julkaisi myös Maaseudun Tulevaisuus.²²

Helanderin oli syytäkin olla varovainen. Hän valmistautui esittelemään yksityismetsälakia Tapion edustajistolle lausunnon antamista varten laatimalla aiheesta muistilistan, jossa nosti esille komitean mietinnössä piilevän vaaran uuden järjestön virastomaisuudesta. Hänen mielestään ei riittänyt, että Tapio ja Skogskultur pidettäisiin vain aatteellisina järjestöinä. Hän muistutti myös siitä, ettei Ruotsissa ollut jouduttu hankaluuksiin, vaikka siellä ei vastaavia järjestöjä lainkaan valvottu ylhäältä päin. Siellä olivat valvontapyrkimykset aina herättäneet maanviljelijöiden vastustuksen. Helanderin näkemyksen mukaan keskusseurojen tulisi olla sen muotoisia, että metsänhoitolautakunnat olisivat niiden jäseniä, ja ne valitsisivat keskusseuran edustajiston. Edustajisto taas valitsisi johtokunnan viidestä jäsenestä neljä ja metsähallitus yhden. Keskusseura ei antaisi lautakunnille sitovia päätöksiä vaan neuvoja. Ellei lautakunta tyytyisi keskusseuran neuvoihin, voisi se kääntyä metsähallituksen puoleen. Muistilistan sisältö näkyi Helanderin antamissa haastatteluissa ja Tapion lausuntoon johtaneen kokouksen käsittelyssä.²³

Edustajiston kokouksesta tuli maa- ja metsätalousmiesten välinen yhteenotto. Aluksi Mauno Pekkala oli selostamassa komitean työtä. Sen jälkeen luettiin

---

22. Uusi Suomi 27.5.1926; Maaseudun Tulevaisuus 27.5.1926.

23. KA, Keskusmetsälautakunta Tapion arkisto, Lakien ja asetusten valmistelua koskevat asiakirjat, Yksityismetsälaki 1908–1949, Muistilista yksityismetsänhoidon edistämistyöstä, ei päiväystä.

johtokunnan laatima lausuntoehdotus. Ensimmäisen puheenvuoron käytti Erkki Pullinen. Hänen mielestään metsätalouden eristäminen maataloudesta oli ensimmäinen askel metsien sosialisointiin. Hän syytti komiteaa myös maanviljelysseuroja koskevien virheellisten numerotietojen antamisesta. Pullinen selitti, että ehdotus oli kansan tahdon vastainen, koska vuoden 1917 metsäasetuksessa oli nimenomaan haluttu erottaa neuvonta ja valvonta. Pullinen jätti huomiotta sen, että keskeisestä eduskuntakäsittelystä oli kulunut jo 15 vuotta. Hän hyökkäsi myös metsähallitusta vastaan ja ihmetteli, miksi virasto halusi jäädä "ikuisiksi poliisiksi". Lausuntoehdotusta hän piti vielä syyttävämpänä maanviljelysseuroja kohtaan kuin komiteanmietintöä. Myös Kuopion läänin maanviljelysseuran edustajat antoivat kärkkään lausunnon, tosin kirjallisesti. Siinä syytettiin komitean maanviljelysseuroista antamaa kuvausta *"jopa varmaan tahallisesti vääristellen ja saivarrellenkin"* tehdyksi. Komitea olikin kuopiolaisten mielestä keskittynyt maanviljelysseurojen mustamaalaamiseen.²⁴

Pullinen oli ehkä kiivain yksityismetsälain vastustaja, mitä maanviljelysseuroista löytyi. Kaikin ajoin hän ei malttanut pysyä asiassa vaan ryhtyi kiivas-tuneena syyttelemään kaikkia eri mieltä olleita. Pullinen jatkoi linjalla, jonka oli omaksunut kevään 1924 metsätaloudellisessa neuvottelukokouksessa. Yhtä kriittisiä olivat myös Kuopion läänin maanviljelysseuran edustajat, aivan yhtä räikeällä tavalla. Yksityismetsäkomitea sai nyt kuulla kunniansa mietinnössään maanviljelysseuroihin kohdistuneesta arvostelusta. Voidaan vain arvailla, miten Pullisen ja muun maanviljelysseuraväen kevään 1924 neuvottelukokouksessa esittämä arvostelu oli vaikuttanut komiteaan, joka ei vielä silloin esiintynyt kovin syyttävästi maanviljelysseuroja kohtaan.

Metsämiehet kuitenkin puolustautuivat. Apulaisjohtaja Peurakoski metsähallituksesta totesi, että komitean tietojen puutteellisuus johtui juuri maanviljelys-

---

24. KA. MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Suomen metsänhoitoyhdistys Tapion edustajiston kokouksen pöytäkirja 27.5.1926.

seuroista, ja että komitean jäsenistä neljä oli ollut suoranaisesti tekemisissä kyseisten seurojen kanssa. Hän painotti vielä sitä, ettei komitean työ ollut lähtöisin vihasta maanviljelijöitä kohtaan. Tapion lausuntoa laatinut A. Benj. Helander puolestaan mainitsi, että lausunto oli laadittu metsänhoitotyön edun kannalta, vaikka se ei kaikkia miellyttäisikään.²⁵

Lopulta päätettiin äänestää lausunnosta, koska siitä ei päästy yksimielisyyteen. Äänestyksessä puoltava kanta voitti äänin 7–6. Pullinen ei vielääkään hyväksynyt tappiota, vaan vaati kokouspöytäkirjan liittämistä lausuntoon, koska voitto tuli vain yhdellä äänellä ja paikalla oli vain kolmetoista seuraa ja päätös oli *"kaikkien maanviljelysseurain vakaumuksen vastainen"*. Pullinen sai vielä tahtonsa läpi niin, että vähemmistöön jääneiden puolelta oli valittava toinen pöytäkirjan tarkastaja.²⁶

Lausunto oli lopulta myönteinen, seikkaperäinen ja osin kriittinenkin yksityismetsäkomitean työtä kohtaan. Maanviljelysseurojen metsätaloustoiminnan heikkojen tulosten syyksi nähtiin se, että seurojen metsävaliokunnilla ei ollut omaa päätäntävaltaa ja että niiden metsätalouskonsulentit olivat usein nuoria miehiä, joilla ei ollut riittävää vaikutusvaltaa. Metsäasiat olivat usein jääneet seuroissa vähäiselle huomiolle. Komiteaa arvosteltiin siitä, ettei se ollut riittävästi huomionut vähäisten määrärahojen vaikutusta maanviljelysseurojen toimintaan. Siitä huolimatta pidettiin yksityismetsätaloustoiminnan tehostamista seuroille ylivoimaisena tehtävänä.²⁷

Lääninmetsälautakuntien todettiin toimineen osin virastomaisesti, minkä arvioitiin johtuvan muun muassa Lex Pulkkisen valvonnan aiheuttamista vastuista. Tapiossa löydettiin valvonnan ja neuvonnan yhdistämisestä sekä hyviä että huonoja puolia. Huonoa oli se, että organisaatio joutuisi tarkastamaan omia töitään, ja hyvää

---

25. Sama.

26. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Suomen Metsänhoitoyhdisty Tapion lausunto 27.5.1926.

27. Sama.

se, että työ saisi uutta painoarvoa. Myöskään asiakkaiden ei tarvinnut pelätä joutuvansa lainrikkojiksi. Vihjauksista epäselvään tilivelvollisuuteen todettiin lautakuntien olevan siinä suhteessa samassa asemassa kuin maanviljelysseurat olivat maataloushallitukseen. Tapion mielestä lautakunnat olisivat voineet olla vapaampia, mutta toisaalta ne kuitenkin saivat valita itse omat virkailijansa. Maanomistajien arveltiin pelkäävän, että lautakunnista muodostuisi uusi poliisiviranomainen. Niinpä niille olisi luotava yhdistävä elin kuten maanviljelysseuroilla-kin oli. Tämä järjestö hoitaisi vain neuvonnan, ei valvonnan tehtäviä. Loppulausuntona todettiin, että Tapion edustajisto yhtyi komitean käsityksiin muuten paitsi että oli saatava aikaan keskuselin, joka toimisi neuvoa antavana ja valvovana lautakuntien suuntaan. Tässä viitataan aivan ilmeisesti Tapioon itseensä, vaikka nimeä ei mainitakaan.²⁸

Tapion aikakauskirjan päätoimittajaa A. Benj. Helanderia harmitti asioiden käsittely kokouksessa niin, että hän kirjoitti siitä Tapion aikakauskirjaan vielä lokakuussa. Helander kirjoitti paheksuen äänestyksessä tappiolle jääneen osapuolen jälkipuheita, jotka kohdistettiin "väärin äänestäneitä" maanviljelysseurojen edustajia kohtaan. Pahimpana hän piti sitä, että jotkut seurakunnat arvostelivat itse valitsemiaan edustajia, vaikka näillä Tapion sääntöjen mukaan oli varsin itsenäiset valtuudet. Kritiikki kohdistuu selkeästi Erkki Pulliseen.²⁹

Maanviljelysseuramiesten, ja erityisesti Erkki Pullisen oli vaikeaa pitää päänsä kylmänä keskustelun aikana, ja he esittivätkin monia täysin perustelemattomia ja tunteenomaisia väitteitä. Asian käsittely muistutti kevään 1924 neuvottelukokouksen väittelyä. Käyty keskustelu kuvaa hyvin Tapion vaikeaa asemaa maanviljelysseurojen ja yksityismetsätalouden "nivelkohtana". Yksimielisyyttä oli vaikea löytää. Neuvontajärjestelmän tulevaisuutta ajatellen jo Helanderin muistilis-

---

28. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion lausunto 27.5.1926.

29. Helander 1926, s. 319–320.

tassaan esittämä ajatus kattojärjestöstä oli merkittävä, sillä se viittasi selvästi Tapijon suuntaan.

2.3. Kielteisiä kantoja

Yksityismetsätalouden neuvontatoiminnan uudelleenjärjestelyn vastustus keskittyi maanviljelysseuroihin ja niiden kattojärjestöön SMK:oon. Kun maanviljelysseuraväki oli vuonna 1924 ainakin jossain määrin tullut yllätetyksi, oltiin yksityismetsäkomitean mietinnön ilmestymiseen valmistauduttu paremmin. Jo ennen lausunnon antamista yksityismetsäasiaa käsiteltiin liitossa, joten kanta oli muodostettu hyvissä ajoin ennen kuin sitä SMK:lta kysyttiin.

SMK:n määräaikaisessa kokouksessa tammikuussa 1926 pidettiin metsäasioita käsitelleitä alustuksia ja myös valiokuntia asetettiin miettimään metsänhoitokysymyksiä. Kuopion maanviljelysseura alusti aiheesta "Onko syytä siirtää metsänhoidonneuvonta maanviljelysseuroilta lääninmetsälautakunnille?"

Alustuksessa oltiin sitä mieltä, että yksityismetsäkomitea oli jo alunperin päättänyt neuvonnan siirtämisestä lääninmetsälautakunnille ja että sanomalehdissä oli tätä kantaa esitetty vain myönteiseen sävyyn. Alustajat myönsivät, ettei maanviljelysseurojen työ ollut niin tehokasta kuin sen olisi tullut olla, mutta syynä olivat olleet liian vähäiset määrärahat. Heidän mielestään oli työhön käytetty jo enemmänkin rahaa kuin mitä valtiolta oli saatu. Lisäksi muistutettiin, ettei metsätalous voinut olla erillinen elinkeino vaan se muodosti erottamattoman osan maataloutta. Siksi olisi luonnollisinta pitää neuvonta maanviljelysseurojen tehtävänä. Arveltiin, että lääninmetsälautakuntien neuvontatyö aiheuttaisi vastustusta etenkin vähemmän kehittyneillä seuduilla. Lopulta uskottiin, että komitea ilmeisesti tulisi esittämään merkittäviä määrärahojen korotuksia, jotka maanviljelysseuroille suunnattuina saisivat aikaan vähintään yhtä hyvän tuloksen. Päätteeksi esitettiin kolme pontta: 1. yksityismetsätalouden neuvontatyön oli oltava kiinteässä yhteydessä muun maantalousneuvonnan kanssa 2. maanviljelys- ja talousseurat yksityismetsien omistajien

omina seuroina omasivat parhaat edellytykset neuvonnan suorittamiseen 3. jos riittävät määrärahat saataisiin, pystyisivät seurat hoitamaan tehtävän menestyksellisesti.³⁰ Alustus sisälsi kaikki ne argumentit, joilla yksityismetsälakia myöhemmin vastustettiin, lukuun ottamatta Ruotsin esimerkkiä vastaan esitettyjä epäilyksiä.

Liiton metsäasiainvaliokunnan mietinnössä edellisen alustuksen pitäjiä oikaistiin siinä, että edistämistoimintaa ei suinkaan ollut tarkoitus siirtää lääninmetsälautakunnille vaan kokonaan uudelle järjestölle, jonka tiedettiin muistuttavan Ruotsin vastaavaa järjestelmää. Korjaukset oli saatu yksityismetsäkomitean jäseneltä, J. Oskari Peurakoskelta. Komitean työn suurimpana heikkoutena valiokunta piti neuvonnan ja valvonnan yhdistämistä. Lisäksi arvosteltiin järjestelmän kalleutta, koska se tulisi nielemään saman verran varoja kuin maanviljelys- ja talousseurojen kaikkiaan saamat varat tuolloin olivat. Yleisesti valiokunta yhtyi alustajien mielipiteeseen. Valiokunta esitti edustajainkokouksen hyväksyttäväksi lähestulkoon samat ponnet kuin alustuksessakin. Valiokunnan mietintöön jättivät T. W. Paavonen ja J. Oskari Peurakoski vastalauseen Tapio-yhdistyksen nimissä. Siitä kävi ilmi, etteivät he voineet yhtyä kantaan, koska Tapio ei vielä ollut määritellyt omaansa. Henkilökohtaisesti vastalauseen esittäjät eivät kuitenkaan voineet valiokunnan ponsiin yhtyä.³¹ Metsävaliokunta oli samoilla linjoilla alustuksen kanssa, lukuun ottamatta Tapion edustajia. Tässä ilmenikin Tapion vaikea asema, kun se toisaalta oli metsäalan järjestö mutta toisaalta sen jäsenistön muodostivat maanviljelys- ja talousseurat. SMK asettui nyt ensimmäisen kerran selkeästi vastustamaan neuvonnan ja valvonnan yhdistämistä samalle organisaatiolle yksityismetsätaloudessa.

SMK antoi hylkäävän lausuntonsa yksityismetsäkomitean mietinnöstä 19. toukokuuta 1926. Samana päivänä järjestön sihteeriä Jalmari Jyskettä haastatel-

---

30. Tapion aikakauskirja 2/1926, Kuopion maanviljelysseuran johtokunnan alustus SMK:n määräaikaisessa kokouksessa 15.–24.1.1926, s. 33–38.

31. Tapion aikakauskirja 2/1926, SMK:n metsäasiainvaliokunnan mietintö ja vastalause 19.1.1926, s. 38–41.

tiin Helsingin Sanomiin. Lausunnossa mainittiin komitean numerotietojen pienistä virheellisyydestä. Siitä huolimatta virheitä selitettiin pitkälti. Lisäksi valitettiin Tapion ylläpitämän taulukoinnin monimutkaisuutta jotka "*— lienee yleensä jätetty asianomaisen metsävirikailijan suoritettavaksi ja lähetetty sitten, arvattavasti sen enempää tarkastamatta, Tapio-yhdistykselle*". Kommenttia voi pitää ylimielisenä ja suoranaisena epäluottamuslauseena oman organisaation päätoimisille metsävirikailijoille. Liitto painotti vuosien 1908–1914 toimintaa, joka olikin vilkasta, mutta vaikenä 1920-luvun alkuvuosista, jolloin toiminta oli lamassa. Metsätoimistotyön lisääntymistä perusteltiin myös sillä, että ensimmäisen maailmansodan aikana ihmisiltä katosi halu metsien keinolliseen uudistamiseen (siis istutukseen) eikä maanviljelysseuralla ollut mahdollisuutta pakottaa ihmisiä. Niinpä toimitettiin metsänlukuja ja leimausta.³²

Lausunnossa paheksuttiin myös sitä, että Tapio-yhdistyksen toimintaa eikomitean mietinnössä ollut arvosteltu ja sen työtä selostettaessa oli käytetty eri mittapuuta kuin muiden yksityismetsätalouden järjestöjen kohdalla. Ruotsin yksityismetsätoiminnasta komitea antoi liiton mukaan myös liian ruusuisen kuvan. Siellä oltiin perinteisesti totuttu ylhäältä johdettuun toimintaan. Siellä oli ollut käytettävissä ylenpalttisesti rahaa, ja sitä oli myös säästynyt. Liitto ihmettelikin, miksei sitä pidetty epäkohtana, jos näin oli maatalousseurojen kohdalla. Myös lääninmetsälautakunnista annettu kuva oli liiton mielestä puutteellinen. Ei annettu tietoa rahankäytöstä tai lautakuntien ja maanviljelysseurojen yhteistoiminnasta. Liiton mielestä lautakuntien tuloksellinen toiminta maanomistajien kanssa solmittujen sopimusten kauttakkin oli johtunut enemmän pakosta tai tuomion uhasta kuin vapaasta tahdosta. Vaiteliaisuuden arveltiin johtuneen siitä, että lääninmetsälautakunnista tultaisiin muodostamaan tulevat metsänhoitolautakunnat. Yleensä todettiin, että uudella järjestelmällä oli vain kansanvaltainen kuori, ja metsänhoito-

---

32. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton lausunto N:o 3867, 19.5.1926; Helsingin Sanomat 19.5.1926.

lautakunnat tulisivat olemaan virastoja, jotka pääasiassa valvoivat maanomistajia. Näin muun muassa siksi, että metsähallitus oli järjestelmän ylin valvoja.³³

SMK oli kerännyt oikeastaan kaikki mahdolliset argumentit, joilla yksityismetsälakia oli vastustettu tai tultiin vastustamaan käydyn keskustelun aikana. Määrällisesti eniten käytettiin palstatilaa tilastotietojen korjaamiseen, vaikka lausunnon alussa myönnettiin, että virheet olivat vähäisiä. Loppupuolella kiinnittää huomiota se, että katkeransävyyisesti valitettiin sitä, ettei muiden yksityismetsätalouden edistämistyöhön osallistuneiden organisaatioiden toimintaa ollut arvosteltu yhtä ankarasti kuin maanviljelysseurojen toimintaa. Tämä on oleellista sikäli, että maanviljelysseurat olivat jäseniä Tapio-yhdistyksessä ja Tapion SMK:ssa. Myös lääninmetsälautakuntien jäsenet olivat usein maanviljelysseurojen aktiiveja. Lisäksi esitettiin melko runsaasti arvailuja siitä, kuinka uusi järjestelmä tulisi epäonnistumaan. Ylipäänsä SMK:n vastustavat argumentit eivät kovin hyvin kestä lähempää tarkastelua, sillä ne kohdistuivat enimmäkseen yksityiskohtiin, joilla ei kokonaisuuden kannalta ole kovin suurta merkitystä.

Yksityismetsäkomitean sihteeri Mauno Pekkala puolustautui SMK:n lausuntoa vastaan laatimalla 27. heinäkuuta 1926 maatalousministeriön käyttöön promemorian. Pääasiassa yksityiskohtiin puuttuneessa tekstissään Pekkala pyrki kumoamaan itseensä ja komitean työhön kohdistunutta kritiikkiä. Näin metsähallituksen virkamies pystyi julkisen keskustelun ulkopuolella ottamaan kantaa keskellä lainvalmisteluprosessia. SMK:n lausunnon lisäksi promemoriaan näyttäisi vaikuttaneen Tapion edustajainkokouksessa toukokuussa käyty kiihvasanainen keskustelu.³⁴

---

33. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton lausunto N:o 3867, 19.5.1926.

34. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Mauno Pekkalan promemoria SMK:n valtuuskunnan lausunnosta maatalousministeriölle 27.7.1926.

Maatalousministeriölle lähetetyistä lausunnoista ehkä erikoisin oli Oulun läänin maaherra E. Y. Pehkosen ilman pyyntöä antama lausunto. Pehkonen oli sitä mieltä, että komitea oli lähtenyt virheellisesti liikkeelle Ruotsin olosuhteista, joiden paremmuutta oli liioiteltu. Lausunnossa oltiin sitä mieltä, ettei maataloudesta saisi irrottaa osia. Maaherralle oli myös jäänyt epäselväksi, tuliko järjestelmästä valtion elin, varsinkin kun lautakuntien tilintarkastus oli jäänyt epämääräisesti ilmaistuksi. Pehkonen piti huonona asiana myös sitä, että ulkopuoliset henkilöt tulisivat antamaan määräyksiä metsänomistajille ja että metsänhoidolliset näkökohdat korostuisivat liikaa. Hän esitti myös perustelemattomiavihjauksia lääninmetsälautakuntien tulevaisuudessa mahdollisesti tekemistä väärinkäytöksistä. Lopuksi Pehkonen vaatii uuden komitean asettamista. Siinä olisivat olleet jäseninä SMK, maataloushallitus, metsähallitus ja niin sanottu Jänneksen komitea.³⁵

Maaherra Pehkosen oma-aloitteisesti lähettämä lausunto oli vielä SMK:n lausuntoakin jyrkempi kannanotto. Sen perusteet näyttivät tulevan suoraan maanviljelysseuroilta ja edustivat selkeimmin maalaisliittolaista antibyrokraattista perinnettä. Asioita katsottiin vain ja ainoastaan maatalouden kannalta ja sanottiin suoraan, että komitean ehdotus painottui liikaa metsänhoidollisiin näkökohtiin. Pehkonen olikin pitkään toiminut SMK:ssa eri tehtävissä, muun muassa valtuuskunnassa ja sihteerinä. Lopulta hän eteni aina liiton puheenjohtajaksi. Pehkonen oli toiminut maalaisliiton kansanedustajana autonomian ajalla ja maatalousministerinä vuosina 1920–1921. Puolueessaan Pehkonen kuului niin sanottuun oikeistoagraariin suuntaukseen, joka keskittyi Kyösti Kallion ympärille.³⁶

---

35. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Oulun läänin maaherran lausunto N:o 3274, 20.5.1926. Jänneksen komitea suunnitteli maamieskuntien perustamista. Ne olisivat olleet korporatiivisuontoisia maanviljelijöiden yhteenliittymiä, joilla olisi ollut suhteellisen laaja itsehallinto päätettäessä maatalouden asioista. Suunnitelma ei tuottanut tulosta.

36. Mylly 1989, s. 220, 233.

Svenska lantbrukssällskapet i Finland förbundin hallituksen lausunto yksityismetsäkomitean mietinnöstä oli kielteinen mutta maltillinen. Huonona asiana siinäkin pidettiin neuvonnan ja valvonnan yhdistämistä. On syytä huomata, että lausunnossa puututtiin myös lain sisältöön, ei vain sen toteuttamiseen: liiton mielestä uusikin lakiehdotus oli haaskaustapauksissa liian epäselvä. Siinä olisi tullut liiton mielestä kiinnittää enemmän huomiota järkipäraseen harventamiseen. Suomenkielisen keskusjärjestön kannasta poiketen olisi yksityismetsien valvonta annettu kokonaan metsähallitukselle.³⁷

Kielteisen, mutta asiallisen lausunnon yksityismetsäkomitean mietinnöstä antoi Maataloustuottajain Keskusliitto (MTK) vasta syyskuun lopulla 1926. MTK oli oikeastaan ainoa maanviljelysseuraväen ulkopuolinen järjestö, joka asettui yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelyö vastaan. Lausunnon mukaan neuvontatyötä ei tulisi siirtää pois maanviljelysseuroilta, sillä metsätalous kuului olennaisesti maanviljelyksen piiriin. Jotta toiminta tehostuisi, olisi SMK:oon perustettava uusimuotoinen metsävaliokunta, jolle ehdotettiin nimeksi johtokuntaa. Lausunnossa arveltiin maanviljelijöiden suhtautuvan lautakuntiin ennakkoluuloisesti. Neuvonta ja valvonta olisi kuitenkin voitu yhdistää, jos niitä harjoittava elin olisi jätetty maanviljelysseurojen metsähallintoelimille. Itsehallinnolliseksi keskuselimeksi olisi voitu muodostaa Tapio. Erityistä lakia metsänhävittämisen ehkäisemiseksi tilakeinottelun yhteydessä ei pidetty tarpeellisena. Lopuksi kuitenkin todettiin, että metsänhoitoasioille olisi seuroissa laitettava enemmän painoa.³⁸ Kielteisyydestään huolimatta MTK oli jossain määrin kriittinen myös maanviljelysseurojen harjoittaman neuvontatoiminnan suhteen. Maanviljelyksen yhtenäisyyden puolesta MTK kuitenkin puhui, eikä halunnut erillisiä järjestöjä yksityismetsätalouden toimijoiksi.

---

37. KA, MHA, metsälakikomitea 1928 Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Svenska lantbrukssällskapet i Finland förbundin hallituksen lausunto N:o 4325, 27.5.1926.

38. KA, MHA, metsälakikomitea 1928, Öa 1, jäljennökset yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetuista lausunnoista 1925–1928, Maataloustuottajain keskusliiton valtuuskunnan lausunto N:o 7510, 24.9.1926.

Yksityismetsäkomitean mietinnön aiheuttamat reaktiot olivat keväällä ja alkukesästä 1926 jonkin verran sekavat. Esityksen vastustajat eivät vielä olleet heränneet aktiivisimpaan toimintaansa ja lehtikirjoittelu oli yleisesti varovaisen myönteistä. Näin siitä huolimatta, että SMK pyrki herättelemään jopa jonkinasteista kampanjaa yksityismetsälakiesitystä vastaan. Sen sijaan suurin osa metsähallituksen ja maatalousministeriön pyytämistä lausunnoista oli toimitettu jo toukokuun loppuun mennessä. Niistä kiinnostavimmat ovat SMK:n ja Tapion lausunnot, joista paljastuu kiistan peruslähtökohta: maanviljelysseurat eivät halunneet menettää yksityismetsätalouden neuvontatyötä. Maanviljelyspuolella rivit eivät olleet yhtenäiset. Maanviljelyshallitus asettui puoltamaan komitean mietintöä, kuten myös ruotsinkielinen Förening för Hushållningen. Lääninmetsälautakuntien lausunnoista päällimmäiseksi jäi mieleen huoli metsänhoitohallitusten virkailijoiden asemasta. Lausunnoissa selvästi ennakoitiin lääninmetsälautakuntien virkailijoiden siirtymistä uuden organisaation palvelukseen.

3. KESKUSTELUA LEHTIEN PALSTOILLA

Yksityismetsäkomitean mietinnön ilmestyttyä keväällä 1926 oli lehtikirjoittelu hetken aikaa vilkasta. Alkuun ilmestyi pääasiassa uutisista, mutta mielipidekirjoituksiakin tuli vähitellen mukaan. Kiinnoostus kuitenkin laimeni viimeistään syksyyn 1926 mennessä.

Mauno Pekkala esitelmöi yksityismetsälaista, ja sitä valmistelleen komitean työstä maaliskuun lopun metsäviikolla Helsingissä. Esitelmä julkaistiin Suomen Sosialidemokraatissa kokonaisuudessaan 13.–14. huhtikuuta, minkä lisäksi siitä uutisoivat Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet ja Uusi Suomi. Pekkalan ajatukset olivat aiempaan keskusteluun verrattuna yllättävän sovittelevia. Hän perusteli yksityismetsälain säätämistä muun muassa kasvaneella pientilojen määrällä. Tätä perustelua ei juuri muissa kirjoituksissa, ainakaan näin varhain, voi löytää. Pekkala

pyrki esittämään metsänhoitolautakunnat nimen omaan vapaina järjestöinä, ei virastoina. Lisäksi yksityismetsäkomitea oli katsonut, että uusien järjestöjen kokoonpanosta oli vastuu annettava niille, jotka tähänkin asti olivat valistustyötä tehneet, eli maanviljelys- ja talousseuroille. Tämä markkinointi ei missään vaiheessa tuottanut tulosta, vaan uuden järjestelmän vastustajat pelkäsivät metsänhoitolautakuntien muodostuvan virastoiksi. Pekkala vetosi myös Ruotsin esimerkkiin ja siteerasi ruotsalaisten valtiopäiväedustajien lausuntoja sikäläisestä, esimerkkinä käytetystä järjestelmästä, joka oli hänen mukaansa toiminut hyvin. Lehdet eivät alustajan puheenvuoroa kommentoineet.³⁹

Maalaisliiton johtava lehti Ilkka julkaisi otteita yksityismetsäkomitean mietinnöstä 10. huhtikuuta alkaen, kyseisenä päivänä pääkirjoituspalstalla. Metsäasioista Ilkkaan runsaasti kirjoittanut maanviljelyskoulun johtaja N. A. Lehtonen teki komitean työstä tarkempaa selkoa useampiosaisessa kirjoitussarjassa.. Siinä selviteltiin metsänhoitolautakuntien aatteellisia yhdyssiteitä, rahoittamista ja edistämistyötä. Kirjoittaja piti mietintöä harkittuna ja onnistuneena. Hän ei myöskään hyväksynyt sitä vastaan esitettyjä väitteitä. Lopuksi hän totesi: *"On hartaasti toivottava, että hallitus vielä tämän vuoden aikana tekisi esityksen eduskunnalle ja että asia lopullisesti ratkaistaisiin komitean ehdottamalla tavalla."* Kirjoitussarja oli täysin yksityismetsälakiesityksen kannalla, eikä Ilkan sivuilla komitean työtä juuri kritisoitu.⁴⁰

Kokoomuksen pää-äänenkannattaja Uusi Suomi käsitteli yksityismetsätalouden asemaa pääkirjoituksissaan huhtikuun lopulla. Kirjoitukset olivat melko kovasanaisia, sillä niissä todettiin yksityismetsätalouden laiminlyöty tila ja suorainen haaskaus. Lähtökohtana oli puunjalostusteollisuuden merkitys kansanta-

---

39. Helsingin Sanomat 24. ja 27.3.1926; Hufvudstadsbladet 27.3.1926; Uusi Suomi 27.3.1926 ja Suomen Sosialidemokraatti 26.–27.3 ja 13.–14.4.1926.

40. Ilkka 10. ja 14.4. sekä 25.6.1926.

loudelle. Kirjoitus myötäili yksityismetsäkomitean mietintöä, eikä ollut sisällöltään mitenkään omaperäinen.⁴¹

Yksityismetsätalouden edistäminen nousi pääkirjoitussivulle myös Helsingin Sanomissa. Ensin esiteltiin rahanpuutteessa kitunutta ja heikosti toiminutta järjestelmää. Jatkossa paneuduttiin yksityismetsäkomitean suunnitelmiin myönteisessä sävyssä. toimenpiteet todettiin riittämättömiksi. Tämäkin pääkirjoitus näytti seuraavan tarkoin yksityismetsäkomitean mietintöä. Maataloustuottajain Keskusliiton Maaseudun Tulevaisuus kirjoitti yksityismetsätaloudesta laajemmin muutamassa artikkelissa, mutta lehti ei esittänyt tässä vaiheessa mielipiteitä.⁴²

Valtalehdissä kirjoittelu oli maltillista siitä huolimatta, että SMK:n lisätty valtuuskunta oli 6. toukokuuta päättänyt toimittaa lehtiin kirjoituksia, joilla oli tarkoitus vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen. Otoksen lehdistä ainoastaan Uuden Suomen 11. kesäkuuta julkaisema maanviljelysneuvos August Teräksisen haastattelu ja Ilkassa 16. heinäkuuta ilmestynyt SMK:n lisätyn valtuuskunnan selostus yksityismetsäkomitean mietinnöstä olivat sellaisia. Nämä kirjoitukset ovat kuitenkin ensimmäiset selkeästi kriittiset sanomalehdissä ilmestyneet artikkelit, ja ne vastasivat sisällöltään SMK:n päättämää linjaa.⁴³

Yksityismetsäkomitean mietinnöstä kirjoitettiin pääasiassa uutisluonteisia artikkeleita huhti-kesäkuun kuluessa. Merkittäviä kannanottoja kirjoitukset eivät sisältäneet, vaikka SMK:lla oli selkeä pyrkimys kampanjoida oman asiansa puolesta. Sen tulokset näyttävät kuitenkin kohtuullisen laihoilta. Pyydetty lausunnot oli valtaosin annettu toukokuussa, mutta ne eivät juuri herättäneet mielenkiintoa. Myöskään yksityismetsälakia ajaneet tahot eivät olleet julkisuudessa aktiivisia.

---

41. Uusi Suomi 29.–30.4.1926.

42. Helsingin Sanomat 12. ja 16.5.1926; Maaseudun Tulevaisuus 24.4. ja 11.5.1926.

43. KA, SMKA, Lisätyn Valtuuskunnan pöytäkirja 6.5.1926; Uusi Suomi 11.6.1926; Ilkka 16.7.1926.

Yksityismetsäkomitean mietinnöstä annetut lausunnot tulivat maatalousministeriöön syyskuun lopussa 1926. Maaseudun Tulevaisuus kertoi oman liittonsa MTK:n lausunnosta, mutta ei ottanut sen sisältöön kantaa. Viikkoa myöhemmin asia pääsi kuitenkin etusivulle. Siihen asti pelkästään uutisia julkaissut otti ensimmäistä kertaa kantaa yksityismetsätalouden neuvontakysymykseen liittonsa pääänenkannattajana. Artikkelissa todettiin MTK:n kielteisen lausunnon johtuneen siitä, että

"—maataviljelevän väestön, jonka omaisuutta yksityismetsät ovat, keskuuteen on juurtunut sellainen käsitys, että metsätalouttakin on pidettävä maatalouden osana ja sellaisenaan hoidettava eikä itsenäisenä talouden haarana, joka ilman muuta voidaan kokonaisuudesta irtireväistä".

Kirjoituksessa kuitenkin myönnettiin se, ettei yksityismetsätalouden edistämistyö ollut parhaalla mahdollisella tolalla. Siinä ehdotettiin erityisen uudelleen muodostettavan ja entisestä poikkeavan metsävaliokunnan perustamista maanviljelysseuroihin.⁴⁴

Seuraava talvi oli keskustelussa hiljaista aikaa. Ainoa asiasta muistuttanut oli Viron konsuli, metsänhoitaja Emil Vesterinen, josta tuli vuonna 1927 perustetun metsätaloudellisen valistustoimiston johtaja. Hän esitti yksityismetsänhoidon edistämistyöstä kirjoittaessaan ajatuksen varojen kokoamisesta suoraan metsänomistajilta. Vesterinen esitti kysymyksen: *"Onko todella niin, että metsäasia saa aina väistyä? Ja kuitenkin nuo samat maanviljelijät yhteensä ovat Suomen suurin metsänomistaja."* Vaikka esitys suoranaisesti kuului Tapion 20-vuotisjuhliin, on se kriittinen maanviljelijöiden metsänoitoasenteita kohtaan. Rahoitusvetoomuksen Vesterinen esitti myös puunjalostusteollisuuden suuntaan, eikä valtiovaltakaan

---

44. Maaseudun Tulevaisuus 25.9., 28.9. ja 2.10.1926.

piittaamatonta asennetta metsää kohtaan. Erikseen todettiin: *"Vaalivalmisteluissa-kaan ei metsätalouden ja sen varassa toimivan luontaisen teollisuuden kehittäminen ole saanut osakseen tarpeellista huomiota"*. Muutamassa muussakin lehdessä oli sama asia huomattu.⁴⁷

Ilkan kanta oli lähes täysin vastakkainen. Pääkirjoituksessa tunnustettiin, että Suomen vienti nojasi pääasiassa metsäteollisuuteen, mutta siitä huolimatta metsätalous tulisi pitää erottamattomana osana maataloutta. Sitten todettiin painokkaasti:

"Varsinaista teollisuusmaata ei Suomesta voi koskaan tulla, sillä meidän raaka-aineemme rajoittuu pääasiassa metsiin, ja niin suunnattoman tärkeä kuin Suomelle metsiin perustuva teollisuus onkin, ei sillä kuitenkaan ole läheskään rajattomat kehitysmahdollisuudet."

Maatalous asetettiin ensisijalle, mutta lopussa muistutettiin, ettei maalaisliitto aikonut unohtaa muitakaan elinkeinoja, sillä ne olivat kansakunnalle tärkeitä.⁴⁸

Vaikka A. K. Cajander ei kovin usein käsitellyt yksityismetsätaloutta, nousi se hänen vaalipuheensa aiheeksi. Puhe julkaistiin Helsingin Sanomissa ja se oli tämän otannan lehdissä ainoa kannanotto, jossa puututtiin yksityismetsälainsäädäntöön. Puheen pääaiheita olivat metsätalouden järkipärisyyden vaatimus ja pienviljelijäin metsätalous, mutta mitään käänteentekevää siinä ei esitetty. Cajander huomautti, ettei valistustyötä tulisi saattaa liian jäykkiin kaavoihin vaan vapaa valistustoiminta olisi paras vaihtoehto. Yhteistoimintaa olisi harjoitettava lääninmetsälautakuntien ja maanviljelysseurojen kesken. Cajander toi myös esille yksityismetsäkomitean suunnitelmat.⁴⁹

---

47. Uusi Suomi 4.6.1927.

48. Ilkka 13.6.1927.

49. Helsingin Sanomat 29–30.6.1927.

Muissa lehdissä yksityismetsälaki ei aiheena noussut esille, eikä niissä muutenkaan juuri käsitelty metsätalouden asioita. Metsätalous ei muutamia vaatimuksia lukuun ottamatta noussut vaalikirjoittelussa kovin tärkeään asemaan. Emil Vesterinen ja Mauno Pekkala yrittivät muistuttaa edunvalvonnan tärkeydestä myös politiikassa, mutta maaseutukysymyksistä pientilallisten asema oli tärkein vaalikysymys. Esimerkiksi aikaisemmin kovin niukasti maatalousasioihin huomiota kiinnittäneessä SDP:ssä maanviljelijäsosiaalidemokraattien painostusryhmä vaati puolueeltaan pienviljelijöiden etujen parempaa valvontaa. Sen yhteydessä metsätalous jäi sivulauseisiin. Eduskuntavaalit käytännössä hiljensivät yksityismetsälakikeskustelun kokonaan niin sanoma- kuin metsäalan ammattilehdistäkin.

****

Maatalousministeriön ja metsähallituksen pyytämät lausunnot tulivat takaisin pääasiassa toukokuun loppuun 1926 mennessä. Niiden kannanotot olivat valtaosin arvattavia. SMK :n lausunto oli jyrkän kielteinen, eikä se sisältänyt juuri mitään ennenkuulumatonta. Maatalouspuolen yhteisöistä kuitenkin muutamat kannattivat yksityismetsäkomitean ehdotusta, joten olisi liioiteltua väittää, että maanviljelijäväestö olisi ollut yksimielisesti sitä vastaan. Esimerkiksi Förening för Hushållningen ja maataloushallitus asettuivat tietyin varauksin ehdotuksen kannalle. Vaikeimpaan välikäteen joutui Tapio, jonka myönteinen lausunto annettiin varsin tasaisen äänestyksen jälkeen. Yhdistyksen rivit olivat tämän jälkeen pahasti hajallaan, sillä osa edustajista vastusti yksityismetsäkomitean ehdotusta kiivaasti. Suomenkieliset maanviljelysseurat ottivat yksimielisesti negatiivisen kannan komitean työhön.

Yksityismetsäkomitean mietintö aiheutti jonkinlaista kiinnostusta sanomalehdistössä Se kesti kesään 1926 asti. Sen jälkeen kirjoittelu oli – lehdestä riippuen – enmmän tai vähemmän harvatahtista. Eniten juttuja julkaistiin Helsingin

Sanomissa ja vähiten Hufvudstadsbladetissa. Vain harvoin yksityismetsätalouden edistämistyötä käsiteltiin pääkirjoituksissa. Yleensä kirjoittajat olivat tavalla tai toisella asianosaisia. Mauno Pekkala puuttui aiheeseen melko usein. Laajemmin yksityismetsätalouden asioista kirjoitteli konsuli Emil Vestesinen. Maaseudun Tulevaisuus ja Ilkka suhtautuivat asiaan tässä vaiheessa kielteisimmin. Tosin on syytä muistaa, ettei Ilkan kirjoittelu vielä keväällä 1926 ollut kovin kielteistä vaan vasta sen jälkeen kun Suomen Maatalousseurojen Keskusliitto oli ilmaissut kielteisen kantansa. Muiden lehtien kanta oli myönteinen, joskin ne julkaisivat myös uudistuksen vastustajien kirjoituksia. Mielenkiintoista on, ettei Mauno Pekkala juuri kirjoittanut aiheesta Suomen Sosialidemokraattiin, vaan lehdessä julkaistiin hänen aiheesta pitämiään puheita. Jo tässä vaiheessa näyttäisi, ettei yksityismetsäläkikysymyksestä tulisi puoluepoliittista vaan etujärjestötason ongelma. Eduskuntavaalien lähestyessä kesällä 1927 lehtikirjoittelu tyrehtyi lähes täysin muutamaa pääkirjoitusta lukuun ottamatta. Vaaliohjelmiin ei yksityismetsätaloutta sen paremmin kuin muitakaan metsäsektorin kysymyksiä sisällytetty.

IV VALIOKUNNAT MIETTIVÄT, KESKUSTELU YLTYY

1. LAKIEHDOTUS VALTIOPÄIVILLE – VUOROPUHELUN AIKA

Yksityismetsälain valmistelu oli ennen eduskuntakäsittelyä edennyt normaaliin tapaan. Cajanderin hallitus oli vuonna 1922 asettanut komitean, jonka keväällä 1926 valmistuneesta yksimielisestä mietinnöstä asiantuntijat, eli pääasiassa maa- ja metsätalouden neuvontajärjestöt sekä asiaankuuluvat viranomaiset olivat antaneet lausuntonsa alkuvuoteen 1927 mennessä. Väinö Tannerin sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus jätti ehdotuksen yksityismetsälainsäädännön kesällä 1927 valitulle eduskunnalle vuoden 1927 valtiopäivillä 2. syyskuuta 1927. Vaaleissa maalaisliitto oli lisännyt merkittävästi kannatustaan, mutta myös sosiaalidemokraatit olivat onnistuneet pitämään paikkalukunsa ennallaan. Hallituksen maatalousministerinä toimi yksityismetsäkomitean sihteeri Mauno Pekkala, mikä tuskin ainakaan haittasi yksityismetsälain valmistelua. Kyseisillä valtiopäivillä esitys jätettiin lepäämään seuraaville valtiopäiville. Ehdotus lähti nyt valmisteltavaksi laki- ja talousvaliokuntaan, jonka tuli pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta.¹

Hallituksen esitys tehtiin yksityismetsäkomitean mietinnön perusteella. Pienet muutokset koskivat lähinnä sanamuotoa: nyt esitettiin vuoden 1917 asetuksen täydellistä kumoamista, kun komitean mietinnössä vanhaa olisi täydennetty. Perusteluna oli se, että samalla olisi entisestä asetuksesta jouduttu muuttamaan useita vanhentuneita hallintoviranomaisten nimityksiä kuten senaatti tai

---

1. VP 1927, pöytäkirjat I, 2. valtiopäiväin avajaiset 5. syyskuuta 1927, hallituksen esitys N:o 25. Esitys yksityismetsälainsäädännön, s. 21; 3. täysistunto 7. syyskuuta 1927, pöydällepanoa varten esiteltyt ehdotukset, hallituksen esitys N:o 25 yksityismetsälainsäädännön, s. 27; 5. täysistunto 9. syyskuuta 1927, hallituksen esitys N:o 25, ehdotus yksityismetsälainsäädännön, s. 58.

lääninmetsälautakunta. Sisällön puolesta sillä ei ollut suurta merkitystä. Ensimmäiseen pykälään oli tehty usein vaadittu muutos, joka suojasi myös nuoren lehtimetsän hakkuilta, kun vanhassa asetuksessa suojelu koski vain havupuita. Samalla myös nuoret metsät otettiin järkipäisyyden harvennuksen käsitteen piiriin, kun se aiemmin oli käsittänyt vain järeämpää puustoa. Muuten lakiesitys vastasi metsänkäsitteilyn suhteen vuoden 1917 asetusta, ja soveltamista koskevien pykälien osalta yksityismetsäkomitean ehdotusta. Hallitus käytti painavimpana perustelunaan neuvontatyön uudelleenjärjestämisessä pienviljelijäväestön määrän kasvua. Heidän oli katsottu jääneen vaille ohjausta metsätalouden järjestämisessä. Rahoituksen suhteen esitettiin varoja otettavaksi valtion tulo- ja menoarviosta, kun komitea ei työssään ollut selkeästi tähän asiaan kantaansa ilmaissut. Palkat olivat pysyneet komitean esittämällä tasolla, mutta päivä- ja matkarahoihin oli esitetty korotuksia. Lisäksi lakiehdotuksessa oli varattu rahaa tilapäisen työvoiman palkkaamiseen. Kokonaisuutena hallituksen esitys ei kuitenkaan kustannusten osalta merkittävästi eronnut komiteanmietinnöstä, ja sen kustannuksiksi arvioitiin 8 miljoonaa markkaa vuodessa. Lain toimeenpanosta ei tässä vaiheessa tehty esitystä eikä sen pykälissä puhuttu mitään keskusjärjestöistä, vaikka niille oli perusteluosassa varattu käyttövaroja.²

Valiokunnilla on eduskunnan työssä ollut keskeinen asema, sillä se on taannut kansanedustajille mahdollisuuden paneutua tarkemmin käsillä oleviin lakiehdotuksiin ja käyttää apuna ulkopuolisia asiantuntijoita. Vielä yksityismetsälain säätämisen aikoihin sekä laki- ja talousvaliokunta että maatalousvaliokunta olivat niin sanottuja ylimääräisiä valiokuntia, jotka valittiin joka valtiopäiville erikseen. Valiokuntien jäsenet valitaan valitsijamiesvaalilla, mutta käytännössä paikkajako on sovittu puolueiden kesken niiden edustajamäärän mukaan. Valiokuntiin valitaan mahdollisuuksien mukaan kokeneita ja erityisalaa tuntevia kansanedustajia. Valiokunnat toimivat määrätyn työjärjestyksen mukaisesti ja

---

2. VP, 1927, asiakirjat, Kolmas osa, Hallituksen esitys N:o 25 yksityismetsälainsäädännön osaksi, s. 1–9.

niiden työn tuloksena on eduskunnalle annettava mietintö. Valiokunnat voidaan myös velvoittaa antamaan lausuntoja toisille valiokunnille, kuten yksityismetsälain kohdalla maatalousvaliokunta laki- ja talousvaliokunnalle.³

1.1. POSITIIVISTA JULKISUUTTA

Lakiesitys aloitti yksityismetsälain ympärillä käydyin julkisen keskustelun vilkkaimman vaiheen. Useat lehdet julkaisivat aiheesta uutisen tai koko lakiesityksen, ja pian otettiin kantaa puolesta ja vastaan.⁴ Alkuvaiheessa useimmissa kirjoituksissa kannatettiin yksityismetsälain säätämistä hallituksen esittämässä muodossa.

Merkittävimmäksi perusteeksi yksityismetsälain säätämisen puolesta nousi kansantaloudellinen etu, eli metsäpääoman ja etenkin yksityismetsien säilyttäminen teollisuuden raaka-aineena. Aihepiiri nousi melko pian pääkirjoituksiin. Huolta tunnettiin maareformien synnyttämistä uusista maanomistajista. Nämä eivät tuntuneet tajuavan metsäpääoman merkitystä. Maanviljelysseuroista ei valistustoiminnassa ollut hyötyä, sillä metsänhoito ei ollut keskeisessä asemassa niiden työssä. Siksi esimerkiksi Hufvudstadsbladetissa tervehdittiin ilolla yksityismetsälakiesitystä, jonka presidentti oli vahvistanut annettavaksi eduskunnalle. *"Man skulle tycka att vi här ha att göra med ett problem som står över partierna och att det förty har alla utsikter att få den lösning som redan det sunda förnuftet föreskriver."* Lehti vaatikin, että kysymyksen olisi tullut olla puolueiden yläpuolella ja saada terveen järjen vaatima ratkaisu. Samoilla linjoilla oltiin Kauppalehdessä ja siellä muistettiin kehua liikemiespiirien kaukonäköisesti ymmärtäneen yksityismetsätalouden edistämistyön merkityksen jo kauan sitten. Kehuskelu vaikuttaa hieman

---

3. Nousiainen 1985, s. 182–185.

4. Uusi Suomi 3.9.1927; Hufvudstadsbladet 3.9.1927; Maaseudun Tulevaisuus 3.9 ja 10.9.1927; Tapion aikakauskirja 9/1927, liite.

aiheettomalta ainakin siinä valossa, etteivät valistuneet liikemiespiirit ennen tätä artikkelia olleet ainakaan julkisuudessa asiasta kiinnostuneet.⁵

Puunjalostusteollisuus kommentoi lakiesitystä aikaisemmilla linjoilla S. A. Sohlmanin suulla. Hänen mielestään puunjalostusteollisuudellakin pitäisi tavalla tai toisella olla edustaja metsänhoitolautakunnissa. Kirjoittajan näkemys pientilojen yksityismetsätaloutta ja niihin kohdistettua neuvontatoimintaa kohtaan oli kuitenkin tyyli: *"Puupääomaamme emme säilytä ja lisää sillä, että erityistä huomiota kiinnitetään pientilojen metsänhoidon edistämiseen. Päähuomio on kiinnitettävä metsänhoidon edistämiseen keskikokoisilla ja suurilla tiloilla"*. Sohlman arveli lisäksi, että jatkossakin nimenomaan pientiloilla tulnaisiin harjoittamaan "mitä voimaperäisintä metsänhävittämistä". Ilmeisesti ainoa keino tehostaa pientilojen metsänhoitoa olisi ollut niiden lopettaminen, koska ne olivat kansantaloudellisesti tuottamattomia, elleivät peräti vahingollisia.⁶

Metsäammattimiesten jyrkintä linjaa edusti yliopiston metsäteknologian opettaja tohtori Ilmo Lassila, joka esiintyi tehostetun metsätalouden julistajana jo vuosikymmeniä ennen varsinaista tehometsätaloutta: *"Tämä merkitsee sitä, että järkiperäinen metsänhoito on kaikessa voimaperäisyydessään toteutettava jokaisella hehtaarilla maata, joka metsää kasvaa"*. Siten voitaisiin vastata joka puolella maailmaa vallitsevaan "puuhätään". Ellei näin dramaattisia keinoja voitaisi käyttää, olisi tehostettava valistustoimintaa. Lassila muistutti, etteivät metsät kuuluneet vain niiden omistajille vaan tavallaan koko maailmalle. Hänen mielestään uudistusta ei ajan mittaan voinut vastustaa. Nimenomaan maatalousjärjestöt olivat tarkastelleet lakiehdotusta liian ahtaasta näkökulmasta. Lassila ei löytänyt uudesta lakiehdotuksesta muuta muistutettavaa kuin sen, että metsämiehille tulisi antaa vieläkin enemmän valtaa ja vapaammat kädet. Metsäammattilaiset kävivät lainsäädäntökes-

---

5. Hufvudstadsbladet 4.9.1927; Kauppalehti 5.9.1927.

6. Sohlman 1927, s. 199–200.

kustelun aikana myös taistelua metsätalouden ja ammattikuntansa itsenäisemmän aseman puolesta.⁷

Metsäammattilaiset pitivät huolen siitä, että yksityismetsätalouden kysymykset pysyivät julkisuudessa. Esimerkiksi A. Benj. Helander katsoi, että yksityismetsätalouden uutta järjestelyä kannattivat lähes kaikki metsäammattimiehet. Varsinaisista metsänkäsittelyohjeiden muutoksista tärkeimpänä Helander piti sitä, että nyt olisivat myös nuoret lehtimetsät lain suojelemia, kun aikaisemmin näin oli vain havumetsien kohdalla. Kirjoittaja tuntui olevan huolissaan siitä, että myös metsänkäyttöä koskevat uudistukset saattaisivat joutua vastatuuleen siksi, että ehdotus uudesta järjestöstä sisältyi samaan lakiin. Helander näyttääkin unohtaneen, että juuri metsämiehet olivat keskustelun alkuvaiheissa nostaneet esille neuvontajärjestelmän muuttamisen. Helander muistutti artikkelinsa lopuksi, että *”– – metsätaloudellisille kysymyksille on näihin aikoihin kiinnitetty suurempaa huomiota kuin luultavasti koskaan aikaisemmin – –”*. Huomio on merkittävä, sillä lähimmän parin vuoden aikana linjattiin metsätalouden suuntaviivoja pitkäksi aikaa. Helanderin mielestä uusi ilmiö oli myös se puunjalostusteollisuuden kasvanut kiinnostus yksityismetsätaloutta kohtaan. Aikalaishuomio vahvistaa sitä käsitystä, mikä keskustelua seuraavalle on syntynyt: puunjalostusteollisuuden kiinnostus yksityismetsien hoitoa kohtaan oli yllättävän vähäistä aina 1920-luvun puoliväliin asti.⁸

Keskustelun edetessä puheenvuorojen sävy jyrkkeni. Jopa siihen asti maltillisesti esiintynyt metsähallituksen J. Oskari Peurakoski lähti hyökkäykseen maanviljelysseurojen valistustoimintaa vastaan. Hän sälytti yksityismetsien huonon tilan suurelta osin juuri maanviljelys- ja talousseurojen vastuulle, koska ne olivat noin 30 vuotta vastanneet valistustyöstä ja juuri tänä aikana olivat metsät menneet huonoon kuntoon. Samaan aikaan kuitenkin maatalous oli saatu ilahduttavasti kukoistamaan. Syytös on raskas, kun otetaan huomioon että vasta vuosien

---

7. Helsingin Sanomat 5.10.1927.

8. Helander 1927a, s. 307–308.

1921–1924 metsien inventoinnissa saatiin luotettavaa tietoa Suomen metsien tilasta. Peurakoski vetosi Ruotsin esimerkkiin, mitä metsämiehet yleensä näyttävät välttäneen. Arveluihin uuden organisaation kalleudesta hän vastasi, että osa järjestelmää oli jo olemassa lääninmetsälautakunnissa ja että säästöä syntyi kun maanviljelysseurojen päällekkäisiä toimintoja purettiin. Vaikka Peurakoski olikin ollut yksityismetsäkomitean jäsen, voi hänen purkaustaan pitää yllättävänä. Edustaessaan Tapio-yhdistystä SMK:n kokouksissa Peurakoski ei juuri puolustanut yksityismetsäkomitean näkemyksiä, mistä maanviljelysseuraväki hänelle myös huomautteli.⁹

Yksityismetsätalouden neuvontajärjestelmän uudistamista kannattaneissa kirjoituksissa oli tässä vaiheessa yleisimpänä argumenttina maanviljelysseurojen heikko metsätaloustoiminta. Lisäksi esimerkiksi Uuden Suomen pääkirjoituksessa arveltiin, että uusi järjestelmä hyödyttäisi muitakin kuin maanviljelijäväestön valistuneinta osaa, toisin kuin ennen. Kommentti tuli sinänsä yllättävältä taholta, sillä samaan aikaan tällaisia kantoja esittivät lähinnä sosiaalidemokraattiset pienviljelijäkansanedustajat. Vaikka myönnettiin, että etenkin alkuaikoina maanviljelys- ja talousseurat toimivat ansiokkaasti valistajina ja herättäjinä, oli yhteiskunta viimeaikoina muuttunut siten, että useimmilla aloilla oli tapahtunut erikoistumista. Tällaiseen uskottiin olevan tarvetta myös maatalouden alalla.¹⁰

Metsämiehiä ihmetytti se into, jolla henkilöt ja järjestöt joilta tähän asti oli heidän mielestään puuttunut kiinnostusta metsänhoitoa kohtaan, nyt yllättäen olivat sitä kiinnostuneet. Maatalousseurojen työssä metsätalous (skogsbruk) oli esimerkiksi Torsten Ranckénin mukaan jäänyt sivuosaan ja metsiä oli käytetty lähinnä muun maatalouden rahoittamiseen. Ranckén totesikin: "*– vi skogsmän icke mera ha förtroende för lantbrukssällskapens arbete i skogspropangandas tjänst.*" Hän sanoi näin kokemuksesta, jonka oli hankkinut maatalojen metsätalouden palveluk-

---

9. Uusi Suomi 12.10.1927.

10. Uusi Suomi 22.10.1927.

nessa. Kirjoituksesta saattaa saada sen harhaanjohtavan käsityksen, että Ranckénilla olisi ollut kokemusta maanviljelysseuroista. Tosiasiassa hän oli toiminut metsänhoitajana Turun seudun yksityisillä tiloilla ja yhteismetsäalueilla sekä metsähallituksessa. Lisäksi hän oli pitkään lääninmetsälautakunnan ja Skogskulturin hallituksen jäsenenä.¹¹

Juhlistaessaan Tapion 20-vuotisjuhlaa, muistutti A. Benj. Helander siitä, kuinka jo kolmattakymmentä vuotta aikaisemmin maanviljelys- ja talousseurat olivat vastustaneet "vanhan" Tapion perustamista samasta syystä kuin nyt yksityismetsälakia, eli rahan menettämisen pelosta. Sama oli tilanne uuden Tapion perustamisen aikaan. Helander oli lakiesityksen läpimenon suhteen pessimistinen, mutta epäili toisaalta myös maanviljelys- ja talousseurojen määrärahojen lisäämisen mahdollisuutta.¹²

Yksityismetsäkeskustelun kiivaimman vaiheen polkaisi liikkeelle A. K. Cajander Helsingin Sanomissa julkaistu kirjoitussarja "Yksityismetsätalouden edistämistyö". Kirjoituksen ensimmäinen osa käsitteli toiminnan syntyä ja kehitystä, joten se oli historiikin omainen eikä siinä juuri kiinnitetty huomiota muuhun kuin toiminnan hajanaisuuteen ja riittämättömiin määrärahoihin.¹³ Jatkossa Cajander otti kantaa lakiesityksen saamaan arvosteluun. Pääkohdiksi hän totesi neuvonnan ja valvonnan yhdistämisen sekä maanviljelys- ja talousseurojen työn tuloksellisuuden. Vastapuolta ärsytti Cajanderin kysymys, voisiko maanviljelys- ja talousseurojen vastustus johtua siitä, että metsänluku- ja leimaustoiminta oli niille kannattavaa. Hän perusteli arviotaan sillä, että pelkästään maanviljelysseurojen maksamat palkat metsäammattimiehille olivat kaksinkertaiset saatuun valtionapuun nähden. Cajander ei ollut ensimmäinen tämän ajatuksen esittäjä, mutta hänen asemansa ja ilmeinen maineensa yksityismetsätalouden kritikoijana antoi puheen-

---

11. Hufvudstadsbladet 31.10.1927.

12. Maaseudun Tulevaisuus 3.12.1927.

13. Helsingin Sanomat 16.10.1927.

vuorolle painoarvoa. Kaiken lisäksi SMK käytti samaa argumenttia päinvastaisessa tarkoituksessa; todistellessaan toimintansa oma-aloitteisuutta, ellei peräti pyyteettömyyttä¹⁴

Cajander sai pian vastauksen. SMK:n sihteeri Jalmari Jyske piti Cajanderin kannanottoa tyypillisenä oppineen henkilön maanviljelijäpiirien mielipidettä kohtaan osoittamana ylimielisyytenä. Hän vihjaili mahdollisiin väärinkäytöksiin: Jyske vertasi metsämiehiä lääkäreihin ja eläinlääkäreihin, jotka kieltolain aikana kirjoittelivat pirtureseptejä. Samalla tavoin saattaisivat neuvontaa ja valvontaa harjoittavat metsämiehet olla alttiita maanomistajien lahjonnalle, etenkin jos he sivutoiminaan toimisivat puutavaran ostomiehinä, kuten lääninmetsälautakuntien virkailijoiden joskus väitettiin tehneen. Cajanderin vihjauksen metsätoiminnan kannattavuudesta seuroille Jyske halusi närkästyneenä ohittaa. Keskustelussa käytettiin nyt parasta puolustuskeinoa, hyökkäystä. Vastapuolen argumentteja ei välttämättä haluttu edes kuulla.¹⁵

Cajanderin kirjoitus kirvoitti myös muita vastauksia. Nimimerkki M. P. Esitti ajatuksiaan Maaseudun Tulevaisuudessa. Hänen mielestään maanviljelysseurojen määrärahoja olisi lisättävä, jotta neuvojien toiminnalla yksityismetsälain tarve vähitellen poistuisi. Huomionarvoista on, että kirjoitus ilmestyi samana päivänä, kun Jalmari Jyske esitti samanlaisen näkemyksen maatalousvaliokunnan asiantuntijana. Ajatus yksityismetsälain tarpeen poistumisesta valistuksen myötä oli aikaisemmin tuntematon.¹⁶

Cajander vastasi Jyskeen kirjoitukseen Helsingin Sanomissa 25. lokakuuta maltillisesti, mutta peräänantamattomasti. Hän kumosi kohta kohdalta Jyskeen kritiikkiä, samaan tapaan kuin keskustelua myöhemmin käytiin myös eduskunnassa. Cajander huomautti erikseen, että jos nykyisellä menetelmällä haluttiin jatkaa, tulisi

---

14. Helsingin Sanomat 17.10.1927.

15. Helsingin Sanomat 23.10.1927.

16. Maaseudun Tulevaisuus 27.10.1927.

voida esittää tarkka suunnitelma siitä, kuinka sitä voitaisiin vastaisuudessa kehittää. Hän myös epäili, ettei tällaista suunnitelmaa ollut olemassa. Lopuksi Cajander totesi, että päämäärä oli sama, mutta keinoista ei ollut päästy yksimielisyyteen.¹⁷

Muutamissa kirjoituksissa epäiltiin yksityismetsälain vastustuksen ainakin osittain johtuneen henkilösyistä. Joulukuun 15. nimimerkki Juhani kertoi Helsingin Sanomien eduskuntapakinassaan maa- ja metsätalouden hallinnonalan käsittelystä budjetin yhteydessä. Tällöin hän kuvaili Mauno Pekkalan seuraavasti:

"Tällä kertaa oli tämän pääluokan asioita maan hallituksessa joutunut hoitamaan nuori ja alaansa innostunut metsänhoitomie. On sen vuoksi luonnollista, että varsinaisen maatalouden edustajat ovat suhtautuneet hänen toimintaansa melkoisella epäilyksellä."

Sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus oli juuri kaatunut ja Pekkalan toiminnasta annettiin pakinassa positiivinen kuva. Vastakkainasettelu maanviljelysseurojen ja Pekkalan välillä oli myös yleisesti tiedossa.¹⁸

Yksityismetsätalouden neuvontajärjestelmän uudistamista koskenut keskustelu oli vilkkaimmillaan sen jälkeen kun lakiehdotus tuotiin eduskuntaan. Aktiivisimmin kirjoittivat ehdotusta kannattaneet metsäammattilaiset. Lokakuun lopulla käytiin lyhyt mutta kiivas väittely A. K. Cajanderin ja SMK:n sihteerin, Jalmari Jyskeen välillä. Kannatuskirjoituksissa tärkeimmäksi argumentiksi nousi maanviljelysseurojen metsätaloustoiminnan arvostelu. Perustelut olivat tuttuja yksityismetsäkomitean mietinnöstä.

---

17. Helsingin Sanomat 25.10.1927.

18. Helsingin Sanomat 15.12.1927.

1.2. SMK:n vastaisku

SMK aloitti syys-lokakuun vaihteessa 1927 entistä kovemman lobbauksen yksityismetsälakia vastaan. Edellinen yritys keväällä 1926 ei ollut johtanut näkyviin tuloksiin. Nyt olikin viimeinen tilaisuus vaikuttaa, kun lakiehdotus oli eduskunnan käsiteltävänä. Liiton päätöksistä voi huomata, että nyt oltiin kovan paikan edessä: omat edut oli kyettävä turvaamaan.

SMK:n valtuuskunta päätti kokouksessaan 20. syyskuuta, että keskusliiton antama kielteinen lausunto oli levitettävä eduskunnan laki- ja talousvaliokunnan jäsenille, joiden käsiteltäväksi lakiesitys oli annettu. Lisäksi lausuntoa levitettiin maanviljelysseurojen sihteereille, joiden tuli kirjoitella alueidensa lehtiin. Lopulta SMK:n sihteeri valtuutettiin järjestämään kahvitarjoilu, jolla selvitettäisiin kansanedustajille asian siihenastista käsittelyä ja suunnitelmia. Kaikki suunnitelmat toteutettiin syksyn kuluessa, minkä lisäksi päätettiin lokakuun lopulla toimittaa lehdille vielä uusi kirjoitus, jossa näkyisivät kaikkien lisätyn valtuuskunnan jäsenten nimet. Kirjoitus myös valmisteltiin samassa kokouksessa. Siihen tarjottiin ruotsalaiselle maanviljelysseurojen liitolle osallistumismahdollisuutta. Lopuksi haluttiin lisätyn valtuuskunnan jäsenten keskustelevan asiasta kansanedustajien kanssa ja vaikuttavan siihen, että SMK:n sihteeri saataisiin kutsuttua asiantuntijaksi, kun hallituksen esitys tulisi maatalousvaliokunnan käsittelyyn.¹⁹

Kampanjalle saatiin hyvää sivustatukea sanomalehti Ilkasta, jonka pääkirjoituksessa vaadittiin 26. syyskuuta, että Suomen maatalous oli saatava niin kannattavaksi, että se voisi palkata riittävästi työvoimaa. Kansantalous haluttiin maataloustuotteiden suhteen omavaraiseksi, kuten 1920-luvun maatalouspolitiikassa pyrkimyksenä oli. Siitä seuraisi muun muassa

---

19. KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirja 20.9.1927 ja Lisätyn Valtuuskunnan pöytäkirja 27.10.1927.

"— että se onneton kehityskulku täytyy loppua, joka pakottaa suuret joukot Suomen talollisiakin, muusta työväestä puhumattakaan, hankkimaan leipänsä tukkiyhtiöiden metsämailta; ja vielä että metsämaiden myynti leipätarpeen vuoksi pitää loppua ja muodostua terveemmäksi kansalliskapitalismin muodostumiskeinoksi, jonka hallinto sijoittuu metsänomistajain käsiin."

Kirjoittajan mielestä maatalousministeri (Pekkala) ei ollut tätä ymmärtänyt. Sinänsä metsätalouden edistämisessä ei ollut mitään pahaa, mutta Pekkalan kansantalousoppeja kirjoittaja piti kirjasta opittuina ja sellaisina *"minkä ahdas virastokammio ja sosialidemokraattinen katkismus ovat hänelle opettaneet"*. Myös pakinoitsija Ullan Eino muistutti palstallaan Terveisiä eduskunnasta, että Pekkalan mielestä *"olisi somempi meillä viljellä mäntyjä ja kuusia kuin viljaa"*, kuitenkin unohtaen sanoa mitä sitten syötäisiin, ehkä pettua. Sosiaalidemokraattinen maatalouspolitiikka ei saanut kovin hyvää arvosanaa. Myös ministeri leimattiin byrokraatiksi, jota sopi kavahtaa.²⁰

Metsätalouden asema liitettiin osaksi laajempaa yhteiskuntapoliittista ongelmaa. Ilkka olikin jo viimeisiä vuosiaan eläneen Santeri Alkion maalaisliittolaisen maauskon tyyssija. Vaikka Pekkala saikin Ilkassa tunnustusta yksityismetsätalouden kehittämistä kohtaan tuntemastaan mielenkiinnosta, epäiltiin hänen korostavan liiaksi metsätalouden asemaa maatalouden kustannuksella. Väitettiin jopa, että metsätalouden

"— yhteiskunnallinen merkitys pyrkii usein muodostumaan negatiiviseksi siten, että se synnyttää huomattavia määriä liikkuvaa, yhteiskunnallisesti vaikeasti hoidettavaa työväkeä, sekä kokoo pääomat suureksi osaksi suurkapitaleja hallitsevien käsiin, vaikuttaen sitenkin vahingollisesti yhteiskunnalliseen kehitykseen."

---

20. Ilkka 26.9.1927.

Kaikkein terveintä kehitystä olisi se, että tilat pysyisivät viljelijäväestöllä. Ei olisi myöskään suositeltavaa, että mikään osa kansasta joutuisi elämään metsien varassa, koska metsähuijarit voisivat sen helposti riistää. Työväenluokkaa ja suurkapitalismia kohtaan tunnettiin suurta epäluuloa. Yhteiskuntarauhan voisi taata ainoastaan talonpoikainen maanomistus ja maanviljelykseen perustuva elinkeinorakenne.²¹

Ilkassa julkaistuissa kirjoituksissa korostui antibyrokraattisuus ja epäluulo uutta ja ennen kokeilematonta järjestelmää kohtaan. Keskeisenä kritiikin kohteena uudessa laissa oli sen rakentuminen ylhäältä päin, kun maanviljelys- ja talousseurat toimivat alhaalta, eli viljelijöistä käsin. Toisenlaisista vakuutteluista huolimatta maanviljelysseurojen kantaa myötäilevissä artikkeleissa ei suostuttu uskomaan ehdotettuihin metsänhoitolautakuntiin vapaina järjestöinä. Niiden katsottiin edustavan valtion holhousta ja virkamiesvaltaa.²²

SMK:n kampanjaa yksityismetsälakia vastaan johti liiton sihteeri agronomi Jalmari Jyske. Hän osallistui julkiseen keskusteluun kirjoittamalla ja antamalla haastatteluja. Vastustuksen keskeiseksi argumentiksi lokakuulla kiivaimmillaan velloneessa keskustelussa nousi valvonnan ja neuvonnan yhdistämisen vaikeus. Muut huonot puolet jätettiin tässä vaiheessa sivummalle. Jyskeen näkemysten mukaan neuvonta olisi tullut hoitaa entiseen tapaan, joskin lisätyillä maatalousseurojen määrärahoilla. Kampanjointi kiihtyi lokakuun kuluessa, kun yksityismetsäkomitean mietintöä arvosteltiin muun muassa Ilkan pääkirjoituksessa, minkä lisäksi SMK ja vastaava ruotsinkielinen järjestö Svenska Lantbrukssällskapet i Finland Förbund vaativat eri lehdissä lakiesityksen hylkäämistä.²³

Kampanjointiin vastattiin melko pian. Yksityismetsälakiesitystä kannattaneet metsätalouden järjestöt perustelivat näkemystään taloudenalan erikoistumisen tarpeella. SMK:n kampanjaan vastasivat Suomen Metsänhoitoyhdistys

---

21. Alanen 1981, s. 252–257; Ilkka 27.9.1927.

22. Ilkka 14.10.1927.

23. Helsingin Sanomat 1.10.1927; Ilkka 7.–8.10.1927; Uusi Suomi 8.10.1927.

(allekirjoittajina Olli Heikinheimo ja Martti Hertz), Föreningen för Skogskultur (K. O. Elfving), Yksityismetsänhoitajayhdistys (I. A. von Julin ja Timo Brofeldt) sekä Metsämiesten Keskusseura (Kalle Petäjä ja Eino Yliruusi) 25. lokakuuta useissa sanomalehdissä. Julkilausuman sanoma oli selvä "*– – hallituksen esitys yksityismetsäläiksi on ajatukseltaan oikeaan osunut ja metsätaloutemme nykyisiä vaatimuksia vastaava.*"²⁴

Jos oli yksityismetsälakikysymys vaikeuttanut SMK:n ja Tapio-yhdistyksen välejä, oli tilanne sama myös ruotsinkielisellä puolella. Föreningen för skogskulturin hallitus ilmoitti Hufvudstadsbladetissa kantanaan, että yksityismetsälaki olisi hyväksyttävä. Siten se asettui vastoin Svenska lantbrukarsällskapetin kielteistä näkemystä. Skogskultur oli Lantbrukarsällskapenin jäsenjärjestö, samalla tavoin kuin Tapio oli SMK:n jäsen.²⁵

Paikalliset maanviljelysseurat lähtivät mukaan SMK:n kampanjaan alueidensa valtalehdissä. Etelä-Pohjanmaan maanviljelysseura esitteli Ilkassa toimintaansa yksityismetsätalouden edistämiseksi. Siinä todisteltiin seuran aktiivisuutta, joka ilmeni siten, että yksityismetsätalouden edistämistyöhön oli aina käytetty enemmän rahaa kuin valtiolta oli saatu avustuksia. Vaikka yksityismetsälakiesitystä ei suoranaisesti vastustettukaan, haluttiin edistämistoiminta edelleen säilyttää talonpoikien omien järjestöjen käsissä.²⁶

Myös maanviljelysseurojen järjestöaktiivit lähtivät taisteluun yksityismetsälakia vastaan. Esimerkiksi kunnallisneuvos Taave Junnila, joka oli kokoomuksen kansanedustaja ja Satakunnan maanviljelysseuran puheenjohtaja kritisoi haastattelussaan lakiesitystä voimakkaasti. Junnila muistutti maanviljelysseurojen hyvästä työtehosta ja siitä että pienviljelijät olivat päässeet valistuksesta osallisiksi, toisin

---

24. Maaseudun Tulevaisuus 25.10.1927; Kauppalehti 25.10.1927; Uusi Suomi 25.10.1927; Hufvudstadsbladet 25.10.1927.

25. Hufvudstadsbladet 20.10.1927.

26. Ilkka 11.10.1927.

kuin hallituksen esityksessä ja yksityismetsäkomitean mietinnössä väitettiin. Lisäksi hän arvosteli sitä, ettei hallitus lukenut metsätaloutta maatalouden sivuelinkeinoksi. Junnila piti vastustavaa kantaa maanviljelijöiden suuren enemmistön mielipiteenä ja toi sen myöhemmin esille myös eduskuntakeskustelussa.²⁷

Metsämiesten kirjoituksissa nostettiin usein esille sellainen käsitys, että koko ammattikunta esiintyi yksimielisesti yksityismetsälain läpimenon puolesta. Näin ei välttämättä ollut, sillä maanviljelysseurojen metsämiehet olivat ainakin osaksi toisella kannalla, kuten Jalmari Jyske lehtihaastatteluissaan totesi. Hän ei myöskään allekirjoittanut väitettä, että uudessa esityksessä seurattaisiin metsätalouden kansainvälisiä virtauksia. Jos näin oli, olivat ne ristiriidassa suomalaisen maanviljelijän metsänhoidon ja sen edistämistyön kanssa. Ainakaan haastattelujen perusteella SMK:n sihteeri ei nähnyt mitään perusteita epäillä oman järjestönsä metsätaloudellista ammattitaitoa. Pikemminkin näytti siltä, että ristiriitatilanteessa olisi viisainta tukeutua kotimaiseen, omalta kannalta hyväksi koettuun järjestelmään.²⁸

Lakiehdotuksen valtiopäiville tuontia seurannut keskustelu oli nyt kiivaimmillaan. Lehtiartikkeleita ilmestyi jopa useita päivittäin. Puolesta ja vastaan -argumenttien sävy pyrki myös jatkuvasti kiivastumaan. Varsinaisesti uusia ajatuksia esitettiin vähän. Maanviljelysseuroja lähellä olevien yksityismetsälakiesityksen vastustajien perusteluna oli yleensä valvonnan ja neuvonnan yhdistämisen mahdottomuus. Lisäksi katsottiin metsätalouden kuuluvan olennaisena osana suomalaisten maatilojen toimintaan. Lakiesityksen kannattajat puolestaan propagoivat näkemystä, jonka mukaan oli tullut aika erottaa yksityismetsätalous maataloudesta ja perustaa sen edistämiseksi oma järjestelmä. SMK:n syyskuun lopulla

---

26. Uusi Suomi 2.10.1927. Taave Junnila oli kokoomuksen kansanedustaja Hämeen vaalipiiristä. Hän oli vuodesta 1917 ollut SMK:n lisätyn valtuuskunnan jäsen ja valtuuskunnan jäsen vuodesta 1922.

27. Maaseudun Tulevaisuus 8.10.1927.

aloittama kampanjointi johti vastakirjoituksiin ja lokakuun kaksi ensimmäistä viikkoo olivat väittelyn kiivainta vaihetta.

2. YKSITYISMETSÄLAKI VALIOKUNTAKIERROKSELLA

2.1. Maatalousvaliokunta kielteisellä kannalla

Valiokuntakierroksella ensimmäiseksi työhön kävi maatalousvaliokunta, jolta laki- ja talousvaliokunta pyysi lausuntoa 21. syyskuuta 1927. Ensimmäinen istunto, jossa yksityismetsälakiesitys oli esillä, pidettiin 18. lokakuuta. Kaikkiaan asiaa käsiteltiin seitsemässä kokouksessa ja mietintö annettiin laki- ja talousvaliokunnalle 16. marraskuuta 1927. Maatalousvaliokunnan käsittely alkoi kun vilkkain sanomalehti-väittely oli jo käynnissä.

Ensimmäisen kokouksen alussa käydyn yleiskeskustelun aluksi edistyspuolueen kansanedustaja K. E. Linna totesi, ettei valvonta- ja edistämistyön yhdistäminen ollut ongelma, jos tehtäviin saataisiin riittävän pätevää työvoimaa. Lisäksi hän huomautti, etteivät maanviljelysseurat suinkaan syrjäytyisi päätöksenteosta, koska ne tulisivat olemaan metsälautakuntien jäseniä. Linna varmasti tunsi maanviljelysseuramiehenä maalaisliittolaisten paineen ja oli melko varovainen, melkein pä puolusteleva puheenvuorossaan. Valiokunnan puheenjohtaja, maalaisliittolainen Eero Hahl sitä vastoin piti vaarallisena valvonnan ja edistämisen yhdistämistä. Lisäksi hän piti uudistusta turhana, koska maanviljelysseurojen metsätaloustoiminta kuitenkin tulisi jatkumaan, tai maanviljelijät perustaisivat yhtymiä, jotka palkkaisivat metsäammattilaisia. Hän uskoi myös, että uudesta järjestelmästä koituisi uusia maksuja maanviljelijöille. Tähän väitteeseen yhtyi myös maalaisliiton kansanedustaja Vihtori Vesterinen. Lisäksi Vesterinen totesi: *"Uusi järjestelmä saattaisi maanviljelijät aivan turvattomiksi jos ehdotettu järjestö ryhtyisi väärinkäytöksiin"*. Yksityismetsälain puolesta otti kantaa vielä SDP:n

kansanedustaja Toivo Halonen, joka totesi, etteivät maanviljelysseurat jakaneet neuvontaansa niin tasapuolisesti kuin olisi ollut tarpeen. Halosen puheenvuorossa näky selvästi puolueen pienviljelijäsiiven näkökulma.²⁹

Jatkossa valiokunnan keskusteluun tuli vain vähän uusia piirteitä. SDP:n kansanedustajat noudattivat johdonmukaisesti pienviljelijälinjaa. Edward Setälä esitti, että lain 13. pykälää olisi muutettava niin, että pienviljelijäjärjestökin tulisivat osallisiksi metsänhoitolautakuntien valitsemisesta. Hahl puolestaan esitti lain jättämistä raukeamaan, koska valmisteilla oli metsälain kokonaisuudistus, mistä voisi aiheutua päällekkäisyyksiä. Hän viittasi vesiperäisten maiden kuivattamista koskevan lain suunnitteluun ja epäili, että taas luotaisiin yksi uusi järjestö lisää. Linna olikin nyt sitä mieltä, että käsittelyä olisi syytä lykätä, kunnes metsälain uudistaminen tulisi eduskunnan käsiteltäväksi. Setälä ja toinen SDP:n edustaja Emil Jokinen halusivat, että olisi kuultava asiantuntijaa, jotta saataisiin selkoa siitä, kuinka paljon yksityismetsälaki ja metsälaki olisivat päällekkäisiä. Tämä tehtävä päätettiin antaa asian esitelleelle valtioneuvokselle. Seuraavassa kokouksessa asian esitellyt hallitussihteeri Olander totesi, ettei metsälain vuoksi ollut välttämätöntä siirtää uudistusta. Valiokunta päätti nyt kutsua asiantuntijoiksi edustajat metsähallituksesta ja SMK:sta.³⁰

SMK:n kampanja oli siinä suhteessa onnistunut, että se sai edustajansa asiantuntijaksi maatalousvaliokunnan istuntoon, kuten syyskuun lopulla oli päätetty yrittää. Myös Linna alkoi taipua ainakin lain lykkäämisen kannalle. Merkittävää on myös se, että SDP:n maanviljelijäedustajat esiintyivät epävarmasti, eivätkä olleet

---

29. EA, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat, MF 6, 1925–1928, maatalousvaliokunnan kokous 18.10.1927. K. E. Linna oli kuulunut jo suomalaisen puolueen maanviljelijäsiipeen ja hän oli toiminut pitkään maanviljelysseurojen hallinnossa. Eero Hahl puolestaan oli agronomi ja maanviljelijä sekä asutushallituksen ylitirehtööri. Hän oli toiminut myös 1920-luvun alussa apulaismaatalousministerinä ja kulkulaitosministerinä. Myös Vesterisellä oli maanviljelysseuratausta.

30. EA, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 6, 1925–1928, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat 19. ja 25.10.1927. Sosiaalidemokraattiset valiokunnan jäsenet olivat maatalousmiehiä: Halonen ja Setälä olivat pienviljelijöitä ja Jokinenkin oli käynyt maamieskoulun, vaikka ilmoittikin ammatikseen toimittaja, sen lisäksi hän toimi Pienviljelijäin Liiton neuvojana.

ehdottomasti oman sosialistisen vähemmistöhallituksen lakiehdotuksen takana. Osittain heitä näyttäisi vaivanneen suoranainen tiedon puute.

Maatalousvaliokunta kokoontui jälleen 27. lokakuuta, jolloin kuultavaksi saatiin asiantuntijoina metsäneuvos V. R. Toijala metsähallituksen yksityismetsien valvontaosastolta ja agronomi Jalmari Jyske SMK:sta. Toijala vakuutteli, ettei neuvonnan ja valvonnan yhdistäminen ollut Ruotsissa aiheuttanut tyytymättömyyttä metsänomistajien keskuudessa. Hän ei myöskään uskonut metsälain valmistelun haittaavan yksityismetsälain säätämistä. Järjestelmässä tulisi pyrkiä mahdollisimman suureen yhtenäisyyteen, eikä pelkkä rahan lisääminen korjaisi vallitsevia puutteita. Kansanedustaja Vesterinen totesi, että Ruotsissa lautakunnat olivat riippumattomia, kun ne käsillä olevassa järjestelmässä olisivat metsähallituksesta riippuvaisia, jolloin *"toiminta voisi muodostua virastomaiseksi ja käytännölliselle elämälle vieraaksi"*. Agronomi Jyske esitti periaatteessa kaikki tunnetut kriittiset näkemykset, ja lisäksi yhden uudemman. Hänen mukaansa vallitseva kahden organisaation tila oli katsottava väliaikaiseksi, sillä valvontatyö tulisi tarpeettomaksi siinä vaiheessa kun maanviljelijöitä olisi riittävästi valistettu metsänhoitoasioissa. Ruotsin hyvien tulosten hän katsoi syntyneen lähinnä suuren rahan, ei järjestömuodon ansiosta.³¹

Asian käsittely siirrettiin nyt jaostolle, johon kuuluivat Hahl, Linna ja Setälä, sekä kokoomuksen Bernhard Heikkilä ja ruotsalaisen kansanpuolueen Berndt Kullberg. Jaosto päätti antaa hylkäävän lausunnon ilman ehdotuksen yksityiskoh- taista käsittelyä, vaikka vastakkaisia mielipiteitä esiintyikin.³² Asiantuntijoiden lausunnot eivät tuoneet keskusteluun muuta uutta kuin Jyskeen epäilyksen lain tarpeettomuudesta. Jaosto koostui Setälää lukuun ottamatta maanviljelysseuraväes- tä, sillä Heikkilä oli Lounais-Suomen maanviljelysseuran puheenjohtaja, ja Kull-

---

31. EA, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 6, 1925–1928, maatalousvaliokunnan kokous 27.10.1927.

32. EA, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 6, 1925–1928, maatalousvaliokunnan jaoston kokous 28.10.1927.

berg Finska Hushållningssällskapetin sihteeri, joten päätös lienee ollut etukäteen selvä.

Maatalousvaliokunta ratkaisi kantansa 11. ja 16. marraskuuta. Nyt K. E. Linna ilmaisi asettuvansa asiaa valmistelleen jaoston esityksen kannalle, jos perusteluja muutettaisiin. Syyksi kelpasi uuden metsälain suunnittelu ja se, ettei uudistus olisi kypsä toteutettavaksi. SDP:tä edustanut Valfrid Eskola ei perusteluja hyväksynyt ja sanoi, ettei uusi metsälaki olisi esteenä. Samalle kannalle asettuivat Setälä ja Halonen. Nyt suoritettiin äänestyksiä ponsiehdotuksesta, jolloin Linnan ehdotus voitti jaoston ehdotuksen äänin 10–7 sekä Setälän ehdotuksen 12–7. Sitten siirryttiin äänestämään ehdotuksen perusteluista, jonka seurauksena tekstiin tuli vähäisiä muutoksia ehdotuksen ensimmäisen lukemisen aikana. Myös toisessa lukemisessa tekstiin tehtiin sanamuotomuutoksia. Tämän jälkeen edustajat Setälä ja Hahl ilmoittivat jättävänsä eriävät mielipiteet, minkä jälkeen asia julistettiin loppuunkäsitellyksi.³³

Valiokuntakäsittely ei tuonut kovin paljoa uutta yksityismetsälakikeskusteluun. Merkittävintä oli se, että pitkän linjan maanviljelysseuralainen Linna viimein asettui vastustamaan lakiesitystä, mutta vaati kuitenkin perusteluihin muutoksia. SDP:n maanviljelijälinja tuntui etenkin alkuvaiheessa olleen epävarma hallituksen esityksen suhteen. Muutokset olivat sellaisia, että mietintöön jätettiin kaksi eriävää mielipidettä, lain kannattajien ja vastustajien taholta. Kompromissi ei tuntunut olevan äärisuuntien mieleen.

Painokkaimmin maatalousvaliokunta vastusti sitä, että uudessa yksityismetsälaisissa sekä neuvonta- että lainvalvonta yhdistettäisiin saman järjestön hoidettaviksi. Maatalousvaliokunta arveli syntyvän mahdollisia väärinkäytöksiä, kun sama henkilö joutuisi tarkastamaan neuvojana suorittamiaan tehtäviä. Väärinkäytösepäilyksiä esitti samaan aikaan lehtihaastatteluissa Jalmari Jyske, joka toimi maatalous-

---

33. EA, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat Mf 6, 1925–1928, maatalousvaliokunnan pöytäkirjat 11. ja 16.11.1927.

valiokunnan asiantuntijana. Lisäksi mainittiin ainakin aluksi mahdollisuus, että maanomistajat tuntisivat epäluottamusta uutta järjestelmää kohtaan, koska silloiset lääninmetsälautakunnat olivat toimineet pääasiassa lainvalvontatehtävissä ja siksi joutuneet estämään ja myös asettamaan syytteeseen metsänhävittäjiä. Tätä ei kuitenkaan lausunnossa pidetty keskeisenä ongelmana.³⁴

Lisäksi muistutettiin, että neuvontatyötä olivat tehneet maanviljelys- ja maatalousseurat sekä metsänhoitoa varten perustetut erikoisyhdistykset, millä lienee tarkoitettu keskusmetsäseuroja. Valiokunta halusi myös muistaa Pienviljelijäin Liiton ja Pienviljelijäin Keskusliiton tekemän huomattavan työn. Kummastakaan liitosta ei aikaisemmissa yhteyksissä ole ollut mainintaa. Maatalousvaliokunta viittasi varojen puutteeseen ja lisäsi, että sen vuoksi seurat ovat joutuneet kohdistamaan toimintansa sellaisiin metsänhoidollisiin tehtäviin, joista ne saivat tuloja.³⁵ Voisi arvella, että SDP:n maanviljelijäedustajille oli tehty myönnytyksiä pienviljelijäliikkeiden toiminnan huomioimisen kohdalla, jotta heidän kannatuksensa saataisiin maatalousvaliokunnan kielteisen lausunnon taakse.

Maatalousvaliokunta ei pelkästään arvostellut uutta yksityismetsälakiehdotusta. Positiivisena seikkana pidettiin sitä, että uuden lain mukaisessa järjestelmässä metsänhoito- ja neuvontatyö tulisi keskitettyä, jolloin säästyisi aikaa ja varoja. Laki turvaisi samalla riittävien varojen saannin yksityismetsänhoidon edistämiseen, mikä erityisesti työn laajetessa olisi hyödyllistä.³⁶

Valiokunta kuitenkin ehdotti lakiehdotuksen jättämistä raukeamaan siksi, ettei ajankohta sen mielestä ollut sopiva uuden lain säätämiseen. Istuihan samaan aikaan oli komitea, joka valmisteli ehdotusta kokonaan uudeksi metsälaki.

---

34. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, eduskunnan maatalousvaliokunnan lausunto laki- ja talousvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä N:o 25 yksityismetsälaki, s. 6–7.

35. VP 1928, asiakirjat kolmas osa, II, Liite I, maatalousvaliokunnan lausunto laki- ja talousvaliokunnalle, s. 7.

36. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, Liite I, maatalousvaliokunnan lausunto laki- ja talousvaliokunnalle, s. 7.

Valiokunta piti tarkoituksenmukaisena tehdä muutokset vuoden 1917 asetukseen vasta tekeillä olevan metsälain yhteydessä. Sen sijaan olisi pidettävä huoli entistä suurempien varojen hankkimisesta yksityismetsätalouden edistämistyötä varten. Valiokunta ehdotti, että maatalous- ja pienviljelijäjärjestöjen määrärahoja korotettaisiin ehdotetun yksityismetsälain edellyttämälle tasolle.³⁷ Juuri lykkäysesitys oli kansanedustaja Linnan aikaansaama muutos perusteluissa. Se oli eräänlainen kompromissi, jonka taakse haudattiin jyrkin yksityismetsälain vastustus.

Kompromissilausuntoon jätettiin kaksi eriävää mielipidettä. Ensimmäisen, hallituksen ehdotusta sellaisenaan kannattavan eriävän mielipiteen esittivät maatalousvaliokunnan sosiaalidemokraattiset jäsenet Edvard Setälä, Emil Jokinen, Walfrid Eskola, Toivo Halonen ja Atte J. Muhonen.³⁸ Heidän mukaansa, lakiehdotuksella lienee ollut muitakin syitä kuin edistämistyön puutteellisuus. Tärkein syy oli heidän mukaansa päällekkäisten organisaatioiden purkaminen. Eriävän mielipiteen esittäjät viittasivat jo sattuneisiin tapauksiin, joissa lääninmetsälautakunta oli joutunut keskeyttämään maanviljelys- tai talousseuran suorittaman virheellisen leimauksen. Tällainen oli omiaan vähentämään sekä edistämistyön arvoa että metsänomistajien luottamusta tarjolla olevaan ammattiapuun.³⁹ Eriävän mielipiteen perustelu ei eronnut maatalousvaliokunnan esittämästä juurikaan. Perustelujen kohde oli kuitenkin erilainen: eriävässä mielipiteessä maatalous- ja maanviljelysseurat ja valiokunnan lausunnossa metsälautakunnan virkamiehet. Sosiaalidemokraatit olivat päässeet epävarmuudesta, joka vielä keskustelun aikaan oli ollut ilmeinen ja asettuivat lausuntoa vastaan.

---

37. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle lähettämän lausunnon eriävät mielipiteet, s. 7.

38. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle lähettämän lausunnon eriävät mielipiteet, s. 12.

39. VP 1928, asiakirjat kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle lähettämän lausunnon eriävät mielipiteet, s. 8.

Edelleen todettiin, että lääninmetsälautakunnat olivat jo saaneet aikaan hyvää tulosta hakkuukäytännöissä, nojautuen metsän hävittämistä ehkäisevään asetukseen. Sosiaalidemokraattisten valiokunnan jäsenten kanta oli, että tähän asti tehty valvontatyö oli itse asiassa neuvontatyötä. He eivät myöskään voineet hyväksyä mallina käytetyn Ruotsin järjestelmän arvostelua, sillä yksityismetsäkomitean sihteeri oli siihen tutustuessaan pitänyt sikäläistä järjestelmää erinomaisena. Eriävän mielipiteen esittäjien luottamusta komitean työhön lienee lisännyt se, että sen sihteeri Mauno Pekkala parhaillaan toimi sosiaalidemokraattisen vähemmistöhallituksen maatalousministerinä. Lopulta sosiaalidemokraatit pitivät maanviljelyseuroja jääveinä vastustamaan yksityismetsälain läpivientiä, minkä lisäksi maatalousvaliokunnan enemmistön halua kytkeä käsillä ollut esitys metsälain kokonaisuudistukseen pidettiin haettuna syynä. Tällainen näkemys ei ole täysin vailla perää, olihan asiaa valmistellut virkamies ollut sitä mieltä, ettei metsälakiuudistus estäisi yksityismetsälain valmistelua.⁴⁰

Maatalousvaliokunnan enemmistön kannasta poikenneet viisi edustajaa käyttivät varsin selkeää kieltä valiokunnan enemmistöä vastaan. He pyrkivät tuomaan julki arvostelua, jota käsittelyn aikana oli esiintynyt, mutta jota ei kuitenkaan lausuntoon kirjattu. Yksityismetsätalouden edistämistä ei kummassakaan lausunnossa vastustettu.

Toisen eriävän mielipiteen allekirjoittajat olivat Eero Hahl, P. V. Heikkinen, J. A. Ihamuotila, Jooseppi Seppänen ja Vihtori Vesterinen. Näistä muut paitsi kokoomuslainen Seppänen edustivat maalaisliittoa. Mielipiteessä hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus esitettiin hylättäväksi.⁴¹ Lähtökohtana oli, että neuvonta- ja lainvalvontatyön yhdistäminen oli periaatteellisesti virheellinen

---

40. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan Laki- ja talousvaliokunnalle lähettämän lausunnon eriävät mielipiteet, s. 8, 9 ja 12.

41. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle antaman lausunnon eriävät mielipiteet, s. 14. Kaikki allekirjoittajat olivat maanviljelijöitä ja Seppästä lukuun ottamatta maanviljelysseura-aktiiveja.

menettely. Perustelu oli sama kuin maatalousvaliokunnan lausunnossakin. Lisäksi todettiin, että koska metsähallitus toimisi lautakuntien valvojana, muodostuisi edistämistyökin virastomaisemmaksi ja samalla kaavamaiseksi. Edistämistyö haluttiin pysyttää maanviljelysseuroilla, koska maa- ja metsätalous tiloillakin olivat läheisessä yhteydessä keskenään. Mielipiteen esittäjät uskoivat myös, että maanviljelysseurat tulisivat joka tapauksessa pitämään metsätoimistonsa toiminnassa, jolloin lain tarkoittamaa keskittämistä neuvonnassa ei saavutettaisi.⁴²

Tässä mielipiteessä otettiin myös kriittinen kanta Ruotsin edistämistyön menestyksellisyyttä kohtaan. Siinä muistutettiin, että ruotsalaiset metsänhoitohallitukset olivat vapaita järjestöjä eivätkä valtion viranomaisten valvomia. Niiden tuloksia ei myöskään pidetty kiistatta hyvinä, ja jos näin olikin, se johtui niiden käytössä olevista suurista varoista.⁴³

Maanviljelysseuraväen kanta oli se, että lisäämällä maatalousjärjestöjen käyttöön suunnattavia varoja, saataisiin aikaan parhaat tulokset. Välillä jo kateissa ollut usko siihen, että lisääntyneen neuvonnan myötä valistuksen ja valvonnan tarve tulisi vähenemään. Metsänomistajat voisivat aivan hyvin hoitaa kaiken tarpeellisen valvonnan ja neuvonnan oman keskusjärjestönsä, Metsäkeskuksen kautta. Näiden metsänomistajien omien järjestöjen uskottiin ottavan haltuunsa ohjauksen. Valtion voitaisiin jättää kokonaan sivuun.⁴⁴ Näyttäisi siltä, että käsillä oleva eriävä mielipide edusti sitä suuntaa, jota ensimmäisessä eriävässä mielipiteessä pidettiin maatalousvaliokunnan enemmistön mielipiteenä. Tämän mielipiteen kannat vaikuttavat hyvin selkeästi maalaisliittolaisen antibyrokraattisuuden ja maanviljelysseura-aatteen läpätunkemilta.

---

42. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle antaman lausunnon eriävät mielipiteet, s. 13.

43. Sama.

44. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, maatalousvaliokunnan laki- ja talousvaliokunnalle antaman lausunnon eriävät mielipiteet, s. 13–14.

Vuoden 1927 valtiopäivillä yksityismetsälakia käsiteltiin vain maatalousvaliokunnassa, joka antoi siitä kompromissiluonteisen lausuntonsa marraskuun puolessavälissä. Valiokuntaan kuului runsaasti maanviljelysseuroissa toimineita henkilöitä, sillä maatalous oli ymmärrettävästi heidän erikoisalaansa. Lausuntoon liitettiin kaksi täysin toistensa vastaista eriävää mielipidettä, joiden takana olivat maalaisliittolaiset ja sosiaalidemokraattiset kansanedustajat. Edistyspuolueen K. E. Linna, joka oli pitkän linjan maanviljelysseuramies, esiintyi asiassa epävarmasti ja onnistui oikeastaan vesittämään valiokunnan lausunnon, mikä johti eriävien mielipiteiden esittämiseen. SMK:n kampanja vaikutti valiokuntakäsittelyyn siten, että liiton sihteeri Jalmari Jyske kutsuttiin valiokuntaan asiantuntijaksi. Lopulta valiokunnan käsittely ei tuonut esille juurikaan uusia vastustavia tai kannattavia argumentteja. Päälimmäiseksi mieleen jäävät vastustajien vihjailut väärinkäytöksistä ja kannattajien muistutukset pienviljelijäkysymyksen tärkeydestä. Sen sijaan lehdissä käytiin tässä vaiheessa kaikkein kiivain keskustelu, joka ajoittui lokakuulle 1927. Silloin käytiin hyökkäykseen puolesta ja vastaan. Vilkkainta keskustelu oli Helsingin Sanomissa ja Uudessa Suomessa. Aktiivisimpia keskustelijoita olivat Jalmari Jyske ja A. K. Cajander, joiden välillä käytiin kiivassanainen mielipiteenvaihto. Cajander otti aiheeseen kantaa tässä vaiheessa oikeastaan ensimmäistä kertaa, kun Jyske oli ollut aktiivinen jo pitemmän aikaa.

2.2. Laki- ja talousvaliokunta sanoo kyllä

Saatuaan pyytämänsä lausunnon, laki- ja talousvaliokunta ryhtyi käsittelemään hallituksen yksityismetsälakiesitystä. Tämä tapahtui kuitenkin vasta vuoden 1928 puolella, kun sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus oli vaihtunut maalaisliittolaiseen Sunilan vähemmistöhallitukseen. Maatalousvaliokunnan lisäksi kysyttiin parhaillaan työtään tehneen metsälakikomitean mielipidettä, koska maatalousvaliokunnassa oli epäilty yksityismetsälain ja koko metsälain uudelleen kodifioinnin aiheuttavan päällekkäisyyksiä.

Metsälakikomitea ei lopulta suositellut metsälain uudelleen kodifointia. Sen lausunto koski yksityismetsälakia vain kaskeamisen osalta, eikä sen mielipidettä kysytty muista asioista. Metsälakikomitea ehdotti omassa lausunnossaan muutoksia yksityismetsälakiehdotuksen johtolauseeseen, sekä 1, 3, 8, 10 ja 27 pykälään. Ehdotetun lain keskeisiin peruseriaatteisiin metsälakikomitean ehdottamat muutokset eivät juurikaan vaikuttaneet.⁴⁵

Eduskunnan laki- ja talousvaliokunta käsitteli istunnossaan yksityismetsälakia ensimmäisen kerran 15. helmikuuta 1928. Silloin otettiin esille maatalousvaliokunnan ja Förening för Skogskulturin lausunnot. Skogskultur oli esittänyt lausuntonsa omasta aloitteestaan, ilman valiokunnan pyyntöä. Laki- ja talousvaliokunnan jäsenistä kokoomuksen Taave Junnila ja maalaisliiton Sulo Salo yhtyivät maatalousvaliokunnan esitykseen lain raukeamaan jättämisestä. Heitä kannatti työväenpuolueen Jaakko Liedes perustellen kantaansa metsälain valmistelulla. Hallituksen esitystä kannattivat sosiaalidemokraatit Antti Lehikoinen, Taneli Typpö, Jalmari Linna, Mauno Pekkala ja ruotsalaisen kansanpuolueen Johan Broman. Samassa yhteydessä Mauno Pekkala piti laajan puheenvuoron yksityismetsälain puolesta. Äänestyksessä hallituksen esitys voitti Junnilan esityksen äänin 9–7.⁴⁶ Valiokunnan varajäsen Mauno Pekkala oli joka kerta läsnä yksityismetsälakikysymystä käsiteltäessä ja puhui pitkään lain puolesta.

Seuraavana päivänä lakiesitys tuli yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Lain eri lukuihin ja sen momentteihin tehtiin ensimmäisessä luennassa kaikkiaan yhdeksän muutosesitystä, joista kaksi meni läpi. Mauno Pekkalan esityksellä lain voimaantulo päivän asettamiseksi vuoden 1929 alkuun oli lopulta myös käytännön merkitystä. Ahkerimmin muutoksia esitti maalaisliiton kansanedustaja Kaarlo Hurme, joka pyrki korostamaan kunnanmetsälautakuntien ja metsänhoitoyhdistysten asemaa

---

45. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, metsälakikomitean laki- ja talousvaliokunnalle antama lausunto, s. 15–17.

46. EA, laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 5, VP 1926–1930 II, pöytäkirja 15.2.1928.

metsänhoitolautakuntien jäsenten valinnassa ja käytännön toiminnassa. Myös metsälakikomitean ehdottamat lisäykset hyväksyttiin ilman keskustelua.⁴⁷

Toisessa luennassa 6. ja 17. pykälään tehtiin lisäsehdotuksia, jotka jätettiin avoimiksi, mutta niitä varten valittiin jaosto, johon kuuluivat Hurme, Junnila, Pekkala ja edistyspuolueen Elias Sinkko. Molemmat pykälät hyväksyttiin jaoston esittämässä muodossa. Kuudennessa pykälässä lisäys koski pienmetsänomistajien metsänviljelyn ja metsämaan kuivauksen tukemista, ja sitä ehdotti Sinkko. Junnila ja Hurme olivat alunperin esittäneet 17. pykälään lisättäväksi lain rahoituksen kohdalle *"jota varten tulo- ja menoarvioon on vuosittain merkittävä vähintään 8 miljoonaa markkaa"*. Lopullinen jaoston esitys oli Sinkon esityksen kaltainen. Jälkimmäisen lisäyksen rahasumma vastasi sittemmin toteutunutta määrää.⁴⁸ Maanviljelysseuraväki oli edustettuna myös laki- ja talousvaliokunnassa, sillä Hurme oli Keski-Suomen maanviljelysseuran johtokunnan jäsen ja Sinkko oli toiminut lakia tiukasti vastustaneessa Viipurin läänin maanviljelysseurassa samassa asemassa.

Lakiteksti ja perustelut hyväksyttiin sellaisina kuin ne oli hyväksytty toisessa luennassa. Maalaisliiton kansanedustaja Elias Tukia esitti vastalauseen johon yhtyivät edustajat Junnila ja maalaisliiton Jooseppi Kauranen, minkä jälkeen asia julistettiin loppuunkäsitellyksi. Vastalauseen pääkohdat olivat, että siirryttäessä valtionapujärjestelmään luovuttaisiin maanviljelijöiden itseapuperiaatteesta, mitä ei pidetty suotavana. Tällöin rahat kuluisivat viraston pyörittämiseen. Vastalauseen esittäjien käsitys oli, että lautakunnista tulisi valvojia, joille "käytännöllinen metsänhoidon edistämistyö jäisi sivuseikaksi". Maanviljelysvaliokunnan tavoin vastalauseessa epäiltiin mahdollisuutta väärinkäyttöksiin. Vastalauseen esittäjät

---

47. EA, laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 5, VP 1926–1930 II, pöytäkirjat 16. ja 22.2.1928.

48. EA, laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 5, VP 1926–1930 II, pöytäkirjat 22. ja 28.2.1928.

näyttivät sopivasti unohtaneen, että myös maanviljelysseurojen metsätalousneuvonta perustui valtionapuun, mikä oli koko ongelman ydin.⁴⁹

Mielenkiintoinen lisä valiokunnan työhön oli Förening för Skogskulturin johtokunnan oma-aloitteisesti tammikuun lopussa 1928 lähettämä lausunto yksityismetsälaista ja erityisesti maatalousvaliokunnan lausunnosta. Skogskulturin mielenilmaus oli lain suhteen myönteinen, ja siinä haluttiin erityisesti painottaa muiden pohjoismaiden erimerkkiä. Lausunnossa vastattiin väitteisiin, joissa uskottiin metsähallituksen osallisuuden aiheuttavan virastomaisuutta. Johtokunta totesi, että maanviljelysseurat olivat jo pitkään toimineet maataloushallituksen valvonnassa ilman minkäänlaista haittaa. Omina ehdotuksinaan Skogskultur toi esille, että vapaiden metsänhoitojärjestöjen tulisi saada jäsenensä mukaan metsänhoitolautakuntiin. Lisäksi ruotsinkielisille seuduille olisi perustettava kolmas piiri Ahvenanmaata ja Lounais-Suomea varten, joten vähemmistön etuakin pyrittiin tuomaan esille. Sisällöltään lausunto vastaa Skogskulturin jo pari vuotta aikaisemmin metsähallitukselle antamaa lausuntoa, ja sen allekirjoittaja oli yksityismetsäkomiteaan kuulunut K. O. Elfving. Lausunto ei näytä suoranaisesti vaikuttaneen valiokunnan työhön, sillä siinä esitetyt ajatukset olivat jo entuudestaan tuttuja.⁵⁰

Laki- ja talousvaliokunnan hallituksen esitykseen tekemät muutokset olivat vähäisiä ja käsittely nopeaa. Osittain muutokset tehtiin samaan aikaan istuneen metsälakikomitean ehdotusten mukaan, ja osittain valiokunnan omasta aloitteesta. Metsälakikomitean ehdotukset otettiin huomioon, koska maatalousvaliokunta ehdotti yksityismetsälakiehdotuksen raukeamista ja samojen asioiden käsittelemistä yhtenäisessä metsälaissa. Sekä metsälakikomitean että maatalousvaliokunnan lausunnot liitettiin laki- ja talousvaliokunnan mietintöön, joka sitten lähetettiin eduskunnan käsiteltäväksi. Tehdyistä muutoksista tärkeimmät olivat metsänhoito-

---

49. EA, laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 5, VP 1926–1930 II, pöytäkirja 1.3.1928.

50. EA, laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 5, VP 1926–1930 II, Förening för Skogskulturin johtokunnan lausunto laki- ja talousvaliokunnalle 29.1.1928.

lautakuntien työtä koordinoivien keskusjärjestöjen aseman määrittely, sekä järjestelmän rahoituksen liittäminen valtion budjettiin. Käytännössä keskusjärjestöillä tarkoitettiin Tapiota ja Skogskulturia. Lisäksi lakiin haluttiin lisätä maininnat kaskeamisen kieltämisestä. Rahavarojen jaosta päättäminen haluttiin antaa maatalousministeriölle.⁵¹

Valiokuntatyöskentely ja sen tulokset eivät saaneet lehdissä merkittävää huomiota. Helsingin Sanomissa laki- ja talousvaliokunnan tekemät lisäykset pääsivät kuitenkin pääkirjoitukseen, joka käsitteli varsin myönteisesti koko yksityismetsätalouden neuvonnan uudistamista. Kirjoittaja piti huomattavina parannuksina metsänhoitolautakuntien edistämistyön täsmentämistä. Samoin muutos, joka poisti metsähallituksen valitseman jäsenen metsänhoitolautakunnasta oli hyvä. Näin lautakuntien ja keskusjärjestöjen yhteistyö saataisiin kiinteämmäksi, ja järjestö perustuisi kansanvaltaiselle pohjalle.⁵²

* * * *

Sosiaalidemokraattinen hallitus toi yksityismetsälain vuoden 1927 valtiopäiville syysistuntokauden alussa. Valiokuntakierroksella maatalousvaliokunnan lausunto oli kielteinen, mitä ei voi pitää ihmeenä, sillä sen jäsenistä noin puolet oli maanviljelysseura-aktiiveja. SMK:n lobbaus tuotti myös tulosta, ja epävarmasti esiintynyt K. E. Linna, joka aluksi oli kannattanut yksityismetsälakiesitystä saatiin kääntymään sitä vastaa. Linna kuitenkin vaati lausuntoon niin suuria myönnytyksiä, että myös lain vastustajat liittivät siihen eriävän mielipiteen. Lakia kannattaneet

---

51. VP 1928, asiakirjat, kolmas osa, II, laki- ja talousvaliokunnan mietintö N:o 1 hallituksen esityksen johdosta yksityismetsälain, s. 1–4.

52. Helsingin Sanomat 17.3.1928.

sosiaalidemokraatit eivät esiintyneet kovin vakuuttavasti, mutta heidän äänillään ei hylkäävää lausuntoa voitu estää. Silti he pyrkivät tuomaan esille pienviljelijäpainotuksen, mikä myös näkyi maatalousvaliokunnan lausunnossa.

Laki- ja talousvaliokunta antoi lakiesityksestä myönteisen lausunnon, joskin niukalla ääntenemmistöllä. Myös tässä valiokunnassa oli mukana useita maanviljelysseuroissa toimineita kansanedustajia. He pyrkivät vielä vaikuttamaan lain sisältöön, mutta eivät siihen kyenneet. Merkittävimmät muutokset esitykseen olivat Tapion ja Skogskulturin edustus metsänhoitolautakunnissa sekä järjestelmän rahoittaminen valtion budjetista Lakiesityksen kiivain vastustus olikin jäänyt maatalousvaliokuntaan, eikä laki- ja talousvaliokunnassa syntynyt suurta kiistelyä.

Julkisessa sanassa keskustelu oli kiivainta sen jälkeen, kun lakiesitys oli annettu syyskuun alussa. SMK:n syyskuun lopulla tekemä päätös kampanjoida lakiesitystä vastaan näkyi siten, että yksityismetsälaista kirjoitettiin ja ennen kaikkea julkaistiin sitä koskeneita kannanottoja lokakuun ajan. Metsäammattilaiset vastasivat SMK:n kampanjaan lokakuun aikana, ja kärjekkäin sananvaihto käytiin A. K. Cajanderin ja Jalmari Jyskeen välillä. Maatalousvaliokunnan käsittelyn jälkeen kirjoittelu väheni dramaattisesti, eikä kirjoituksia enää juuri joulukuun jälkeen ilmestynyt. Keskustelu ei saanut juurikaan uutta sisältöä. Valtaosa kritiikistä pohjautui neuvonnan ja valvonnan yhdistämisen vaikeuteen. Sitä perusteltiin vain yhdellä uudella argumentilla, joka oli maanviljelysseuraväen sekä lehdistössä että maatalousvaliokunnassa lokakuun lopulla esille nostama epäily virkailijoiden mahdollisista väärinkäytöksistä uudessa järjestelmässä. Lain kannattajat käyttivät useimmin lyömäaseenaan maanviljelysseurojen toisaalta tehotonta, mutta myös seuroille rahaa tuottanutta metsätoimistotyötä. Osapuolet keskittyivät lähinnä hyökkäämään, eikä kiistakysymyksissä kyetty lähenemään vastapuolta sen paremmin julkisessa keskustelussa kuin eduskunnan valiokunnissakaan.

V LAKI TOTEUTUU

Valiokuntakierroksen jälkeen yksityismetsälaki tuotiin vuoden 1928 valtiopäiville käsittelyä varten. Ajoittain vilkkaastakin keskustelusta huolimatta lakiesityksen sisältö pysyi pääasiassa muuttumattomana. Varsinaisen eduskuntakäsittelyn alkaessa poliittinen tilanne oli kuitenkin muuttunut, sillä puhtaasti sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus oli vaihtunut maalaisliiton vähemmistöhallitukseksi, jossa oli mukana kaksi ammattiministeriä..

Tannerin hallitus oli kaatunut loppuvuodesta 1927 viljatullien alentamiseen. Epäluottamus hallitusta kohtaan oli kuitenkin alkanut kasaantua, kun se ei sisällyttänyt budjettiinsa lainkaan lainkaan suojeluskuntien valtionapua, minkä lisäksi puolustuslaitoksen määrärahoja oli tarkoitus leikata kovalla kädellä. Viljatullikysymys ratkesi Tannerin hallituksen tappioksi, kun ruotsalainen kansanpuolue veti siltä tukensa pois.¹

Kesän 1927 vaaleissa sunilalaisten asema maalaisliitossa oli vahvistunut ja valtataistelu puolueessa kävi kuumana Sunilan muodostettua vähemmistöhallituksensa joulukuussa 1927. Ministereistä K. T. Jutila, Emil Hynninen ja Sigurd Mattsson edustivat sunilalaista linjaa, Jalo Lahdensuo, P. V. Heikkinen ja K. A. Lohi olivat kalliolaisia. Sunila suuntasi yhteistyöpyrkimykset mieluummin vasemmalle, kun Kallio oli suosinut oikeistoyhteistyötä. Hallituksen muodostamisessa presidentti Relander oli ainakin kalliolaisten mielestä suosinut Sunilaa, sillä Kallion ja Relanderin välit eivät olleet parhaat mahdolliset. Puolueen vanha ideologi Santeri Alkio ei pyynnöistä huolimatta suostunut Kallion takuumieheksi, eikä edes riidan välittäjäksi. Sunilan hallituksen syntyyn vaikutti myös pienviljelijäkysymys:

---

1. Hentilä 1996, s. 138.

puolueessa eli pelko pienviljelijöiden kannatuksen menettämisestä, mikäli oikeistosuuntaus jatkuisi.²

Sunilan hallitus toimi aktiivisesti maatalousasioissa. Metsätaloudessa tavoitteena oli viljelijäväestön metsänomistuksen turvaaminen, puutavarayhtiöiden maanhankinnan kontrollointi sekä valtion metsien saaminen asutustoimintaan. J. E. Sunila itse oli vuodesta 1923 ollut maataloushallituksen ylijohtaja. Olipa Sunilan osuus virastonsa näkemyksissä mikä hyvänsä, oli hänen edustamansa laitos kuitenkin asettunut kannattamaan yksityismetsälain periaatteita. Lakiesityksen kannalta poliittiset asetelmat olivat lupaavat, mutta maalaisliiton näkökulmasta vaikeat, sillä ristikkäisvetoa puolueen sisällä riitti.³

1. LAKIESITYS VUODEN 1928 VALTIOPÄIVILLÄ

1.1. Maanviljelysseuraväen rivit horjuvat

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 esiteltiin vuoden 1928 valtiopäivien ensimmäistä käsittelyä varten 9. maaliskuuta. Keskustelussa ensimmäisen puheenvuoron käytti lakiehdotuksen valmistelusta sekä yksityismetsäkomitean sihteerinä että maatalousministerinä vastannut Mauno Pekkala, nyt kansanedustajana. Johdannon kaltaisessa puheenvuorossaan Pekkala liitti yksityismetsälakikysymyksen ensimmäistä kertaa puoluepolitiikkaan, kun hän vetosi maatalousvaliokunnan sosiaalidemokraattisten jäsenten vastalauseeseen. Tavallisesti hänen perustelunsa olivat olleet tiukasti metsätalouteen liittyviä. Pitkän esitelmänsä päätteeksi Pekkala puhui itse neuvontatyön järjestelystä vain lyhyesti.⁴

---

2. Mylly 1989, s. 217–219; 230–231.

3. Mylly 1989, s. 224, 234.

4. VP 1928, ptk I, s. 379–381.

Pekkalalle vastasi maalaisliiton vastalauseen laki- ja talousvaliokunnassa esittänyt kansanedustaja Elias Tukia, jonka käsitykset edustivat tiukasti hänen edustamansa maanviljelysseurayhteisön linjauksia. Tukian mielestä sosiaalidemokraattisen hallituksen esitykseen pohjautuvan ehdotuksen nelisivuisissa perusteissa ainoastaan taloudellinen peruste oli asiallinen. Tukian kritiikki kohdistui suoraan Pekkalaan edellisen hallituksen maatalousministerinä ja metsämiehenä. Tukian mielestä Pekkala ei ollut selvillä siitä, mitä maataloudella ja sen sivuelinkeinoilla ymmärrettiin. Metsätalouden erottaminen maataloudesta olisi kohtalokas erehdys. Puheenvuorossa nousivat esille myös pelko uusista, rahaa nielevistä virastoista jotka muodostuisivat uudeksi poliisiviranomaiseksi. Tukiaa myös ihmetytti se, että jotkut maanviljelijät saattoivat kannattaa tällaista ehdotusta. Myös kokoomuksen Taave Junnila oli Tukian linjoilla, mutta valitti lisäksi ulkomaisten esimerkkien ottamista, mikä johtaisi siihen että *"kohta ollaan valmiita hylkäämään se, mikä on kotoista ja koeteltua."* Lähtökohdiltaan keskustelu oli siis jo aikaisemmin luoduilla rintamalinjoilla.⁵

Keskustelussa käytettiin vielä kaksi puheenvuoroa, joista edistyspuolueen Elias Sinkon kannanotto oli yksityismetsälakikeskustelun kannalta olennainen, sillä siinä näkyi ensimmäistä kertaa eduskunnassa mielellään yhtenäisesti esiintyneen maanviljelysseuraväen rintaman rikkoutuminen. Kiivaasti yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelyä vastustaneen Viipurin läänin maanviljelysseuran hallitukseen kuulunut Sinkko ei pitänyt ongelmana neuvonnan ja lainvalvonnan yhdistämistä, eikä uusi laki ei myöskään riistäisi maanviljelys- ja talousseuroilta oikeutta metsänhoidolliseen toimintaan. Hänen mielestään maanviljelysseurat olivatkin keskittyneet enemmän metsätoimistotyöhön kuin neuvontatoimintaan. Sinkko edusti maanviljelysseuramiehistä metsätalouteen perehtynyttä osaa, sillä hän oli vuosina 1918–1927 toiminut Viipurin läänin lääninmetsälautakunnan puheenjohtajana. Sinkon esiinty-

---

5.VP 1928, ptk I, s. 383–387.

minen oli nyt huomattavasti määrätietoisemmin lakiesitystä kannattavaa kuin laki- ja talousvaliokunnan työskentelyn aikana.⁶

Pakinoitsija Juhani kuvasi Helsingin Sanomissa yksityismetsälain ensimmäistä eduskuntakäsittelyä 10. maaliskuuta 1928. Kirjoittajasta oli alkuun tuntunut toivottomalta, että laki olisi saatu eduskunnassa läpi maatalousseurapiirien vastustuksessa. Hän arveli Mauno Pekkalan olleen oikeassa todetessaan, että metsistä oli pidettävä parempi huoli, jos niitä mielittiin jättää myös jälkipolville. Itse keskustelu ei kuitenkaan pakinoitsijan mukaan ollut kerännyt kovin suurta kuulijakuntaa. Helsingin Sanomien kirjoituksissa Mauno Pekkala sai poikkeuksetta hyvän kohtelun. Häntä pidettiin ennen kaikkea metsämiehenä, ei niinkään poliitikkona.⁷

Ensimmäisen käsittelyn merkittävin uusi pirre oli maanviljelysseurojen rintaman rikkoutuminen. Elias Sinkko oli Viipurin läänin maanviljelysseuran, mutta myös sikäläisen lääninmetsälautakunnan jäsen. Hän asettui selvästi metsätalouden etujen kannalle maanviljelysseurayhteisöä vastaan. Muuten yleisluontoinen keskustelu oli laimeahko, eikä siinä tullut esille uusia argumentteja, vaan molemmat osapuolet pysyivät entisillä kannoillaan kiinnittämättä suuremmin huomiota vastapuolen perusteluihin. Näkökannat näyttivät juuttuneen asemasodan kaltaiseen tilanteeseen.

1.2. Ongelmaton toinen käsittely

Toisessa käsittelyssä alettiin keskustella lakiesityksestä yksityiskohtaisemmin. Sen pohjana oli suuren valiokunnan mietintö n:o 17, jossa suuri valiokunta ehdotti eduskunnalle lain hyväksymistä sellaisenaan, laki- ja talousvaliokunnan mietinnön n:o 1 mukaisesti.⁸

---

6. VP 1928, ptk I, s. 388–389.

7. Helsingin Sanomat 10.3.1928.

8. VP 1928, asiakirjat kolmas osa, II, suuren valiokunnan mietintö n:o 17, s. 1.

Työväenpuolueen kansanedustajat eivät toistaiseksi olleet juuri osallistuneet yksityismetsälain käsittelyyn, vaikka heitä esitystä käsitelleissä valiokunnissa olikin mukana. Nyt kuitenkin Arvo Riihimäki käytti pitkähkön puheenvuoron, joka sisälsi paitsi herravihaa, myös arvostelua lakiesityksen edellisenä syksynä tehnyttä sosiaalidemokraattista vähemmistöhallitusta kohtaan. Äärivasemmisto olikin suhtautunut Tannerin hallitukseen koko sen toiminta-ajan hyvin kielteisesti. Hän arvosteli ehdotuksen kalleutta ja erityisesti 24 metsänhoitajan palkkauksen nielemiä rahoja. Riihimäki piti suurimpana ongelmana pientilojen metsäalan pienuutta, sillä itsenäiset torpat olivat saaneet hänen mukaansa vain keskimäärin 13,15 hehtaaria viljelyskelpoista ja metsämaata. Hän totesi, että

"-- pientalonpojan etu vaatisi, että mahdollisimman vähän korkeapalkkaisia metsäherroja, mutta sitä runsaammin sellaisia käytännöllisen neuvontatyön tekijöitä, että niitä riittäisi paikan päällä pientalonpojillekin metsänhoidollista opastusta antamaan".

Riihimäelle metsänhoitolautakuntien virkailijat näyttäytyivät jälleen uusina palkan-saajien eläteinä. Pahimmin joutuisivat kärsimään torpparivapautuksen yhteydessä metsänkäyttöoikeutensa menettäneet pien- ja kääpiötilalliset.⁹

Maalaisliiton yhtenäisyys joutui yksityismetsälakiesityksen yhteydessä kovalle koetukselle. Kaikki eivät kuuluneet maanviljelysseurayhteisöön. Keski-pohjalaisen Matti Niilekselän mielestä maanviljelys- ja talousseurat olisivat voineet keskittyä maatalouskysymyksiin. Selkeästi pienviljelijäasiaa ajanut kansanedustaja viittasi oman kotiseutunsa köyhyyteen, mikä yhdessä puutteellisen valvonnan kanssa oli johtanut suuriin metsän haaskauksiin. Hän arveli vastenmielisyyden uutta järjestelmää kohtaan johtuneen siitä ajatuksesta, että

9.VP 1928, ptk I, s. 434–435; Hentilä 1996, s. 138.

"– metsänhoitajakuntamme olisi suurimmaksi osaksi epäkäytännöllisiä tyhjäksi toimittajia, joita kansan iroonisen tajun mukaan valmistettiin niistä oppikoulun käyneistä, joista ei muita virkamiehiä tullut –".

Kommentti oli suunnattu paitsi Riihimäelle, myös maanviljelysseurojen suuntaan.¹⁰

Yleisluontoiset puheenvuorot oli nyt käytetty, ja lakia alettiin käsitellä yksityiskohtaisesti, pykälä pykälältä. Pykälät 1–12 sekä ensimmäisen ja toisen luvun nimikkeet hyväksyttiin ilman keskustelua.¹¹

Ensimmäinen äänestykseen johtanut keskustelu käytiin 13 pykälästä, joka kuitenkin lopulta hyväksyttiin alkuperäisessä muodossa. Arvo Riihimäki oli ehdottanut, että kunnanmetsälautakuntien tavoin myös metsänhoitolautakuntien jäsenten valinnan päättäisivät pääasiassa kuntien edustajat, mikä olisi vähentänyt maanviljelysseurojen vaikutusvaltaa. Ruotsalaisen kansanpuolueen Ernst Estlander puolestaan toi mukaan häivähdyksen kielipolitiikasta, sillä hän olisi halunnut pykälän ensimmäistä momenttia muutettavan siten, että jäsenet valitsisivat alueen seurat, kuitenkin sillä erotuksella, että alueen kieli olisi otettava huomioon.¹²

Seuraavaksi keskusteltiin pykälästä 17. Kansanedustaja Furuhjelm toisti jo ensimmäisessä käsittelyssä esittämänsä kannan, jonka mukaan rahanjaosta ei saisi päättää maatalousministeriö. Äänestyksessä eduskunta hyväksyi tämän kannan. Esitystään Furuhjelm oli perustellut sillä, että maatalousministeriön valta rahanjaossa olisi ollut hallitusmuodon vastainen.¹³

Pykälän 19 osalta Riihimäki ehdotti kolmannen momentin poistamista. Siinä esitetyn kunnanmetsälautakunnan johtosäännön antamisen maaherran tarkastettavaksi edustaja tulkitsi kunnallisen itsehallinnon rajoittamiseksi. Äänestyksessä

---

10. VP 1928, ptk I, s. 435–437.

11. VP 1928, ptk I, s. 437.

12. VP 1928, ptk I, 437–438.

13. VP 1928, ptk I, s. 438–439.

suuren valiokunnan mietintö voitti. Loput lakiehdotuksesta hyväksyttiin ilman keskustelua. Koska lakiehdotusta ei ollut muuttamatta hyväksytty, palautettiin se suureen valiokuntaan ja toinen käsittely jatkui. Suuri valiokunta puolsi 21. maaliskuuta lakiehdotuksen hyväksymistä eduskunnan päättämässä muodossa, eli 17. pykälän kolmas momentti poistettuna. Eduskunnan istunnossa 23. maaliskuuta ilmoitettiin valiokunnan yhtyneen eduskunnan päätökseen, joten toinen käsittely voitiin julistaa päättyneeksi.¹⁴

Helsingin Sanomissa seurattiin yksityismetsälain käsittelyä eduskunnassa maaliskuun aikana käsittelyä käsittelyltä aina lain lopulliseen hyväksymiseen asti.¹⁵ Kauppalehti taas kertoi maaliskuun 20. yksityismetsälain hyväksymisestä suuressa valiokunnassa. Äänet olivat jakautuneet 27-13 maalaisliittolaisten hylkäämisesitystä vastaan. Näissä uutisissa ei otettu kantaa puoleen tai toiseen.¹⁶

Myös Maaseudun Tulevaisuus kertoi yksityismetsälain eduskuntakäsittelystä 20. maaliskuuta, sekä lisäksi myös metsälakikomitean mietinnöstä. Komitea oli suositellut metsälain kodifioinnin lykkäämistä toistaiseksi muun muassa siitä syystä että yksityismetsälaki oli vasta säädettävänä. Lehti ei kommentoinut uutista.¹⁷

Kun yksityismetsälaki tuli käsittelyyn vuoden 1928 valtiopäivillä, Ilkassa ei sitä heti käsitelty. Kuitenkin toisen käsittelyn aikainen keskustelu sai huomiota "Terveisiä eduskunnasta" -palstalla pakinoitsija Ullan Einon kynästä. Kirjoittaja halusi muistuttaa, ettei lakiehdotuksen alkuperä suinkaan ollut maalaisliittolaisen vähemmistöhallituksen käsissä. Ehkä kuvaavin kommentti pakinassa kuului: *"Tämän lakiehdotuksen antoi edellisen hallituksen maatalousministeri Pekkala ja hänpä onkin tämän lapsensa puolesta puhunut kauniisti."* Totta onkin, että jos

---

14. VP 1928, ptk I, s. 439, 524; asiakirjat kolmas osa, II, suuren valiokunnan mietintö N:o 17a hallituksen esityksen johdosta yksityismetsälainsäätely, s. 1.

15. Helsingin Sanomat 21.3.1928.

16. Kauppalehti 20.3.1928.

17. Maaseudun Tulevaisuus 20.3.1928.

yksityismetsälaille on isää etsittävä, Pekkala lienee vahvin kandidaatti. Pakinoitsija ei juurikaan ottanut kantaa lakiesityksen sisältöön, vaan lähinnä esitteli vastustavia argumentteja. Hän kuitenkin totesi lopuksi: *"Kun kerran sosialistien taholta tarjotaan rahaa metsänhoitoon, niin otetaan pois, tällä kannalla ovat monet olleet."* Tässäkään ei siis esitetty henkilökohtaista kantaa. Edellisen syksyn kiivaan vastustuksen aika näyttäisi olleen ohi.¹⁸

Lakiin tehtiin enää pieniä muutosehdotuksia ja niistäkin meni läpi vain yksi. Ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat toivat esiin kielikysymyksen ja työväenpuolueen Riihimäki oli huolissaan kansanvallan toteutumisesta. Kuitenkin vain maatalousministeriön päätäntävaltaa rahanjaossa haluttiin rajoittaa. Muutos kuitenkin kehitti järjestelmää virkamiesten päätäntävällasta vapaamman järjestötoiminnan suuntaan. Julkisessa sanassa eduskuntakäsittely ei tässä vaiheessa saanut juuri minkäänlaista huomiota.

1.3. Viimeinen väittely

Yksityismetsälain tullessa kolmanteen käsittelyyn muuttui keskustelu perusteellisemmaksi ja puheenvuorot pitemmiksi.

Nyt oli myös viimeinen tilaisuus vaikuttaa lakiehdotuksen käsittelyyn, minkä SMK:n valtuuskunnan puolesta tekivät Edv. Björkenheim ja J. Jyske Maaseudun Tulevaisuudessa julkaistussa kirjoituksessaan "Yksityismetsälain ratkaisun edellä". Enää ei kuitenkaan käyty hyökkäykseen, sillä kirjoittajat uskoivat lain tulevan hyväksytyksi, vaikka toivoivatkin vielä sen hylkäämistä tai ainakin äänestämistä vaalien yli. Perustelut olivat jo aiemmasta kritiikistä tunnettuja. Ainoa uusi argumentti oli seuraava:

---

18. Ilkka 23.3.1928.

"Tahdomme vielä huomauttaa siitä ihmeellisestä asianhaarasta, että tähän lakiin on parilla sivulauseella sisällytetty metsänhoidon edistämiskysymys ja että suunniteltujen lautakuntien keskusjärjestönä laki- ja talousvaliokunnan ja suurevaliokunnan mietinnössä ilmoitetaan toimivan elimen, jonka alkuunpanoa, kokoonpanoa, tai muuta järjestelyä ei millään tavalla laissa selvitetä."

Sitä kirjoittajat pitivät liian arveluttavana ja suurpiirteisenä lain hyväksymiseksi. Totta onkin, että keskusjärjestöjä ei lakiesityksessä missään vaiheessa nimetty, vaikka selvästi tarkoitettiin Tapiota ja Skogskulturia.¹⁹

Itse keskustelussa yksityismetsälakia vastustanut kansanedustaja Tukia puhui jälleen pitkään. Heti kärkeen hän vihjaili merkillisestä yhteensattumasta, että metsäammattimiesten metsäviikon aikana eduskunnassa tuli käsittelyyn kolme metsäasioita koskevaa lakiehdotusta. Metsäasioiden saaman lisääntyneen huomion olivat jo aikaisemmin panneet merkille myös metsäammattimiehet, tosin positiivisessa mielessä. Tukia ei hyväksynyt yksityismetsälain perustaa: *"Tätä lakiehdotusta lukiessa jää sellainen käsitys, niin kuin talonpoikaisväestö olisi rikollinen, jota ainoastaan lain avulla voidaan pitää kurissa."* Neuvonnan ja valvonnan yhdistäminen erityisesti rajoittaisi yksityisomaisuuden vapaata käyttöä. Samansuuntaisia viittauksia on esitetty myöhemminkin. On esimerkiksi arveltu, että samana päivänä hyväksytyllä ensimmäisellä metsänparannuslailla ostettiin keskustan ja oikeiston puolueilta tukea metsänhoitolautakuntajärjestelmälle. Tukia uskoi, että tuleva järjestelmä olisi metsähallituksen Helsingistä johtama, eikä se kuuntelisi maanomistajan ääntä. Näin siitä huolimatta, että laki- ja talousvaliokunta oli muun muassa poistanut metsähallitukselta oikeuden nimittää jäseniä metsänhoitolauta-

---

19. Maaseudun Tulevaisuus 27.3.1928.

kuntiin. Tukian puheenvuoroja säesti ensimmäisen käsittelyn tapaan Taave Junnila.²⁰

Valtiovarainministeri Juho Niukkanen piti päällekkäisten järjestelmien poistamista lakiesityksen parhaana puolena, vaikka valvonnan ja neuvonnan yhdistäminen hieman arveluttikin. Niukkasen mukaan lakiehdotuksen arvostelijat olivat ilmeisesti käsittäneet suunnitelman väärin luullessaan tavoitteena olleen holhousjärjestelmän, olihan maanviljelysseuroilla jatkossakin oikeus valita lautakuntiin jäseniä. Hän muistutti olleensa itse yksityismetsäkomitean jäsen, joten siltä ei ollut puuttunut maataloudenkaan asiantuntemusta, toisin kuin joskus väitettiin.²¹

Yllättäen maatalousvaliokunnan puheenjohtaja Eero Hahl päätyi nyt ottamaan kantaa yksityismetsälain metsänhoidollisiin periaatteisiin. Ajoitus on erikoinen, sillä yksityismetsälain vastustajat olivat jatkuvasti kiinnittäneet huomiota neuvonnan ja valvonnan järjestämiseen. Hahl ei esimerkiksi maatalousvaliokunnan puheenjohtajana puuttunut metsänhoidon perusteisiin, vaikka valittikin nyt puheenvuorossaan, ettei asiaa ollut valiokunnissa käsitelty. Hänen mielestään yksityismetsälakiehdotusta ei ollut valiokuntakäsittelyn aikana riittävästi muutettu. Hän ei hyväksynyt uuteen lakiin ehdotettua niin sanottua kestäväisyysperiaatetta. Hahlin mukaan ei ollut voitu osoittaa, että metsät olivat Suomesta loppumassa, millä perustella kestäväisyysperiaatetta uuteen lakiin ajettiin. Lisäksi häntä häiritsi se, että tämä laki yhtä lailla koskisi myös lehtimetsiä, jolloin se suojelisi *"ehkäpä lepikoita ja pajukoitakin, sillä nekin voivat muodostaa metsiä"*. Hahl olisi kaivannut lakiin myös selitystä sille, mitä tarkoitettiin järkiperaisella harvennuksella. Hän epäili sen hankaloittavan erityisesti pientilallisten kotitarvekäyttöä, jossa erityisesti pientä puutavaraa tarvittiin. Neuvontajärjestelmään Hahl puuttui sen verran, että arvosteli sitä liiasta holhoavuudesta. Eero Hahlin puheenvuoro oli pitkä ja rönsyilevä. Hän

---

20. VP 1928, ptk I, s. 588–592, 594–596; Vaara 1990, s. 241.

21. VP 1928, ptk I, 593–594.

käsitteli esimerkiksi Ruotsin yksityismetsätaloutta pitkään liittämättä sitä erityisemmin käsillä olleeseen lakiesitykseen.²²

Keskustelusta tuli nyt vuoropuhelu, kun Mauno Pekkala kommentoi lakiesitystä kritisoineiden kansanedustajien puheenvuoroja. Hän vihjasi kansanedustaja Tukian tutustuneen huonosti käsillä olevaan ehdotukseen tämän väitettyä, ettei sille löytynyt riittäviä perusteita. Mitä tuli väitteeseen tiukemmasta valvonnasta, Pekkala totesi, ettei sellainen voinut olla vahingollista kunnolliselle metsänomistajalle. Kun arvosteltiin uusien järjestöjen olevan "ylhäältä päin" luotuja, muistutti Pekkala että niin olivat maanviljelys- ja talousseurojen edeltäjät, talousseuratkin olleet. Uusiin järjestöihin saattoivat liittyä myös yksityiset kansalaiset ja metsänhoitoyhdistykset, joten ne eivät olleet mitään valtion virastoja. Hahlin kysymykseen, mitä järkiperaisella harvennuksella tarkoitettiin, Pekkala vastasi uskovansa kysyjän olevan perillä asian oikeasta laidasta. Väittely ei sinänsä vienyt asiaa eteenpäin, mutta entinen maatalousministeri puolusti asiaansa, kuten lehtien eduskuntapakinoinnakin todettiin.²³

Maalaisliittolaisista Mikkelin läänistä eduskuntaan valittu Matti Paavilainen esitti omintakeisen laskelman, jonka mukaan esitetystä 8 miljoonan markan summasta yli 2/3 kuluisi byrokratian pyörittämiseen, mikä jättäisi erityisesti pienmetsänomistajat oman onnensa nojaan. Vaikka Paavilainen ei ollutkaan maanviljelysseura-aktiivi, myöstiäilivät hänen näkemyksensä maanviljelysseurojen esittämää kritiikkiä.²⁴

K. E. Linna puolestaan oli ehtinyt muuttaa mieltään valiokuntakäsittelyn jälkeen ja esiintyi nyt yksityismetsälain kannattajana. Vielä maatalousvaliokunnassa hän vastusti esitystä, joskin epävarmasti. Linnan toiminta oli horjuvaa ja hänen käyttäytymisensä kuvaa ehkä parhaiten sitä, kuinka vaikea yksityismetsätalouden

---

22. VP 1928, ptk I, s. 597–599.

23. VP 1928, ptk I, s. 605–606.

24. VP 1928, ptk I, s. 606–608.

uudellenjärjestämiskysymys maanviljelysseuraväelle oli. Linna piti keksittyinä väitteitä, että vapaan talonpojan itsenäisyys olisi uhattuna. Itse asiassa vielä voimassa olleessa järjestelmässä lääninmetsälautakunnilla ja niiden valvojana metsähallituksella oli vallitsevassa järjestelmässä ehdoton yksinvalta yksityismetsiin. Linnalla ei ollut mitään maanviljelysseuroja vastaan, mutta aikaisemmin hyvänä pidetty järjestelmä oli hänen mielestään ajasta jäljessä.²⁵

Samalla tavoin, mutta avoimemmin lakiesitys näyttäytyi omantunnonkysymyksenä maalaisliittolaisen Paavo Saarisen kohdalla. Hän ilmaisi asettuneensa yksityismetsälain kannalle tarkan harkinnan jälkeen. Saarisen tapauksessa tuli särö paitsi maalaisliittolaisten, myös maanviljelysseuraväen kohdalla, sillä Saarinen oli Lounais-Suomen maanviljelysseuran johtokunnan jäsen. Saarisen mukaan uusien määrärahojen lakisääteisyys oli tärkeä syy hyväksymiselle, koska tähän mennessä oli ollut vaikea saada lisämäärärahoja yksityismetsätalouden edistämistyölle, eikä sellaisia varoja maanviljelysseuroissa ollut jatkossakaan tiedossa. Hahlille hän huomautti tämän omassa virastossa, asutushallituksessa neuvonnan ja valvonnan olleen samoilla viranomaisilla.²⁶

Tässä vaiheessa keskustelusta tuli maalaisliittolaisten keskinäinen väittely. Saarista kurittivat aikaisemmista keskustelijoista Tukia ja Hahl. Antti Juutilainen huomautti, että Saarinen ja Niukkanen olivat jo vuoden tehneet eduskunnassa valistustyötään edellä kuvattujen puheenvuorojen tapaan, mutta eivät olleet onnistuneet käännyttämään vielä kymmentäkään maalaisliiton kansanedustajaa. - Saarinen vastasi, että *"se on jo suuri voitto, jos on kymmenen vanhurskasta löydetty sellaisesta joukosta, jossa ennen ei ollut yhtään"*.²⁷

Keskustelu julistettiin päättyneeksi. Seuranneessa äänestyksessä lakiehdotus voitti äänin 101-70 Taave Junnilan ehdotuksen lain hylkäämisestä. Tyhjiä ääniä

---

25. VP 1928, ptk I, s. 610-611.

26. VP 1928, ptk I s. 611-612.

27. Vp 1928, ptk I, s. 614-615.

laskettiin 4 ja poissa oli 24 kansanedustajaa. Lepäämään vaatimuksen johdosta asia oli pantava pöydälle seuraavaan istuntoon. Lakiehdotusta vastaan äänesti melko suuri osa kansanedustajista. Oman ilmoituksensa mukaan maanviljelysseurojen toiminnassa mukana olleita kansanedustajia oli 31, joista 21 kuului maalaisliiton eduskuntaryhmään. Lisäksi eri maatalousjärjestöissä oli aktiivisesti toiminut toistakymmentä kansanedustajaa. Ilmeisesti myös työväenpuolueen eduskuntaryhmä oli äänestänyt lakiesitystä vastaan, sillä ryhmän puheenjohtaja Arvo Riihimäki ilmoitti myöhemmin STP:n vastustavan lakiesityksen lepäämään jättämistä.²⁸

Keskustelun loppuvaiheissa maalaisliiton eduskuntaryhmän hajoaminen tuli selvästi esille. Lakia vastustaneet maalaisliittolaiset syyttivät tästä avoimesti Niukkasta ja Saarista. Kuitenkin juuri maanviljelysseuraväen juntaus oli eduskuntakäsittelyn aikana ollut avointa ja ohjelmallista. Ryhmä oli ainakin jossain määrin hajallaan jo eduskuntakäsittelyn alkaessa, minkä lisäksi myös osa maanviljelysseuroja lähellä olleista eri puolueiden kansanedustajista luisti eturyhmänsä rintamasta. Yksityismetsälakiesitystä asettuivat kannattamaan aktiivisesti metsätaloustoiminnassa mukana olleet maanviljelysseurojen edustajat kuten Paavo Saarinen. Käytettyjen puheenvuorojen pohjalta ei voi väittää, että yksityismetsälakiesityksen vastustus olisi eduskunnassa ollut alueellisesti sidonnaista.

Melko vaisuun lehtikirjoitteluun lain hyväksyminen toi hieman vauhtia. Yksityismetsälaista kirjoitettiin Suomen Sosialidemokraatissa pienviljelijäväestön asemaa edistämistyössä korostettiin ja sanottiin kyseisen ryhmän jääneen aikaisemmin kokonaan vaille valistusta. Lain laadinnasta kerrottaessa sanottiin sen saaneen vastustusta lähinnä maalaisliiton, mutta myös muiden taholta. Vastustuksen todettiin kuitenkin jatkuvasti heikenneen.²⁹

Ilkan pakinoitsija Ullan Einon vastustus oli murtunut. Hän totesi joidenkin puoluetoveriensä päättäneen alkaa päättäväiseen vastarintaan, mutta omasta puoles-

---

28. VP 1928, ptk I, s. 614–615; 627.

29. Suomen Sosialidemokraatti 28.3.1928.

taan hän arveli *"ettei ihminen aina jaksa olla oppositiossakaan"*.³⁰

Myöskään Maaseudun Tulevaisuudessa lakiesitystä ei enää vastustettu ja lehden toimitus kirjoitti ensimmäistä kertaa yksityisetsälaista myönteisesti. Aikaisemmin sellaisia artikkeleita olivat kirjoittaneet ulkopuoliset avustajat. Nyt myönnettiin jo se, että myös maatalousväestön keskuudessa mielipiteet olivat menneet asiassa ristiin. Aikaisemmin yksimielisyyden ajatus oli ainakin rivien välistä luettavissa. Lain hyvänä puolena pidettiin sen tuomaa rahoitusta. Loppupuolella todettiin:

"Ja kun kerran rahapuoli on tässä, sanokaamme, tärkein momentti ja järjestömuoto tulee vasta toiselle sijalle, niin ei lain äänestäminen yli vaalien ja koko tärkeän kysymyksen ratkaisun lykkäämistä hämärään tulevaisuuteen voida mitenkään puoltaa."

Vaalien yli äänestäminen olisi perusteltua vain, jos saataisiin varmuus riittävästä rahoituksesta maanviljelys- ja talousseuroille ja pienviljelijäyhdistyksille.³¹

Kun esitys tuli eduskunnassa käsiteltäväksi 29. maaliskuuta 1928, Arvo Riihimäki esitti työväenpuolueen kantana, ettei se tulisi äänestämään lepäämään jättämisen puolesta. Se olisi hänen mukaansa merkinnyt vallitsevan metsälain voimassaolon jatkamista, mikä ei ollut työätekeväen maalaisväestön edun mukaista. Keskustelu päättyi ja siirryttiin äänestykseen, jossa lepäämään jättämistä kannatti 28 ja vastusti 115 kansanedustajaa kahdeksan äänestettyä tyhjää ja 48:n oltua poissa. Lepäämään jättämisen puolesta oli ilmeisesti äänestänyt enää vakaumuksellisin maanviljelysseudun jäsen, eikä työväenpuolueen 20-jäsenisen eduskuntaryhmän

---

30. Ilkka 23.3.1928; 28.3.1928.

31. Maaseudun Tulevaisuus 29.3.1928.

kannalla siten ollut käytännön merkitystä. Asia oli loppuun käsitelty ja eduskunta oli hyväksynyt yksityismetsälain.³²

Metsälautakuntien syntymisestä on Lauri Vaara sanonut, että järjestelmä muodostui vahingossa, koska Suomella sattui vuonna 1922 olemaan metsämies pääministerinä, vasemmistolainen metsänhoitaja yksityismetsäkomitean sihteerinä ja sosiaalidemokraattisen vähemmistöhallituksen maatalousministeri "juuri komitean mietinnön valmistuttua" oli metsänhoitaja eikä maatalousmies. Lisäksi ei pidä unohtaa sitä, että pääministeri Tanner harrasti metsätaloutta.³³ Ellei kyseessä ole ironia, tuntuu väite peräti kummalliselta. Olihan yksityismetsäkomitean vasemmistolainen sihteeri Mauno Pekkala se sama metsänhoitaja-maatalousministeri, jonka metsänhoitaja-pääministeri Cajander vuonna 1922 oli komiteatyöhön valinnut. Vaaran mielestä tämä kaikki oli sattumaa, eikä muuten edes mahdollista johdonmukaisena tapahtumaketjuna. Muutamaa sivua aikaisemmin kirjoittaja kuitenkin todistaa metsäammattilaisten johdonmukaisesti toimineen metsätalouden erottamiseksi maataloudesta. Olisiko kenties ollut mahdollista, että aika yksinkertaisesti oli kypsä tällaista uudistusta ajatellen? Siinä Vaara saattaa kuitenkin olla oikeassa, että metsänhoitolautakunnat perustettiin osana metsätalouden etujen ajamista, jopa maatalouden etujen kustannuksella.

Yksityismetsälaki oli laki- ja talousvaliokunnassa muuttunut huomattavasti vähemmän virkavaltaiseksi, sillä maatalousministeriön ja metsähallituksen valtaa oli poistettu. Eduskuntakäsittelyn aikana kysymyksestä ei keskusteltu poliittisten ryhmien välillä. Maalaisliiton ryhmä alkoi hajota ja jopa osa maanviljelysseurataus-
taisista kansanedustajista siirtyi kannattamaan yksityismetsälakia. Keskustelu päättyi maalaisliittolaisten keskinäiseen väittelyyn ja syyttelyyn juntauksesta. Myös muita puolueita edustanut maanviljelysseuraväki esiintyi asiassa epävarmasti.

---

32. VP 1928, ptk I, s. 627.

33. Vaara 1990, s. 241.

Esimerkiksi K. E. Linna muutti mieltään oikeastaan kahteen kertaan valiokunta-työskentelyn ja eduskuntakeskustelun aikana. Työväenpuolue tuli mukaan keskusteluun vasta eduskuntakäsittelyn aikana. Arvo Riihimäki piti puheenvuoroissaan pienviljelijöiden puolta ja epäili lakiehdotuksen syrjivän vähäväkisiä. Oman epäluulonsa saivat metsänhoitajat ja sosiaalidemokraatit, mutta koko työväenpuolueen eduskuntaryhmä asettui lopulta yksityismetsälain taakse.

2. KOMMENTOINTI ASIALINJALLA

Yksityismetsälain hyväksymisen jälkeen lehdistössä ilmestyi lyhyen ajan kuluessa melko runsaasti kommentteja ja kannanottoja. Yhteistä niille on, että kovin kriittisiä kantoja kirjoituksista on vaikea löytää.

Nimeämättömältä, tunnetulta puutavaramieheltä (trävarufackman) oli Hufvudstadsbladetiin saatu artikkeli, joka julkaistiin 30. maaliskuuta otsikolla "Skogsintressens genombrott". Sisältö oli pääasiassa sellainen, että koska metsäasia oli nyt yleisessä mielipiteessä ja valtiovallan taholta tullut huomioiduksi, tulisi myös teollisuuden edut ottaa huomioon.³⁴

Ullan Einon lisäksi Ilkan toinen pakinoitsija, nimimerkki Ville kertoili yksityismetsälain käsittelystä palstallaan "Eduskuntakirje". Vielä kirjoituksessaan 30. maaliskuuta hän ei ottanut kantaa itse lakiin, vaan ainoastaan esitteli puheenvuoroja puolesta ja vastaan.³⁵ Seuraavana päivänä pääkirjoituksessa todettiin, että *"Tällekin lainsäädölle oli jo korkea aika olemassa ja varmaankin itse maanomistajat tulevat aikanaan tunnustamaan sen tärkeän merkityksen."*³⁶

---

34. Hufvudstadsbladet 30.10.1928.

35. Ilkka 30.3.1928.

36. Ilkka 31.3.1928.

Ilkassa aiheen käsittely muuttui nopeasti lähes päinvastaiseksi kuin edellisenä syksynä. Nyt saattoi jopa pääkirjoituksen otsikko olla "Yksityismetsäläki – kansantaloudellinen suojelulaki". Maalaisliiton vähemmistöhallituksen kaudella myös yksityismetsäläkiä käsitellyt kirjoittelu muuttui – ellei suorastaan myönteiseksi – niin ainakin neutraaliksi. Pääkirjoituksen mukaan suuri enemmistö maanomistajista kannatti lain hyväksymistä. Samalla painotettiin sitä, että metsäkysymystä olisikin ryhdyttävä käsittelemään kansantaloudellisesta näkökulmasta, jotta yksittäisten maanomistajien itsekäs suhtautuminen kansallispääomaan saataisiin valvonnan alaiseksi. Oltiin viimein asetettu samalle kannalle, millä yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelyä oli alusta alkaen perusteltu.³⁷

Muutamat metsämiehet, kuten Mauno Pekkala ja Lauri Ilvessalo totesivat kevään 1928 lainsäädännöllisen toimenpiteiden muodostavan käännekohdan Suomen metsätalouden historiassa. Yksityismetsäläistä Pekkala muisti mainita sen tulleen esitetyksi SDP:n hallituskaudella. Nyt myös pienviljelijät saivat palveluja halpaan hintaan ja jopa suoranaisia avustuksia metsänhoitotöissä.³⁸

Helsingin yliopiston metsänhoidon professori Lauri Ilvessalo kiinnitti huomiota siihen, että keskustelussa oli jäänyt lähes huomiotta lain vaikutus metsänhävittämisen ehkäisemiseen. Hänen mukaansa oli erityisen tärkeää, että nyt lain suojan sai kaikki nuori, kasvuissa metsä, ei pelkästään havupuut. Myös määritelmä "pienemmän puutavaran valmistaminen" vähensi Ilvessalon mukaan lain kiertämistä, sillä aiemmin oli nuoresta metsästä voitu ottaa suuria puita, mikä oli voinut johtaa metsän järkipäisyyden käytön vaarantumiseen. Myös kaskeamista estettiin nyt sillä, ettei se saanut uhata järkipäisyyden käyttöä. Erityisen kiitoksen uusien lakien

---

37. Ilkka 2.4.1928.

38. Suomen Sosialidemokraatti 11.4.1928.

voimaantulosta Ilvessalo antoi Mauno Pekkalalle, joka oli niiden eteen toiminut niin eduskunnassa kuin hallituksessakin.³⁹

Myös teollisuuspiireissä oltiin tyytyväisiä, vaikka sillä suunnalla asiaa olikin käsitelty melko pidättyväisesti. Esimerkiksi S. A. Sohlmanin näkökulma oli selvä:

"Yhteiskunta on epäilemättä oikeutettu ja velvoitettu valvomaan, että yksityisten hallussa olevaa metsää ei käsitellä siten, että se menettää tuotantokykynsä ja tarkoituksensa kansantaloudessa. Tämä on jo siitäkkin syystä välttämätöntä, että ne suuret pääomat, jotka on sidottu puuta raaka-aineena käyttäviin teollisuuslaitoksiin, tulevat arvottomiksi, jos tehtaات eivät saa tarpeeksi raaka-ainetta".

Siis kansantalouden ja teollisuuden edut oli onnistuttu turvaamaan. Sohlman oli kuitenkin sitä mieltä, etteivät lait saaneet olla liian kieltoihin perustuvia vaan mieluummin kannustavia. Hän olikin nyt luopunut maanviljelijöiden syyttelemistä, vaikka muistikin ajaa teollisuuden puolta. Sohlmanin mielestä myöskään vuoden 1917 metsäasetus ei riittävässä määrin ollut turvannut metsän uutta kasvua. Uudessakin laissa oli maanomistajan metsänkäyttöoikeutta rajoitettu, mutta ei huomattavassa määrin. Etuna oli kuitenkin se, että kieltoperäisyys oli nyt siirretty taka-alalle ja aktiivinen toiminta metsänhoidon edistämiseksi oli tehty tärkeämmäksi. Sohlman ei enää esiintynyt yhtä syyttävästi maanviljelijöitä kohtaan kuin aikaisemmin.⁴⁰

Myös Maaseudun Tulevaisuudessa lähestyttiin aihetta nyt optimistisesti. - Pelko uudesta virastosta oli hälvennetty muuttamalla 13. pykälää niin, että

---

39. Ilvessalo 1928, s. 109–113. Samassa lehdessä, jossa Ilvessalon kirjoitus julkaistiin, oli A. Benj. Helanderin hänestä kirjoittama nekrologi. Ilvessalo menehtyi tuberkuloosiin 40-vuotiaana. Häntä oli vastikään ehdotettu metsätieteellisen tutkimuslaitoksen (myöhempi metsäntutkimuslaitos) v. t. professoriksi, sekä metsätaloudellisen osaston päälliköksi.

40. Sohlman 1928b, s. 117–119.

maanviljelys- ja talousseurat saivat asettaa metsänhoitolautakuntiin kaikki muut jäsenet paitsi yhden, jonka valitsi keskusjärjestö Tapio. Hallituksen esityksessä tämän olisi valinnut metsähallitus. Keskusseurojen toivottiin toimivan vahvana yhdyssiteenä maakuntiin ja maakuntien toiminta-alueet tulisi mukauttaa maanviljelys- ja maatalouspiirien vastaaviin.⁴¹

Kun yksityismetsälaki oli hyväksytty eduskunnassa ja vahvistettu, oli myös maanviljelysseuroissa aika pohtia, kuinka uuteen järjestelmään tulisi suhtautua. SMK:n valtuuskunta pohdiskeli asiaa kokouksessaan 3. toukokuuta. Maanviljelysseurojen sihteerit ja puheenjohtajat päätettiin kutsua koolle 30. kesäkuuta Ouluun, missä pidettiin Oulun Talousseuran 100-vuotisjuhlat. Kokouksessa esitettiin kuusi pontta, jotka kaikki hyväksyttiin. Niissä päätettiin periaatteessa jatkaa maanviljelysseurojen metsätoimistotoimintaa, mutta pääsääntöisesti vain niiltä osin, jotka tuottivat tuloa. SMK olisi myös halunnut metsätoimistojensa toimivan tulevaisuudessa perustettavien metsänhoitoyhdistysten metsätyönjohtajien töiden valvojina. Mitä metsänhoitolautakuntiin tuli, pyrittiin maanviljelysseurat ja lautakunnat saattamaan mahdollisimman läheiseen yhteyteen. Tähän arveltiin päästävän siten, että lautakuntien johtokuntiin valittaisiin maanviljelijöitä jotka nauttivat seurojen luottamusta ja *"– – joille maatalouteen kuuluvat metsätalouksymykset ovat läheisiä ja jotka näkevät työnjaon metsänhoitolautakuntien ja maanviljelysseurojen metsätoimistojen välillä tarpeelliseksi ja mahdolliseksi"*.⁴²

Käytännössä metsätoimistot useissa tapauksissa lakkautettiin. Esimerkiksi Keski-Suomen maanviljelysseuran metsänhoitokonsulentti Eero Sauri siirtyi vuonna 1929 perustetun Keski-Suomen metsänhoitolautakunnan palvelukseen, eikä hänen jälkeensä palkattu metsävirikailijoita. Muiden virkailijoiden työsuhteet olivat päättyneet jo edellisenä keväänä. Metsänhoitolautakunnan virkailijat kävivät

---

41. Maaseudun Tulevaisuus 28.4.1928.

42. KA, SMKA, Valtuuskunnan pöytäkirjat 3.5. ja 30.6.1928.

kuitenkin harjoittamassa metsätalousneuvontaa esimerkiksi maanviljelysseuran järjestämällä maamiespäivillä.⁴³

A. Benj. Helander arvioi lainsäädäntöprosessia Tapion aikakauskirjassa ja muistutti väliin kiivaastakin keskustelusta, jossa kuitenkin ei epäilty yksityismetsälain tarpeellisuutta, vaan keskityttiin kiistelemään metsänhoitolautakuntajärjestelmän tarpeellisuudesta. Hän ei uskonut, että "varsinainen metsänomistajaluokka" olisi ollut suuresti mukana mielipiteenvaihdossa. Helander piti myöntymisen merkinä sitä, ettei kukaan vastustanut uuden lain yksityisen ihmisen metsänkäyttöoikeutta rajoittavia elementtejä. Helander luonnehtikin yksityismetsälakia kasvattavaksi, ei jotakin epäkohtaa poistavaksi, ja uskoi sen myös vastaavan yleistä oikeuskäsitystä, koskapa sen perusteisiin ei juuri ollut keskustelun aikana puututtu. Helander puhui tässä vaiheessa jo metsänhoitolautakuntien kattojärjestöksi muodostetun Tapion toiminnanjohtajana.⁴⁴

* * * *

Yksityismetsälaki meni läpi vuoden 1928 valtiopäivillä ja tuli hyväksytyksi kevään viimeisenä istuntopäivänä. Maatalousvaliokunnan lausunto ehdotukseen oli kielteinen, mutta valiokunta oli siinä määrin erimielinen, että lausuntoon merkittiin kaksi eriävää mielipidettä. Eduskuntakeskustelu asian toisessa ja kolmannessa käsittelyssä oli ajoittain kiivasta, mutta suurelta osin melko jankuttavaa, kun edustajat toistivat jo aikaisemmin esittämiään mielipiteitä. Maanviljelysseuraväen kannatuksen hajaantuminen varmasti osaltaan helpotti lain läpimenoa, mutta tuskin ratkaisi sitä. Yksityismetsälaista ei missään vaiheessa tullut puoluepoliittista

---

43. Pohjonen 1948, s. 64, 312.

44. Helander 1928, s. 330–331, 333–334.

kysymystä, vaikka se hajottikin maalaisliiton eduskuntaryhmän, jonka jäsenet myös kiistelivät keskenään keskustelun aikana. Maalaisliitto oli myös ainoa puolue, jolle laki oli jossain määrin tärkeä, vaikkakaan ei ensimmäisen tärkeysluokan kysymys. Kun ottaa huomioon keskustelun ajoittaisen kiivauden, tuli yksityismetsälaki hyväksytyksi julkisessa sanassakin yllättävän helposti. SMK ei enää lain hyväksymisen jälkeen julkisuudessa puuttunut asiaan.

Lehtikirjoittelussa tapahtui käänne suurin piirtein helmikuun 1928 jälkeen, eli ennen kuin laki tuli vuoden 1928 valtiopäiville. Eniten vastustavia artikkeleita julkaisseet Maaseudun Tulevaisuus ja Ilkka taipuivat lopulta nopeasti yksityismetsälain hyväksymisen kannalle. Erityisesti Ilkan kirjoittelun sävy muuttui sen jälkeen kun Sunilan maalaisliittolainen vähemmistöhallitus oli aloittanut toimintansa. Vastustuskirjoittelu oli käytännössä kokonaan loppunut. Muuten aiheesta kirjoittelu oli kevään aikana laimeaa verrattuna edellisen syksyn kiivaaseen keskusteluun. Esimerkiksi Suomen Sosialidemokraatti tuntui lähes täysin unohtaneen aiheen, kuten myös Uusi Suomi.

VI KOHTI TEHOKKAAMPAA METSÄNHOITOA

Yksityismetsälain syntyäika kuuluu suomalaisen metsätalouden ja -politiikan kehityksen kiivaimpaan vaiheeseen. Useita metsätalouteen vaikuttaneita lakeja hyväksyttiin juuri 1920-luvun lopulla. Samalla Suomi virallisesti siirtyi kohti tehometsätaloutta. Sitä osoitti myös se, että uutta yksityismetsätaloutta vaatineet metsäalan ammattilaiset perustelivat vaatimustaan juuri kansantalouden edulla. Sikäli vaatijat olivatkin oikeassa, että yksityisten omistamat metsät muodostivat enemmistön viennin pääsektorin, puunjalostusteollisuuden, raaka-aineesta.

Suomalainen yksityismetsälainsäädäntö oli itsenäisyyden alkuvuosina jo saanut muotonsa vuoden 1917 metsän hävittämistä ehkäisevässä asetuksessa. Asetus ja sitä valvomaan asetettu kunnan- ja lääninmetsälautakuntajärjestelmä olivat jo olemassa. Vuoden 1928 yksityismetsälakiin haluttiinkin uudistuksia lähinnä alan neuvonnan ja edistämistoiminnan osalta. Se oli ollut jo kolmenkymmenen vuoden ajan pääasiassa maanviljelys- ja talousseurojen hallussa. Vuonna 1907 perustettu Tapio-yhdistys antoi myös oman panoksensa yhteistyössä edellä mainittujen seurojen kanssa. Lain valvonnan ylimpänä elimenä toimi metsähallitus, jonka yksityismetsäin valvontaosasto seurasi lääninmetsälautakuntien toimintaa. Pian kävi kuitenkin ilmi, etteivät lääninmetsälautakuntien resurssit riittäneet yksityismetsätalouden valvontaan eivätkä etenkin neuvontaan. Neuvonnan suhteen sama koski maanviljelys- ja talousseuroja. Siksi valtioneuvosto päätti vuonna 1922 asettaa yksityismetsäkomitean tekemään ehdotusta yksityismetsälainsäädännön uudistamisesta. Tätä voidaan pitää ensimmäisenä käännekohtana lainsäädäntöprosessissa.

Vuosina 1922–1926 toiminut yksityismetsäkomitea ei pitänyt entistä järjestelmää tehokkaana vaan halusi päällekkäisyyksiä poistettavaksi. Se ehdotti

perustettavaksi metsänhoitolautakuntia, jotka olisivat ottaneet hoidettavakseen sekä yksityismetsätalouden edistämisen että valvonnan, mutta toimineet kuitenkin vapaan järjestön tavoin. Järjestelmä sai heti metsäammattilaisten kannatuksen ja myös metsäteollisuus piti ehdotusta hyvänä, vaikka ei julkisesti ottanutkaan yhtä selkeästi kantaa kuin metsäammattikunta. Itse asiassa metsäteollisuus pysyi yksityismetsälakikeskustelun aikana yllättävänkin pidättyväisenä ja piti suurempana ongelmana raakapuun myyntiä ulkomaalaisille. Teollisuuden äänitorvena toimi entinen Tapion virkailija S. A. Sohlman, joka suhtautui vanhaan järjestelmään hyvin kriittisesti.

Kiivaimman vastustuksen yksityismetsäkomitean ehdotus sai maanviljelys- ja talousseurojen suunnalta, kuten odottaa saattoikin, sillä ne saivat valtion-apua yksityismetsätalouden edistämistoimintaa varten. Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton ja yksittäisten seurojenkin lähes yksimielinen vastustava kanta oli kuitenkin ollut tiedossa jo viimeistään toukokuussa 1924 pidetystä metsätaloudellisesta neuvottelukokouksesta lähtien.

Vuoden 1924 neuvottelukokous merkitsi toista käännekohtaa prosessissa, sillä silloin vastakkainasettelu tuli avoimesti ilmi, ja kokouksessa esitettiin oikeastaan kaikki vastustavat ja puoltavat argumentit, joita keskustelun aikana käytettiin. Suhtautuminen oli alkuun lähestulkoon neutraalia esimerkiksi Maaseudun Tulevaisuudessa ja Ilkassa, jotka olivat lopulta vastustavan kirjoittelun keskeisiä foorumeita. Oikeastaan maanviljelijöiden piirissä muut kuin maanviljelys- ja talousseurat tuntuivatkin vastustavan yksityismetsälakiesitystä lähinnä viran puolesta ja solidaarisuudesta maanviljelysseuroja kohtaan. Maanviljelysseurojen metsäammattilaiset pysyivät lojaaleina työnantajilleen muuten, paitsi rahaa tuottavasta metsätoimistotyöstä keskusteltaessa: metsänhoitajat ja metsäneuvojat eivät hyväksyneet sitä, että metsätoimistotöiden tuottamia varoja käytettiin muuhun kuin metsätalouteen. He pelkäsivät myös neuvonnan jäävän rahanteon jalkoihin.

Kolmantena käännekohtana voidaan pitää yksityismetsäkomitean mietinnön valmistumista maaliskuussa 1926. Sen jälkeen käyty keskustelu ei ollut vielä kovin kiivasta, ja ensimmäiset kommentit olivat jopa maanviljelyspuolellakin varovaisen myönteisiä. Tässä vaiheessa kävi selväksi, ettei kukaan oikeastaan kieltänyt lainsäädännön uudistamisen tarpeellisuutta. Maanviljelysseuroissa ymmärrettiin neuvontatoiminnan heikko tila, mutta siellä katsottiin tarvittavan vain lisää määrärahoja, ei uutta neuvontajärjestöä. Sen sijaan mietinnöstä annetut lausunnot olivat osittain jopa hyökkääviä komiteaa, ja erityisesti sen sihteerä, Mauno Pekkala kohtaan.

Kiivain väittely yksityismetsälaista käytiin lokakuussa 1927, kun Väinö Tannerin sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus oli tuonut lakiehdotuksen valtiopäiville syyskuussa. Tätä vaihetta voidaan pitää neljäntenä käännekohtana. Kiivaimpia vastustuskirjoituksia esitti Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton sihteeri Jalmari Jyske. Hän otti yhteen erityisesti metsähallituksen pääjohtajan A. K. Cajanderin kanssa, joka siihen asti oli pääasiassa pysytellyt sivussa keskustelusta. Cajander ei myöskään tämän jälkeen juuri puuttunut asiaan. Yllättävää kyllä, silloinen maatalousministeri, metsähallituksen metsäneuvos Mauno Pekkala ei enää esiintynyt julkisuudessa lakiehdotuksen puolesta, vaikka olikin kirjoitellut runsaasti esimerkiksi Metsätaloudellisessa Aikakauskirjassa muutamia vuosia aikaisemmin. On kuitenkin selvää, että Pekkalan asema yksityismetsälain kehittämissä ja päätöksenteossa oli keskeinen. Hän tavallaan "seurasi lakiaan eduskuntaan", sillä hän oli paitsi maatalousministerinä sitä eduskuntaan tuotaessa myös laki- ja talousvaliokunnan varajäsenenä mukana kaikissa valiokunnan istunnoissa, kun yksityismetsälakia käsiteltiin.

Eduskuntakäsittely alkoi varsinaisesti vasta maaliskuussa 1928, kun hallitus oli vaihtunut J. E. Sunilan maalaisliittolaiseen vähemmistöhallitukseen. Keskustelu oli etenkin toisen ja kolmannen käsittelyn aikana paikoin kiivasta, joskin hieman itseään toistavaa. Kun yksityismetsälakia oli aikaisemmin vastustettu monilla argumenteilla, käytettiin nyt pääasiassa yhtä vastaväitettä: lain valvontaa ja

neuvontaa ei tulisi yhdistää. Kiivaimman keskustelun aikana epäiltiin jopa maanomistajien joutuvan alttiiksi metsäammattilaisten mielivallalle. Vastustajina esiintyivät maatalousseuroja lähellä olleet piirit, etunenässä kokoomuksen Taave Junnila ja maalaisliiton Eero Hahl. Jo edellisenä syksynä maatalousvaliokunnassa oli käsittely ollut erimielistä, sillä sen hylkäävään lausuntoon merkittiin kaksi eriävää mielipidettä. Pääsyynä siihen olivat K. E. Linnan lausuntoon läpi saamat muutokset, jonka aiottu jyrkkyys näin vesittyi. Hylkäävä lausunto oli kuitenkin melko selvä, sillä noin puolet maatalousvaliokunnan jäsenistä oli tavalla tai toisella kytköksissä maanviljelysseuroihin.

Laki hyväksyttiin kevään istuntokauden viimeisenä päivänä, ja se tuli voimaan vuoden 1929 alusta. Yksityismetsäkomitean ehdotus ei juurikaan muuttunut. Ainoa merkittävä muutos eduskuntakäsittelyn aikana oli se, että metsähallitukselta poistettiin oikeus olla valitsemassa metsänhoitolautakuntien jäseniä. Metsien käsittelyn osalta laki suojasi nyt myös nuorta lehtimetsää, kun vuoden 1917 asetus kattoi vain havumetsän. Myös lain hyväksymistä kannattaneella puolella oli alunperin suhtauduttu hieman nihkeästi metsähallituksen vahvaan asemaan. Niinpä esimerkiksi Tapio oli lausunnossaan ehdottanut metsähallituksen vallan vähentämistä, joskaan ei aivan niin paljon kuin lopullisessa laissa. Jäsenten valintaoikeus jätettiin maanviljelys- ja talousseuroille sekä Tapiolle, minkä on katsottu lisänneen metsänomistajien luottamusta lakia kohtaan. Tapio olikin joutunut hankalaan tilanteeseen, sillä sen jäsenistöstä enemmistön muodostivat maanviljelys- ja talousseurat, mutta se pyrki kuitenkin toimimaan yksityismetsätalouden etujärjestönä nimen omaan metsätalouden kannalta.

Aikakauden politiikan tärkeistä kysymyksistä pienviljelijöiden asema nousi esille. Yhteiskunta- ja maatalouspolitiikassa oli katsottu välttämättömäksi tavoitella maatalouden viljaomavaraisuutta. Sen menettäminen oli aiheuttanut suuria vaikeuksia ensimmäisen maailmansodan aikana. Itsenäisyyden alkuvuosina toteutettu maareformi oli luonut maahan merkittävän pientilallisten ryhmän, joilla ei välttämättä ollut kovin selkeää käsitystä metsänhoidosta. Metsäammattilaiset

olivat yleisesti sitä mieltä, ettei ollut taloudellisesti järkevää pitää yllä liian pientä tilakokoa, sillä sen katsottiin haittaavan metsäteollisuuden raaka-ainehuoltoa. Tämä näkemys ei saanut vastakaikua yksityismetsälakia säädettäessä, vaan sen nojalla pienviljelijöiden mahdollisuutta saada neuvontaa ja edullisia luottoja pikemminkin parannettiin. Maanviljelysseurojen neuvontatoimintaa olikin arvosteltu juuri siitä, että se oli jättänyt pienviljelijät huomioimatta. Pienviljelijöiden asemaa eduskuntakeskustelussa ajoivat erityisesti työväenpuolueen kansanedustajat, jotka olisivat halunneet järjestelmään radikaalimpia muutoksia.

Kun laki tuli keväällä 1928 eduskuntakäsittelyyn, loppuivat vastustavat kirjoitukset lehdistä melko pian. Tähän on saattanut vaikuttaa se, että nyt lakia esitti maalaisliittolainen vähemmistöhallitus, joka puolueessa vallinneen Sunilaa ja Kyösti Kalliota lähellä olleiden ryhmien valtataistelun vuoksi oli muutenkin hankalassa tilanteessa. Yleensä lehtikirjoittelu oli yksityismetsälaille myönteistä Maaseudun Tulevaisuutta ja Ilkkaa lukuun ottamatta. Ne pyrkivät erityisesti huomioimaan maatalouden ja tässä tapauksessa erityisesti maanviljelysseurojen edun. Ilkka ja Maaseudun Tulevaisuuskin siirtyivät myönteiselle kannalle viimeistään ennen kolmatta eduskuntakäsittelyä maaliskuun lopussa 1928, kun näytti selvältä ettei lain läpimenoa voitaisi enää estää.

Metsäalan erikoislehdet olivat koko lainsäädäntöprosessin ajan myönteisellä kannalla ja siellä mielipiteet myös esitettiin jyrkimmin. Lain läpimenoa vei innokkaimmin eteenpäin metsäneuvos Mauno Pekkala, joka pääsi vaikuttamaan prosessiin alusta loppuun asti yksityismetsäkomitean sihteerinä, maatalousministerinä ja lopulta kansanedustajana aina valiokuntatyöskentelyä myöten. Lehdissä asiasta useimmin kirjoitti konsuli Emil Vesterinen ja metsäteollisuuden kantoja esiin tuonut S. A. Sohlman. Lyhyen aikaa, mutta sitäkin kiivaammin yksityismetsälain puolesta esiintyi sanomalehdissä myös A. K. Cajander.

Lain vastustajien kirjoittelusta huolehti enimmäkseen SMK:n sihteeri Jalmari Jyske, joka järjesti liiton valtuuskunnassa päätetyn ja syyskuun lopulla 1927 aloitetun kampanjan yksityismetsälakia vastaan. Jo aikaisemmin lakia

yksityismetsätalouden neuvontatyön uudelleenjärjestämisestä oli tiukasti vastustanut Viipurin läänin maanviljelysseuran puheenjohtaja Erkki Pullinen. Eduskunnassa vastarintaa johtivat maatalousvaliokunnan puheenjohtaja, asutushallituksen ylitirehtööri Eero Hahl ja kokoomuslainen Taave Junnila. Muut näkyvät vastustajat olivat yleensä maalaisliittolaisia.

Sen sijaan eduskunnassa käytiin väliin kiivastakin sanasotaa, joskaan mitään uutta ei siellä enää esitetty. Kaiken kaikkiaan olisi liioiteltua väittää, että yksityismetsälaista tuli puoluepoliittinen kysymys. Esimerkiksi vuoden 1927 eduskuntavaalien vaalikampanjoissa puolueet eivät näyttäneet kiinnostuneen ylipäänsä koko metsätaloudesta, sillä yhdenkään puolueen vaalijulistukset eivät sisällä juuri minkäänlaisia viittauksia metsätalouden suuntaan. Ainoa puolue jolle yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelyllä oli merkitystä oli maalaisliitto, sillä se oli omaksunut maatalouden edunvalvojan roolin, mitä 1920-luvun kuluessa pyrittiin vahvistamaan. Lisäksi maalaisliittolaiset olivat vuosikymmenen puoliväliin mennessä vallanneet johtopaikat maanviljelysseuraliikkeessä niitä aikaisemmin hallinneilta kokoomus- ja edistyspuoluelaisilta. Maanviljelysseuroja lähellä olleista kansanedustajista reilusti yli puolet oli maalaisliittolaisia.

Kysymys oli lopulta maanviljelys- ja talousseurojen edunvalvonnasta, ja lopullisessa eduskuntaäänestyksessä esimerkiksi maalaisliiton ryhmä repesi. Yksityismetsätalouden uudelleenjärjestelyä jäivät oikeastaan vastustamaan vain maanviljelysseuroja lähellä olleet kansanedustajat. Tämäkään rintama ei säilynyt rikkoutumattomana, sillä muutamat metsätalousasioista kiinnostuneet maanviljelysseuralaiset puhuivat eduskunnassa yksityismetsälain puolesta. Kuitenkin myös muissa puolueissa esiintyi lain vastustusta. Uudelleenjärjestelyn vastustaminen ei tuottanut tulosta, sillä lakiehdotus ei olennaisilta osiltaan muuttunut yksityismetsäkomitean mietinnön julkaisemisen jälkeen. Johdonmukaisimmin lakia kannattivat ehkä sosiaalidemokraatit ja edistyspuolue, joskaan sosiaalidemokraatit eivät puolueena tunteneet kovin suurta kiinnostusta aihetta kohtaa, vaikka sitä lain hyväksymisen jälkeen vakuuttelivatkin. Julkisessa keskustelussa kiinnittää huo-

miota kauppa- ja teollisuuspiirien vähäinen mielenkiinto, olihan kuitenkin kyse vientiteollisuuden johtavan sektorin raaka-ainehuollosta.

Jos kysytään, kuka yksityismetsälainsäädännön uudelleenjärjestelystä hyötyi, niin se on laajasti käsitettynä metsäsektori. Pintatasolla oltiin uudistamassa aikansa elänyttä lainsäädäntöä, mutta metsäsektorin ja erityisesti metsäammattilaisten vaikuttimet olivat moninaisemmat. Metsäammattilaiset saivat läpi tahtonsa siinä, että yksityismetsätalouden edistämistoiminta, joka aikaisemmin oli ollut maanviljelysseurojen tehtävänä, siirrettiin metsäalan järjestöille. Lähemmin tarkasteltaessa metsähallitus menetti asemiaan Suomen yksityismetsätalouden ylimpänä valvojana. Sille ei enää jätetty suoraa osallistumismahdollisuutta metsänhoitolautakuntien toimintaan, vaikka se olikin edelleen lainvalvonnan ylin viranomainen. Sinänsä aikalaiskeskustelussa ei talonpoikaisen metsienkäytön haaskaavuutta ja sen aiheuttamaa uhkaa metsäpääomalle asetettu kyseenalaiseksi edes lakia vastustavalla puolella. Metsäsektori taas taisteli sen puolesta, että metsätalous olisi tunnustettu omaksi talouden alakseen. Ainakin maanviljelys- ja talousseurojen keskuudessa se nähtiin vain maatalouden osana, kuten metsätkin nähtiin vain tilan osana. Metsätalouden eriyttäminen loi tulevaisuutta ajatellen paremmat mahdollisuudet metsäsektoriyhteiskunnan rakenteiden vakiinnuttamiseen, entistä tehostempaan metsänhoitoon ja ennen pitkää tehometsänhoitoon, olkoonpa sillä sanalla sitten hyvä tai huono kaiku.

LÄHTEET:

ALKUPERÄISLÄHTEET:

Eduskunnan arkisto (EA):

Laki- ja talousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 5, VP 1926–1930 II.

Maatalousvaliokunnan pöytäkirjat, Mf 6, 1925–1928.

Jyväskylän maakunta-arkisto (JyMA):

Keski-Suomen maanviljelysseuran arkisto (KSMSA):

Metsäosasto II Ca 1 1926–1927.

Metsäosasto, II Da 1, Lähteneet kirjeet 1924–1929.

Metsäosasto II Ea 1 1923–1929.

Kansallisarkisto (KA):

Metsähallituksen arkisto (MHA):

Metsälakikomitea Öa 1.

Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton arkisto (SMKA):

8. Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton Valtuuskunnan ja Lisätyn Valtuuskunnan pöytäkirja vuosilta 1912–1925.

9. Suomen Maatalousseurojen Keskusliiton Valtuuskunnan ja työvaliokunnan pöytäkirjat vv. 1926–1933.

Keskusmetsälautakunta Tapion arkisto:

Lakien ja asetusten valmistelua koskevat asiakirjat

Ha 2 Yksityismetsälaki 1908–1949.

ALKUPERÄISLÄHTEINÄ KÄYTETYT ARTIKKELIT:

AHOLA 1926. Ahola, V. K., Hiukkasen metsälaiduntamisesta. Tapion aikakauskirja 5/1926.

BORG 1926. Borg, Arvid, Koivu ja sen merkitys nykyhetken metsätaloudessa. Liite Suomen puuhun 1/1927. Helsinki.

BORENIUS 1927. Borenius, Erik, Ovatko Suomen metsät loppumassa. Suomen Puu 9/1927.

HELANDER 1925. Helander, A. Benj., Metsäpoliittisia kysymyksiä. Tapion aikakauskirja 6–7/1925.

HELANDER 1926. Helander, A. Benj., Rakkauden osoitukset ovat monenlaiset. Tapion aikakauskirja 10/1926.

HELANDER 1927a. Helander, A. Benj., Metsätaloudellisia päivántapahtumia. Tapion aikakauskirja 10/1927.

HELANDER 1927b. Helander, A. Benj., Pientilojen laiduntamiskysymyksen järjestäminen. Tapion aikakauskirja 11/1927.

HELANDER 1928. Helander, A. Benj., Uusi yksityismetsälaki ja maamme metsänomistajat. Tapion aikakauskirja 10/1928.

ILVESSALO 1925. Ilvessalo, Lauri, Mitä metsämme kipeimmin kaipaavat? Tapion aikakauskirja 2–3/1925.

- ILVESSALO 1928. Ilvessalo, Lauri, kauaskantoisia päätöksiä. Tapion aikakauskirja 4/1928.
- KALKKINEN 1926. Kalkkinen, Ilmari, Vähän Turun ja Porin läänin Lääninmetsälautakunnan toiminnasta. Tapion aikakauskirja 5/1926.
- LASSILA 1924. Lassila, I. Nuoren metsän suojaamisesta liikahakkuulta. Metsätaloudellinen Aikakauskirja N:o 7/1924.
- LEHTONEN 1926. Lehtonen, N. A., Tärkein tehtävä pienviljelijäin metsätaloudessa. Tapion aikakauskirja 1/1926.
- METSÄTALOUEDELLISIA PÄIVÄNKYSYMYKSIÄ 1924. Helsinki.
- PEKKALA 1922. Pekkala, Mauno, Yksityismetsätalouden edistämistyöstä Suomessa. Metsätaloudellinen Aikakauskirja N:o 10/1922.
- PEKKALA 1925. Pekkala, Mauno, Eräitä mietteitä valtion tulo- ja menoarvion johdosta. Tapion aikakauskirja 9/1925.
- PELTTARI 1925. Pelttari, P. J., Yksityismetsät Oulun läänissä. Tapion aikakauskirja 5/1925.
- PELTTARI 1927. Pelttari, P. J., Metsätalouden tila Pohjois-Suomessa. Tapion aikakauskirja 5/1927.
- SCHRODERUS 1923. Schroderus, Hj. Metsien hakkuut ja lääninmetsälautakunnat. Metsätaloudellinen Aikakauskirja N:o 5/1923.
- SOHLMAN 1926. Sohlman, S. A., Metsänostajan oikeuden turvaamisesta. Suomen Puu 10/1926.
- SOHLMAN 1927. Sohlman, S. A., Hallituksen esitys yksityismetsälaiksi. Suomen Puu 17/1927.
- SOHLMAN 1928a. Sohlman, S. A., Liian myöhäistäkö?. Tapion aikakauskirja 6-7/1928.
- SOHLMAN 1928b. Sohlman, S. A., Metsätalouden voitto. Suomen Puu 7/1928.
- SOLITANDER 1922. Solitander, Axel, Mitä puunjalostusteollisuus Suomelle merkitsee. Helsinki. Suomen Puu 13/1927. Pääkirjoitus.

Suomen Puu 23/1927.

TAPION AIKAKAUSKIRJA 2/1925.

TAPION AIKAKAUSKIRJA 4/1925.

TAPIOVAARA 1921. Tapiovaara, K. Millainen vaikutus on ollut "Asetuksella toimenpiteistä metsän hävittämisen ehkäisemiseksi" metsien hoitoon ja vastaako asetus tarkoitustaan? Metsätaloudellinen Aikakauskirja N:o 4/1921.

TUPAMÄKI 1928. Tupamäki, Frans, Muutama sana itsenäistyneiden torppien metsätaloudesta. Tapion aikakauskirja 2/1928.

VESTERINEN 1927a. Vesterinen, Emil, Voimat on koottava. Tapion aikakauskirja 2/1927.

VESTERINEN 1927b. Vesterinen, Emil, Mihin meidän metsämme ovat joutumassa? Suomen Puu 9/1927.

VIRALLISJULKAISUT:

Asetuskokoelmat (As. kok.) vuosilta 1917 ja 1928.

Suomen Virallinen Tilasto (SVT) XVII, metsätilasto vuosilta 1921–1928.

Valtiopäiväasiakirjat (VP) vuosilta 1927–1928.

Yksityismetsäkomitean mietintö 1900:4.

Yksityismetsäkomitean mietintö 1926:2.

KIRJALLISUUS:

AHVENAINEN 1972. Ahvenainen, Jorma. Paperitehtaista suuryhtiöksi. Kymin Osakeyhtiö vuosina 1918–1939. Helsinki.

AHVENAINEN 1984. Ahvenainen, Jorma, Suomen sahateollisuuden historia. Porvoo.

- AHVENAINEN & VARTIAINEN 1982. Ahvenainen, Jorma ja Vartiainen, Henri J.. Itsenäisen Suomen talouspolitiikka. Teoksessa Suomen taloushistoria 2. Toimittaneet Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala ja Viljo Rasila. Helsinki.
- ALANEN 1981. Alanen, Aulis J. Taisteleva sanomalehti I. Ilkka Alkion aikana. Seinäjoki.
- ALDCROFT 1978. Aldcroft, Derek H.. The European Economy 1914–1939. Guildford, London and Worcester.
- BJÖRN 2000. Björn, Ismo, Kaikki irti metsästä. Metsän käyttö ja muutos taigan reunalla itäisimmässä Suomessa erätaloudessa vuoteen 2000. Helsinki.
- ENBOM 1927. Enbom, K. U., Tapio-lehti vuosina 1908–1927. Sisältö ja levikki. Tapion aikakauskirja 12/1927.
- HANNELIUS & KUUSELA 1995. Hannelius, Simo ja Kuusela, Kullervo. Pohjoisen havumetsän maa. Forssa.
- HEINO & NIEMELÄ 1999. Heino, Ulla ja Niemelä, Jari, Maaseutu, ympäristö ja historia. Teoksessa Myrkyn kylvöä vai puhdasta luontoa – maaseutu, ympäristö ja historia. Toimittanut Kimmo Jalonen. Turku.
- HELANDER 1927c. Helander, A. Benj., Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio. 1907–1927. Lyhyt katsaus kuluneeseen 20-vuotiskauteen. Tapion aikakauskirja 12/1927.
- HELANDER 1949. Helander, A. Benj., Suomen metsätalouden historia. Helsinki.
- HELLSTRÖM 1993. Hellström, Eeva. Yksityismetsälain vastaisen metsänhävityksen taustatekijät. Teoksessa Metsäpolitiikka valinkauhassa. Toimittaneet Matti Palo ja Eeva Hellström. Helsinki.
- HENTILÄ 1996. Hentilä, Seppo. Itsenäistymisestä jatkosodan päättymiseen 1917–1944. Teoksessa Suomen poliittinen historia 1809–1995. Juva.
- HERTZ 1934. Hertz, Martti. Metsähallitus 1859–1934. Helsinki.
- HOLOPAINEN 1954. Holopainen, Viljo. Suomen metsäpolitiikan pääpiirteet. Teoksessa Suomen puun miehiä. Toimituskunta Veikko Hirvensalo, Matti Jalava, V. Lihtonen, Helmer Roschier, E. A. Rosenquist, Eino Saari ja F. E.

Sommerschild. Helsinki

HOLOPAINEN & TIMONEN 1995. Holopainen, Viljo ja Timonen, Erkki. Metsä vastaa, Suomi - metsätalouden vai suojeluvallan maa. Keuruu.

ILVESSALO 1927. Ilvessalo, Yrjö. Suomen metsät. Tulokset vuosina 1921–1924 suoritetusta valtakunnan metsien arvioimisesta. Helsinki.

ILVESSALO 1954. Ilvessalo, Yrjö. Piirteitä Suomen metsävarojen kehityksestä. Teoksessa Suomen puun miehiä. Toimituskunta Veikko Hirvensalo, Matti Jalava, V. Lihtonen, Helmer Roschier, E. A. Rosenquist, Eino Saari ja F. E. Sommerschild. Helsinki.

JUTIKKALA 1982. Jutikkala, Eino. Omavaraiseen maatalouteen. Teoksessa Suomen taloushistoria 2. Toimittaneet Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala ja Viljo Rasila. Helsinki.

KONTTINEN 1993. Konttinen, Esa. Johtavat säädöt ja professioiden kentän muotoutuminen Suomessa. Teoksessa Ammattikunnat, yhteiskunta ja valtio. Toimittanut Esa Konttinen. Jyväskylä.

KUISMA 1992. Kuisma, Markku. Suomi taloutena – ajopuu vai älykäs perässäkulkija. Historiallinen Aikakauskirja 3/1992.

KUPIAINEN & LAITINEN 1995. Kupiainen, Heikki ja Laitinen, Erkki. Suomalaisen asutustoiminnan juuret. Teoksessa Rintamalta raivioille. Sodanjälkeinen asutustoiminta 50 vuotta. Toimittanut Erkki Laitinen. Jyväskylä.

LAITAKARI 1923. Laitakari, Erkki. Katsaus eri maiden metsälainsäädäntöön. Suomen Metsänhoitoyhdistyksen julkaisuja. Erikoistutkimuksia 12. Kuopio.

LAITAKARI 1930. Laitakari, Erkki. Suomen Metsätieteellisen Seuran toiminta vv. 1920–1930. Helsinki.

LAITAKARI 1960. Laitakari, Erkki. Metsähallinnon vuosisataistaival. Helsinki.

LAMBERG 1999. Lamberg, Juha-Antti. Taloudelliset eturyhmät neuvotteluprosesseissa. Suomen kauppasopimuspolitiikka 1920–1930-luvulla. Saarijärvi.

MAKKONEN 1977. Makkonen, Olli. Vuosisata metsätalouden myötä, Suomen

Metsäyhdistys - Finska Forstföreningen 1877–1977. Helsinki.

MASSA 1994. Massa, Ilmo. Pohjoinen luonnonvalloitus. Suunnistus ympäristöhistoriaan Suomessa ja Lapissa. Tampere.

MYLLY 1989. Mylly, Juhani. Maalaisliitto 1918–1939. Maalaisliitto-Keskustapuolueen historia 2. Helsinki.

NIEMELÄ 1996. Niemelä, Jari. Lääninlampureista maaseutukeskuksiin. Maaseutukeskusten ja niiden edeltäjien maatalousneuvonta 1700-luvulta 1990-luvulle. Tampere.

NORDBERG 1980. Nordberg, Toivo. Vuosisata Paperiteollisuutta II. Valkeakoski.

NOUSIAINEN 1985. Nousiainen, Jaakko. Suomen poliittinen järjestelmä. Juva.

OLLONQVIST 1998. Ollonqvist, Pekka, Metsäpolitiikka ja sen tekijät. Pitkä linja 1928–1997. Jyväskylä.

PALO 1993. Palo, Matti. Ympäristötietoisien metsäpolitiikan strategia. Teoksessa Metsäpolitiikka valinkauhassa. Toimittaneet Matti Palo ja Eeva Hellström. Helsinki.

PARVIAINEN & SEPPÄNEN 1994. Parviainen, Jari ja Seppänen, Petteri. Metsien ekologinen kestävyys ja metsänkasvatusvaihtoehdot. Vantaa.

POHJONEN 1948. Pohjonen, Mauno, Keski-Suomen Maanviljelysseuran 50-vuotiskertomus (1893–1943). Jyväskylä.

RAUMOLIN 1984. Raumolin, Jussi. Metsäsektorin vaikutus Suomen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Oulu.

ROIKO-JOKELA 1997. Roiko-Jokela, Heikki, Meiltä loppuvat metsät? Metsien haaskauksesta metsänhoidon valistustyöhön (noin 1850–1910). Teoksessa Luonnon ehdoilla vai ihmisen arvoilla? Polemiikkia metsien suojelusta 1850-luvulta 1990-luvulle. Toimittanut Heikki Roiko-Jokela. Jyväskylä.

SOIKKANEN 1975. Soikkanen, Hannu. Kohti kansan valtaa 1, 1899–1939. Suomen sosialidemokraattinen puolue 75 vuotta. Vaasa.

SOININEN 1982. Soininen, Arvo M.. Maa- ja metsätalous. Teoksessa Suomen

taloushistoria 2. Toimittaneet Jorma Ahvenainen, Erkki Pihkala ja Viljo Rasila. Helsinki 1982.

SOLITANDER 1943. Solitander, Axel. Puunjalostus ja yleinen mielipide. Helsinki.

SUOMEN LEHDISTÖN HISTORIA 5 1988. Hakuteos Aamulehti–Kotka Nyheter. Päätoimittaja Päiviö Tommila. Toimittaneet Ulla Ekman-Salokangas, Eeva-Liisa Aalto ja Raimo Salokangas. Jyväskylä.

SUOMEN LEHDISTÖN HISTORIA 6 1988. Hakuteos Kotokulma–Savon Lehti. Päätoimittaja Päiviö Tommila. Toimittaneet Ulla Ekman-Salokangas, Eeva-Liisa Aalto ja Raimo Salokangas. Jyväskylä.

SUOMEN LEHDISTÖN HISTORIA 7 1988. Hakuteos Savonlinna–Övermarks Tidning. Päätoimittaja Päiviö Tommila. Toimittaneet Ulla Ekman-Salokangas, Eeva-Liisa Aalto ja Raimo Salokangas. Jyväskylä.

SUOMEN LEHDISTÖN HISTORIA 9 1988. Erikoisaikakauslehdet. Päätoimittaja Päiviö Tommila. Toimittaneet Ulla Ekman-Salokangas, Eeva-Liisa Aalto ja Raimo Salokangas. Jyväskylä.

TAPIO 1909. Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapion asettama komitea. Ehdotus metsänhävittämisen ehkäisemistä tarkoittavaksi laiksi. Helsinki.

TAPION AIKAKAUSKIRJA 1/1925, pääkirjoitus.

TAPION AIKAKAUSKIRJA 6–7/1925, pääkirjoitus.

TAPION AIKAKAUSKIRJA 8/1925, pääkirjoitus.

TAPION AIKAKAUSKIRJA 9/1927, liite.

TIPTON & ALDRICH 1994. Tipton, Frank B. ja Aldrich, Robert. An Economic and Social History of Europe, 1890–1939. China.

TOIJALA 1927. Toijala, V. R., Lääninmetsälautakuntalaitos v. v. 1918–1926. Tapion aikakauskirja 12/1927.

TORMILAINEN 1992. Tormilainen, Helena. Metsäympäristömme. Helsinki.

TUOKKO 1992. Tuokko, Kaino. Metsänparantajat kansakunnan asialla 1908–1988. Saarijärvi.

TUOMINEN 1958. Tuominen, Uuno. Autonomian ajan yksikamarinen eduskunta 1907–1916. Teoksessa Suomen kansanedustuslaitoksen historia V. Helsinki.

VAARA 1990. Vaara, Lauri, Oikeus omaan metsään. Pellon ja metsän eriyttämisen erehdys. Juva.

VAARA 1995. Vaara, Lauri. Yrittäjätietoinen metsäpolitiikka. Maaseudun uusi aika 1/1995.

VIRRANKOSKI 1975. Virrankoski, Pentti. Suomen taloushistoria. Keuruu.

75 VUOTTA TAPION TOIMINTAA JA TULOKSIA 1982. Toimittanut Arne Jänterä. Helsinki.

LEHDET:

Helsingin Sanomat 1926–1928.

Hufvudstadsbladet 1926–1928.

Ilkka 1926–1928.

Kauppalehti 1926–1928.

Maa 1927.

Maaseudun Tulevaisuus 1926–1928.

Suomen Sosialidemokraatti 1926–1928.

Uusi Suomi 1926–1928.